

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בלק תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

ערבין. פרק שמיני - המקריש שדהו דף כח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזילץ)" קלט

1 והוי דמי כגון דאמרי בעשרים ואחד - יהוי בן קרן בן חושט עשרים ושש חזירי,
 2 וזה מוסף חמשה, היינו שלשים ואחד חזירי. הבעלים קורמין - דאי היה היבטן ליה
 3 לזאי הוא ספיר הקוש ויני מנאי דאמר ברישא, הלכך הדין אבעלים על כרדויהו.
 4 ואם לא אומר לו לזה העתקה - דאמרבי בעלים: אמר גברא בדיקין. **משנה**
 5 **מצאנו** - מקצת צאנו, אומר: 'הדין ון חרם'
 6 ונתנו לכהן, את כולם - שלא ילעזמו
 7 כלום. ליהוה את נכסיו - שלא יזכסו
 8 להרשות. **גמרא** **טבל אשר לו** - היני
 9 מטלטלין, ולא כל מטלטלין. טארס - עבדים
 10 הבענים. אך כל חרם - אבין ודיקן מעשיתין.
 11 בריכתוין - שהיא ארשית לאחרים, וקבל
 12 שדות למצוה ללשול ולרבע, וקבל
 13 מטלטלין אימא ליהרשותו כולוה - כתב
 14 רחמנא: "מכל אשר לו" - ולא כל אשר לו,
 15 והיינו מטלטלין. בתו יש לו רשות למכור
 16 - בקטנתו ולא בערותו. הכנסו -
 17 לעינים. חושט - דגמריין מיעקב, כדתיב ביה
 18 תרין עשורין, ובי אלעזר בן ערוהא אית ליה
 19 דרבי יאילא, דהא אתא לאשמעינן שהא
 20 אדם חס על נכסיו. רבי אליעזר גילת ליה דרבי
 21 יאילא, דאי בזבו טובא לא איכפת לך, אלא
 22 ששיר לעצמך קטן ורומא דחרם. **משנה**
 23 שהחטימם שלהם - דבתיבו: "כל חרם
 24 בישראל" וגו', ובין הידיעה הוא - מה נזא
 25 בכך? אי היה מחרים איהו גופיה וכי ביה,
 26 ולא יחב ליה לכהן אחר. נראין דברי רבי
 27 יהודה - דלויס אין מחרמין, בקרקעות.
 28 ודברי רבי שמעון במטלטלין - שהיא
 29 החרמים שלהן. והלכך, אי מחרמין מטלטלין
 30 - היילא עליהו חרם, ויחבי להו לכתיב.
 31 **גמרא** **טראציטך ליה לרבי למישר**
 32 **במטלטלין** - נראין דברי שמעון.
 33 דמשמע אבל בקרקעות אין נראין דבריו -
 34 מכלל דאקרקעות נימי פליגי. שאר רבי
 35 שמעון לא נחלק עליו ב" - הכי משמע
 36 מילתיה דרבי: נראין דברי רבי יהודה לרבי
 37 שמעון בקרקעות, שדברי רבי שמעון
 38 במטלטלין.

1 היכי דמי? דאמר בעשרים ואחד - הבעלים קורמין, ואם
 2 לאו - אומר לו: העתקה. **משנה** **מחרים אדם מצאנו**
 3 **ומכריו, ומעבדיו ומשפחותיו הפגנים, ומשדה אחותו,**
 4 **ואם חחרים את כולם** - אינם מוחרמים, דכרי רבי
 5 **אליעזר**. אמר רבי אלעזר בן עזריה: מה אם לנבות אין
 6 אדם רשאי להחרים כל נכסיו, על אחת פמה וכמה
 7 שיהא אדם חס על נכסיו! **גמרא** **מנא הני מילי? תתנו**
 8 **רבנן: "מכל אשר לו" - ולא כל אשר לו, "מאדם" - ולא**
 9 **כל אדם, "מבמה" - ולא כל בהמה, "משדה אחת" -**
 10 **ולא כל שדה אחת; יכול לא יחרים, ואם חחרים יהו**
 11 **מוחרמין? תלמוד לומר: "אך", דכרי רבי אליעזר. אמר**
 12 **רבי אלעזר בן עזריה: מה אם לנבות אין אדם רשאי**
 13 **להחרים כל נכסיו, על אחת פמה וכמה שיהא אדם חס**
 14 **על נכסיו? וצריכא, דאי כתב רחמנא: "מכל אשר לו",**
 15 **הוה אמנאי: כל דאית ליה לא לחרים, אבל מין אחד**
 16 **ליהרמיה פוליה - כתב רחמנא: "מאדם" - ולא כל אדם;**
 17 **ואי כתב רחמנא: "מאדם", דלא סגי ליה בלא עבדו,**
 18 **אבל שדה - סגי ליה בדיסקותין; ואי אשמעינן הני**
 19 **תרי - משום דהא חיותא והבא חיותא, אבל מטלטלין**
 20 **ליחרמיהו פולוהו, צריכי. "בהמה" למה ליה? לברתנאי:**
 21 **יכול יחרים אדם בנו ובתו, עבדו ושפחתו העבדים,**
 22 **ושדה מקנתו? תלמוד לומר: "בהמה", מה בהמה יש לו**
 23 **רשות למוכרה - אף כל שיש לו רשות למוכרה, והלא**
 24 **בתו קנתה יש לו רשות למוכרה, יכול יחרמנה? תלמוד**
 25 **לומר: "בהמה", מה בהמה יש לו רשות למוכרה לעולם**
 26 **אף כל שיש לו רשות למוכרה לעולם. אמר רבי**
 27 **אלעזר בן עזריה: אם לנבות אין אדם רשאי" כו'. היינו**

28 **נמצא קמאי** איפא בנייהו דרבי יאילא, דאמר רבי יאילא: באישא התקינו, המכופו אל יכופו יותר מחומשו. מעשה פאחד שבקש לכופו
 29 יותר מחומשו, ולא הניחו לו חבריו, ומנזו רבי ישכב, ואמרו ליה: רבי ישכב, ולא הניחו לו חבריו, ומנזו רבי עקיבא. **משנה** **המחרים**
 30 **בנו ובתו, ועבדו ושפחתו העבדים, ושדה מקנתו** - אין מוחרמין, שאין אדם מחרים דבר שאינו שלו. הבהנים והלוים אין מחרמין,
 31 דכרי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: הבהנים אין מחרמין - שהרמין שלהן, והלוים מחרמין - שאין הרמין שלהן. אמר רבי: נראין
 32 דכרי רבי יהודה פקרקעות, שצאמר: "כי אחזת עולם היא להם", ודברי רבי שמעון במטלטלין, שאין הרמין שלהן. **גמרא** ורבי
 33 יהודה, בשלמא בהנים אין מחרמין - שהרמין שלהן, אלא לויים, בשלמא מרקעו לא מחרמי - דבתיבו: "כי אחזת עולם היא להם",
 34 אלא מטלטלין ליחרמי - אמר קרא: "מכל אשר לו..." ומשדה אחתו", מקיש מטלטלין לקרקעות. ורבי שמעון, בשלמא בהנים -
 35 דברמין, אלא לויים, בשלמא מטלטלים חרים - דלא מקיש, אלא מרקעו אמאי? התיבו: "אחזת עולם היא להם"! - מאי מחרמין
 36 נמי דקאמר - מטלטלין. והא מרקעני סיפא, אמר רבי: נראין דכרי רבי יהודה במקרקעי ודברי רבי שמעון במטלטלין, מכלל דאין
 37 שמעון מרקעני נמי קאמר! - הכי קאמר, אמר רבי: נראין דכרי רבי יהודה לרבי שמעון בקרקעות, שאף רבי שמעון לא נחלק ארבי
 38 במטלטלין, אבל פקרקעות מודה ליה. אמר רבי חייא בר אבין: החרים מטלטלין - נתנון לכל כהן שירצה, שצאמר: "כל חרם בירצאל
 קך

1 שדה היוצאת לכהנים ויכול נתנן (למי) ולמשמרן שפוע בו יוכל – האי מלתא
2 באניז מן הברייתא, אלא ממילתא דרבי חיאי בר אבין אמר רב חסא.
3 **במאי** ולא מקיש – ואם תאמר, הא דאמרו לעיל: בשלמא בהניס אין מחרמיק
4 דחרמיס שלהם. והלא שדה חרמים צריך ליתנם לכהן שבאותו משמר, ואם כן אם
5 חרמים כון שדהו, אם איני במשמרתי, אמאי

6 אינו צריך ליתנה לכהן שבאותו משמר?
7 וצריך לומר: להורואו ומילתא אמר הכי,
8 שהרי אם החרים כון שדהו אינו חרם.
9 דכתיב: "אחוזת עולם הוא להם", ואף על גב
10 דגבי ליה חרם דכתיב, מסתמא לכהניס נמי
11 הכי הוא. ואם החרים הבון משמליל, ליתא.
12 דמקיש – פשיטא דמיני יכול לחרומם
13 ואפילו למאן דלא מקיש – החרמים שלון
14 כדאמרן ונתנו לכל כון שירעה. ויחיא נמי
15 הא דאמר לעיל: רבי שמעון, בשלמא בהניס
16 כדאמרין, ומשום משמלילין הוא דאמר הכי,
17 אף על גב דאין מקיש. מכל מקום דחרמיס
18 שלהם, אבל בקרקעות אחוזות עולם דכתיב
19 גבי לויס – הוא הדין לכהניס כן.

20 **חרמי** בהניס – פירוש: חרמים (ליתן)
21 הניתנים לכהניס – אין להן פירוק, דכתיבי
22 (ויקרא כז): "לא ימכר ולא יגאל", ועל כן
23 דברמי בהניס איירי, אף על גב דהטמא כתיב.
24 דאי בחרמי בדיק הבית – פשיטא דנפרין הן
25 כדי לעשות בהן צרכי בדיק הבית.
26 **אומדין** כמה אדם רוצה ליתן בשורו זה
27 להעלותו עולה אף על פי שאינו רשאי –
28 (ליתן) פירוש: שאינו חייב, ומפני "ושדה"
29 דמתרוממתו רשאי, כן פירש רש"י, ועל כן
30 אמר הכי רבי יעקב בר שמשון: הא דאיתא
31 בפרק קמא דקדושין (לגא, אין בעל)
32 אומנתו רשאי לעמוד בפני הלמידי ממנה
33 בשעה שטקסום במלאכתו – מייירי אפילו
34 בעסקין במלאכתו, רשאיין רוצה לומר,
35 חייבין, כמה יאף על פי שאינו רשאי דבית.
36 רוצה לומר: אף על פי שאינו חייב, ואי מיייר
37 במלאכת אחרים – נהא למימר רשאי
38 משום. **לבן** בתו או לבן אחותו כון – ולא
39 מצוי למימר לבן בנו או לבן אחיו, דכיון
40 דחויא ליה חיה לבון בנות המסיע בבית
41 הגרות, כדאיתא בפרק "עד כמה" (בבבא
42 כז,ב), וכן פירש רש"י.

שקול
31 **נותן את מוכותיו** "שור זה עולה" – אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשורו זה להעלותו
32 עולה אף על פי שאינו רשאי. **הבכור**, בין תם בין בעל מום – מחרמינו אותו; וכיצד
33 פודים אותו? אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכבורו זה ליתנו לבן פתו או לבן אחותו.

אחרים, דלאו רדייה הוא. **ואם נדבה היא** – דאינו חייב באחיותה אם היתה מותרת. הא דרבי אלחזיקי, דלאו רדייה. **אלא ככרי מוכות** – סובת נהגא שיש לו בית
לכהן, כיצד? "שור זה עולה", וחרמינו – אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשורו זה להקריבו עולה שאינו חייב. כלומר, אדם שאינו חייב עולה, אם ימצא בול – נטילו להקריב
דוחין לקונן. וכאן דמיס דין זה, שו היא סובת נהגא שיש לו בה. שהרי אם פתח או נגבחה אינו חייב באחיותה, ומשפירשה יצא ידי חובתו. ומעיה, אם תאמר – איני
מפסי, אלא שלא הקריבו דוחין לקונן, ורבי שמשיס העלת עולה שאינו חייב. ואת ספריס דרבנן כותב כן: להחילת עולה שאינו רשאי. **היא** רשאי – לשון חייב. **ונשדה**
(שמות כב) ומתורמינן רשאי. **וכיצד פודין אותו** – דהבכור גופו אינו מוחרם, שהרי אינו שלו אלא לכהן. **אלא אומדין** כמה אדם משישראל רוצה ליתן לבעל הבית זה ליתן
בכורו – לבן בתו כון או לבן אחותו, ודאיה סובת נהגא זה לבן אחותו כון, ודאיה רדייה לה לך סובת נהגא ליתיה
ישאל. אבל כון בנו כון וכן אחיו כון, ודאיה רדייה לה לך סובת נהגא זה כון – לא יציא מיהו ליה אגרא. ואף על גב דלא מושח רדייה ידוב ליה, כיון לדדידה נמי שחי
הבכור – נראה בבחון מוסייע בבית הגרות לדודו, כיון שישנו לו תרומותיו שבכור, ואשתכח דלא שקיל בתורת תרומה אלא בתורת שכר. והכי אמרין בבבבא
בפרק "עד כמה" (כז,ב). **גמרא** **היה** כן בהקדש – רש כון מעלה.

1 לך וזה – לאהרן קאמר ליה דרמנא, וכל זרעו בכלל. **האיש המשב** לה' לבתן
2 – בגול הגר הכתוב מדבר, שהרי בישראל אין אך אדם משישראל שאן לו גואלין.
3 אלא הגול את הגר תשבע ודחה ואחר כך מת – משלם קרן חומשו לבחן ואסם
4 למוצתו. ואמרין בפרק "הגול" בכבא קמא (קרא) – "דאסם" – זה הדין, "ומשבו" –
5 זה חזונו, "מלכר איל הכפיריים" – זה איל
6 אסם שבכתיב על שבותם שקי שמשבו, הרי
7 **בכתן שבאותו משמר** – דהכי קאמר קרא:
8 **שכלהו ומגפר בו באיל הכפיריים** – דהא חזן
9 חומשו, שדה היוצאת בו" – רב חיאי בר
10 אבין קאמר לה. **פגע בו יובל בשבת** –
11 דבמשמרתו מתחלפת, והל בו זים הכפיריים
12 – בו ביום, לאיזו תין? למשמר היוצא –
13 שברשותו מתחיל היובל אמש, **אמר רב נתנן**
14 **בר יצחק תניא** גמי הכי – דבתי התחלה
15 אזלין, **נמצאת אותו** – והאיל ושנת
16 ארבעים ותשע התחיל שביעית, ושנה של
17 אחריה יובל. **אחר יובל יואחד שביעית**
18 **משמטין כאחד** – כיחוד, שביעית
19 משמטת הלוואת כספיה, ויובל מכירת
20 קרקעות, אלא שהיובל בו, **אדרבה** – עמטא
21 שדגדגה משמטין ביום אחד משום הכי,
22 דשביעית כסופה ויובל בתחלתה, דהשתא
23 אשתכח רבין ושמעון, של ערב שבת יובל
24 נפקא שביעית, וזהאי שעתא תרוייהו
25 משמטין **אלא תני** גמי הכי – משמטין כאחד
26 מפני שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה.
27 **דבי שמעאל** – בפרק קמא דראש השנה
28 (תי"ב), שמעיה חזק בר בילבוס – דהא דרב
29 חייא בר אבין, וליקיש ספמלמלין – לרמז
30 לקרקעות – דהניס, הוא אקנישה, דכתיב:
31 "מכל אשר לו ומשדה אחותו", וליטא
32 ליתרבו נמי משמטין לבחן שבאותו משמר
33 לאו **תנא** היא – רבי יהודה ורבי שמעון
34 אפילו לעיל ברי, ורבי יהודה מקיש ורבי
35 שמעון על מקיש **משנה** חרמיס כהניס –
36 חרמיס שהחרימם כדי לתתם לבחן, אין להם
37 פירוק, דכתיב (ויקרא כז): "לא ימכר ולא
38 יגאל". אבל חרמי בדיק הבית יש להם פירוק,
39 דאיתא דרבי אומרין, דהא אין ראוי
40 לבדק הבית אלא מעתה. **שחל החרם על**
41 **קדשי קדשים** בו" – כדפירש: מחרים אדם
42 את קדשיו וכו'. והאין מחרמינן? והלא אין
43 שליו אלא אם נדר חן, דאמר: "הרי עלי
44 עולה" ודפריש בתמה לנדרי, ואחר כך
45 החרמה, והאילו הוא חייב באחיותה אם
46 פתח או נגבחה – נמצאת שלו היא, והוא
47 נתון כל דמיה לבחן, ואת הבדמה יקריב
48 לנדרו, ודאיה היא אית ליה פירוק, דלאו גופה
49 **אלא ככרי מוכות** – סובת נהגא שיש לו בית
50 לכהן, כיצד? "שור זה עולה", אדם שאינו חייב עולה, אם ימצא בול – נטילו להקריב
51 דוחין לקונן. וכאן דמיס דין זה, שו היא סובת נהגא שיש לו בה. שהרי אם פתח או נגבחה אינו חייב באחיותה, ומשפירשה יצא ידי חובתו. ומעיה, אם תאמר – איני
52 מפסי, אלא שלא הקריבו דוחין לקונן, ורבי שמשיס העלת עולה שאינו חייב. ואת ספריס דרבנן כותב כן: להחילת עולה שאינו רשאי. **היא** רשאי – לשון חייב. **ונשדה**
(שמות כב) ומתורמינן רשאי. **וכיצד פודין אותו** – דהבכור גופו אינו מוחרם, שהרי אינו שלו אלא לכהן. **אלא אומדין** כמה אדם משישראל רוצה ליתן לבעל הבית זה ליתן
בכורו – לבן בתו כון או לבן אחותו, ודאיה סובת נהגא זה לבן אחותו כון, ודאיה רדייה לה לך סובת נהגא ליתיה
ישאל. אבל כון בנו כון וכן אחיו כון, ודאיה רדייה לה לך סובת נהגא זה כון – לא יציא מיהו ליה אגרא. ואף על גב דלא מושח רדייה ידוב ליה, כיון לדדידה נמי שחי
הבכור – נראה בבחון מוסייע בבית הגרות לדודו, כיון שישנו לו תרומותיו שבכור, ואשתכח דלא שקיל בתורת תרומה אלא בתורת שכר. והכי אמרין בבבבא
בפרק "עד כמה" (כז,ב). **גמרא** **היה** כן בהקדש – רש כון מעלה.

ערכין. פרק שמיני - המקדיש שדהו דף קט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קמג

הרי הן כחולין - כשאר ממונו של כהן. בשלמא רבנן - דמתניתין, מפריש טעמא וקרא דרבי יהודה, כדקתני; אם כן למא נאמר "כל חרם" כו'. שהקדיש שדה חרמו - שדה שחרתים ישראל חוגע לתלם כהן שדה. שלא אמר: הואיל ובשניע ויבל, אם לא אפרתו אני מיד גובר ויגאלתה אחר - תתחלק לכהנים כיובל כהן מקדיש שדה אחוזה, דהא שדה חרם לביב כהן

אחוזת הארץ כדכתיב: "כשדה החרם לכהן" תהיה אחוזתו, וכתיבו שאני מחזק בה - ונא תהא שלי, שיהו דין הדין: בשל אחרים אני זוכה, אם היה ישראל מקדיש שדה אחוזתו כשניע ויבל תתחלק לי, בשל עצמי לא כל - שקב? תלמוד לומר: כשדה החרם כו' - דהאי קרא במקדיש שדה אחוזת כתיב. מה למדנו משדה החרם על שדה אחוזת כו' - מה שדה אחוזת שהקדיש ישראל ויגאל

אחר מן הכהנים - תנא מדיב ברבי יובל ותתחלק לכל בני דגמטר, כדאמר בפירוק לילעיל: אחוזתו שלו ואין זו שלו - אף שדה חרמו כו'. כבר לא רבי ישמעאל - דמפיק לה במתניתין מיקדיש" ראל

מקדיש, הלכה כרבי יהודה בן בתרא - וסתם חרמין לבדק הבית. ברייתא איפכא תניא - דרבנן אמרי לבדק הבית, ורבי יהודה לכהנים. רב נשיה נפטר - מרביה, דרביה אמריה דמתניתין משבשתו היא.

ושנינו: לארבע וזו בנחרא - והקדיש קן לבדק הבית. דאי לבדק - לית ליה פירוק, ולכתוב שני מביניהו. בזמן שהו - דליכא בת, ולכא פסדא, אלא איסורא היא. דרבינע עליהו - אפילו לבתחלה נמי אין עבד עברי נוהג - דאינו נשכר בזמן הזה.

ואין שדה אחוזה - דין שדה אחוזה, תהא נגאלת בגירוף, אלא אם רצה הלוקח להחזירה לו ברמיס שריצה - מחזיר, ואם לא - אין כופין אותו. כון וך מקדיש שדה אחוזה כופה הבית ואין חויבל נוהג. כגון משגלו שבט ראובן וגו', שבטלו הדיובלות - אין נגאלת אלא כשיתא. אין בתו עיר חומה

נוהגין - דלא כיפסין ליה ללוקח, אם אין מוכר בגללה. אפילו בתוך שנה. איבא תושב נוהג - שיהא ישראל מצוה לחזותו. גר תושב - שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה, ואוכל ונילות. כתוב - בעבד עברי: "כי טוב לו עמך", וכתוב בגר תושב: "עמך ישיב וגו'". ר"ל: תסגיר עבד אל ארצו; בגר תושב משעתו, דהכי קומטין לה במסכת גיטין בפיר' "והשולח גטי (נושא), וכתוב בתורה: "עמך ישיב כקרבן וגו'". מכל מקום לתירויה

קשיא, דקתני: אין שדה חרמין נוהג אלא בזמן יובל. פסקינן - אין נוהגין כדכתיב: "בצאת יובל כשדה החרם". משנה כתוב אחד אומר: תקדיש - גבי כבוד, וכתיב: "כל הכבוד (וזהו) תקדיש (ברמיס כו.)". וכתוב אחד אומר: לא תקדיש - אין כבוד אשר יוכר

כל בהמה לא יקדיש אש אחרת וגו' (ויקרא כו.). הקדיש עליו - והעלתו ברמיס, וכן נוסח הגמרא לכתוב. ואי אתה מקדיש הקדיש מוכח - שיהא שם שבת אחר הל עליו.

גמרא ורבנן - ונפקא ליה דין דרשא (ערכין בתב) מכלל חרם קדיש קדיש. אל תקדיש מיבעי ליה ללאו - שאם מתפוס לשם זבח אחר - עובר בלאו. שמוצה להקדישו - לשם כבוד, ואף על פי שהוא קודש מאלו. ורבי ישמעאל - אמר: ק"י לא מקדיש ליה לא תקדיש? קדישתו מרתם הוה! וכיון דכי לא מקדיש ליה קדוש - לא צריך לאקדושה.

גמרא תנו רבנן: חרמי כהנים אין להן פדיון ונתמין לכהן. חרמים קל וזמן שהן בבית בעלים - הרי הן כקדוש לכל דבריהן, שצאמר: "כל חרם בישראל קדוש קדשים הוא לה'". נתנו לכהן - הרי הן לכל דבריהן כחולין, שצאמר: "כל חרם בישראל לך יהיה". ורבי יהודה בן בתרא אומר: סתם חרמים לבדק הבית" כו'. בשלמא רבנן, דקרא מפרש מעמיהו ומצאמר דרבי יהודה בן בתרא; אלא רבי יהודה בן בתרא, היא "בשדה החרם לכהן תהיה אהוזתו" - מה תלמוד לומר? מנין לכהן שהקדיש שדה חרמו, שלא יאמר: הואיל ויוצאה לכהנים והרי היא תחת דר, תהא שלי? ורין הוא, בשל אחרים אני זוכה, בשל עצמי לא כל שקב? תלמוד לומר: "בשדה החרם לכהן תהיה אהוזתו", וכי מה למדנו משדה חרם מעתה? הרי זה פא ללמד ונמצא למד: מקדיש שדה חרמו לשהה אחוזה של ישראל, מה שדה אחוזה של ישראל יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לכהנים - אף שדה חרמו יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לאהיו

כהנים. - ואידך? מ"חרם" "החרם". - ואידך? "חרם" "החרם" לא משמע ליה. ורבי יהודה בן בתרא, דהל על קדיש קדשים ועל קדשים קלים מנא ליה? - סבר ליה פרבי ישמעאל. אמר רב: הלכה פרבי יהודה בן בתרא. ורב שקב רבנן ועבד פרבי יהודה בן בתרא? - ברייתא איפכא תניא. - שקבין מתניתין ועבד כביריתא? - רב מתניתין נמי איפכא תני. - מאי תוית דאפכת מתניתין מקמי ברייתא? נפך ברייתא מקמי מתניתין! - רב גמריה גמרי. - אי הכי, פרבי יהודה בן בתרא? פרבנן מביעי ליה! - הכי קאמר: למאי דאפכותו ונתתו, הלכה פרבי יהודה בן בתרא. הוא גברא דאחרמיניהו לנכסייה בפומבדיתא, אהא לקמיה דרב יהודה, אמר ליה: שקול ארבעה זוזי ואחיל עליהו ושדיתיהו בנחרא ולישתרו לך.

אלמא קסבר: סתם חרמים לבדק הבית. כמאן? בשמיאל, דאמר: הקדיש שוה מנה שחילולו על שוה פרוסה - מחולל, אימר דאמר שמואל - שחילולו, לבתחלה מי אמר? - הני מילין בזמן שבות המקדיש קיים, דאיכא פסדא, אבל בזמן הזה - אפילו לבתחלה. - אי הכי, אפילו פרוסה נמי! - פרסומי כולתא. אמר עולאי: אי הואי חתם, הוה ריבוינא כולתו לכהנים. אלמא קסבר עולאי: סתם חרמים לכהנים. מיתבי: אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, שצאמר: "עד שהיובל יעבד עמך", ואין שדה חרמין נוהגת אלא בזמן שהיובל נוהג, שצאמר: "לא יצא יובל ושב לאהוזתו"; אין פתי עברי חומה נוהגין אלא בזמן שהיובל נוהג, שצאמר: "לא יצא יובל". רבי שמעון בן יוחי אומר: אין שדה חרמין נוהגין אלא בזמן שהיובל נוהג, שצאמר: "ויהיה השרה בצאתו יובל קדש לה' כשדה החרם". רבי שמעון בן אלקנה אומר: אין גר תושב נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג. אמר רב פיבי: מאי מצאמר: אתאי "טוב" "טוב", כתוב הכא: "כי טוב לו עמך", וכתוב התם: "פגוב לו לא תונונו"! - לא קשיא: הא במקרקעי, הא במשולטלי.

והא מעשה דפומבדיתא במקרקעי נמי הוה! - מקרקעי דחצויה לארץ במשולטלי דארץ ישראל דמי. משנה רבי ישמעאל אומר: כתוב אחד אומר "תקדיש", וכתוב אחד אומר "לא יקדיש", אי אפשר לומר "תקדיש" - שיהיה כבר נאמר "לא יקדיש", ואי אפשר לומר "לא יקדיש" - שיהיה כבר נאמר "תקדיש". הא פיצד? מקדישו אתה הקדיש עליו, ואי אתה מקדישו הקדיש מוכח.

גמרא ורבנן: "לא תקדיש" - מיבעי ליה ללאו, "תקדיש" - מיבעי ליה לבדתינא: מנין לגולל בכור בעדרו שמוצה להקדישו? שצאמר: "הזכר תקדיש". ורבי ישמעאל: אי לא מקדיש ליה לא קדוש? קדישתו מרתם הוה! וכיון דכי לא מקדיש ליה קדוש - לא צריך לאקדושה.

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

שקול ארבע זוזי ואחיל עליהו ושדיתיהו בנחרא ולישתרו לך - ואם תאמר, והא אמר בפרק קמא דעבודה זרה (גא.) אין מקדישין ואין מחזיקין ואין מעריכין בזמן הזה. והא מקדיש החרים והעריך - בזמנה תעקר, פירות תבליט ירקבו. והבא בזמן הזה איירי, כדמסיק הבא. ואבטאי לא אמרנן ירקבו צריך לומר: דדוקא במשולטלי קאמר דירקבו, ולא אחי בתו ליה

תקלה אם ממתנים עד שירקבו. והבא במקרקעי איירי, דאם ימתין (לאו) אחי ליה תקלה. והכי נמי אייתא בסמוך דאמר: מעשה דפומבדיתא מקרקעי היה. הקדיש עליו - פירוש: להעלותו ברמיס ליתן סובת הגאה לבדקו.

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

הדרן עלך המקדיש שדהו

1 המוכר היתה שנת שדופן וירקון וא שבועת אינה עולה לו מן המנץ - בפרק
 2 "המקביל" (בבא מציעא ק"א) מפרש שהשדופן וירקון היה כמו כן בכל
 3 העולם. דאי השדופן בבאנא - בהכי לא נתן דשלה לו מן המנץ. ויקא נמי דקתני
 4 דומיא דשביעיה, שאסור לרעה בו (בכל העולם). וקרא או הובירה עולה לו מן המנץ
 5 - בגמרא מפרש אמאי נתא גורו. וכו' (בבא מציעא ק"א) הובירה עולה - כל שכן גורו. והוה מצו
 6 למימר - "לא או דף קתני. התם לא הדרא
 7 ומנבא - פירש רש"י: בתו שפכרה בקטנותה
 8 ויצאה בת חורין בסימני נערות לא הדרא
 9 ומנבא. כדאמר בקדושין (ח"א) דאין אדם
 10 מוכר בת לשפחות אחר שפחות. כדנפקא ב
 11 מ"בבבגו בדי כותן שבעו בה שפכרה
 12 לשפחות שוב אינו יכול למוכרה. הלכך
 13 יציאה גמורה היא, ואיכא למימר קל וחומר.
 14 עד כאן לשוננו. ולא נראה, דהא פלוגתא
 15 דתנאי היא התם. לכך פירש רבינו יצחק
 16 דאפילו לשפחות דאמר בעלמא דאדם מוכר
 17 בתו לשפחות אחר שפחות - הדיכא הדיבאה
 18 סימנים מיהא (מודה דלא מודבבא איכא קל
 19 וחומר (ולא מודבבא). מיהו, קתן קשה; גבי
 20 מוכר שדהו נמי אתאי מהאי קל וחומר דלא
 21 תיבער שדהו מיהו שיש לחלק, ללא דמאי לקל
 22 וחומר דבתו, כיון שבטא לוי סימני נערות לא
 23 יפיקו עוד מעליה. אבל מוכר שדהו בשעת
 24 היובל - אף חלק היובל טוב כל כך כמו גמור
 25 מוכר בתו, שהרי היובל יעבור ויהיה
 26 כבתחילה. ואי שיש לפרש כמו שפירש אחר
 27 כל שאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר
 28 שפחות. ואף על גב דפליגי בה תנאי - מיהו
 29 קיימא לן כרבי שמעון דטריבאי ליה הם
 30 דאסור למכור. ולא ידענא די מניניהו הומבר
 31 גטל - ואי קשיא: פשיטא דהוה דהומבר
 32 שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמק
 33 בטל ומעתה תחורם. דאי מעת
 34 אברחי.

המוכר את שדהו בשעת היובל - אינו מותר ללאול

1 פחות משתי שנים, שאמרי: "ממספר שני
 2 תבואת ימכר לך". היתה שנת שדפון וירקון או שנת
 3 שביעית - אינו עולה מן המנץ; נרה או הובירה -
 4 עולה לו מן המנץ. רבי אליעזר אומר: מכרה לו לפני
 5 ראש השנה והיא מלאה פירות - הרי זה אוכל ממנה
 6 שלש תבואות בשתי שנים. גמרא המוכר שדהו
 7 בשנת היובל" וכו'. "אינו גואל" לא קתני, אלא: "אינו
 8 מותר ללאול", אלאמא קסבר: איסורא נמי איכא, דאפילו
 9 קרקושי וזוי נמי אסור; ולא מביעאי מוכר דקאי בגשיה,
 10 דרבינו: "ממספר שני תבואת ימכר לך", אלא אפילו
 11 לוקח נמי קאי בגשיה, דבעינו "שנים תקנה" וליכא.
 12 איתמר: המוכר שדהו בשנת היובל עצמה - רב אמר:
 13 מכורה ויוצאה, ושמואל אמר: אינה מכורה כל עיקר.
 14 מאי טעמא דשמואל? קל וחומר: ומה מכורה כבר
 15 יוצאה, שאינה מכורה - אינו דין שלא יתקנה? וקרב
 16 לא אמרינן לך וחומר כי האי ונאנא? והתני: יכול
 17 ימכור אדם את בתו כפתייה נערה? אמתה קל וחומר:
 18 ומה מכורה כבר יוצאה עבדיו, שאינה מכורה אינו דין
 19 שלא יתקנה? - התם לא הדרא מזדבבא, הכא הדרא
 20 מזדבבא. מיתבי: "אחר היובל שנים תקנה" - מלמד
 21 שמוכרין סמך ליובלי; מופלג מן היובל מנין? תלמוד
 22 אומר: "לפי רב השנים ולפי מעוט השנים". ובשנת
 23 היובל עצמה לא ימכור, ואם מוכר - אינה מכורה! -
 24

1 משנה המוכר בשעת היובל - בזמן שהיובל נהוג. פחות משתי שנים - אבל
 2 לאחר שתי שנים, אם רוצה לפרותה - פרדה בעל כרחו של לוקח, ונתון
 3 לו לפי מה שמכרה. כרתיבי (ויקרא כה): "חושב את שני ממכרו", ממשבח במה שנים
 4 משמכרה עד היובל, ומחלק הדמים של השנים. כגון אם מוכר את שדה היובל בעת
 5 שנים בשער לטרין - נמצא שמכר פירות
 6 של כל שנה ושנה בלטרין, שחרי סחם
 7 מבידה אינה עולה עד היובל. הלכך, אם
 8 שדהו כדי לוקח חמש שנים, ואחר כך בא
 9 מוכר לואלה - מנכה לו לוקח חמש לטרין,
 10 לטרין לכל שנה שאכלה, כער כלך חשבון
 11 שיוצא מתחילה. אינו עולה מן המנץ -
 12 התיישב שנים, דהא "שני תבואות" חבי, שתי
 13 שנים הראוין לתבואה השנה כדי לוקח.
 14 אבל היתה שנה הראויה לתבואה ונרה ולא
 15 היתה, או הובירה - שנתה בורה. שאפילו
 16 ניר לא עשה בה - איהו אפסיד אנפשיה,
 17 ועלה לו במנץ שני השנים. שלש תבואות
 18 אותה והעברת בה בשנת קנייה, ושתי
 19 תבואות בשתי שנים שתהא בידו. גמרא
 20 אינו גואל לא קתני - דליתוי משמע: אינו
 21 דין שכופו את הלוקח להחזירו לו בפיו
 22 בפתוח שתי שנים. ודאפילו ריקשוי נמי
 23 אסור - למכור, לדרתא וזון ללוקח כדי
 24 שיטב בעינו להחזירו לו. שנים תקנה -
 25 "במספר שנים אחר היובל תקנה", ומשמע
 26 שתהא קניה לו שתי שנים. ואי מודר ליה
 27 מקנה עדי - עובר בגשיה. מותר ויוצאה
 28 היובל, וזה הלוקח אינו מוכרה. אית
 29 מבורה כל עיקר - איבער תחורין. מבורה
 30 כבר - קודם היובל. אמת תבעייה -
 31 יוצאה בסימני נערות, כדתייא קדושין
 32 (ד"א). "יוצאה נכח" - אלו ימי נערות. התם
 33 - בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת חורין
 34 בסימני נערות - לא הדרא ומודבבא לעיל.
 35 כדאמרין קדושין (ח"א) ואין אדם מוכר בתו
 36 לשפחות אחר שפחות. דנפקא לן מ"בבבגו
 37 בה" - כיון שבגדי בה, שמכרה לשפחות. שוב
 38 ואיכא למימר קל וחומר, דאי מודבב ליה בימי
 39 נערות דאתי מבורה. אבל שדה היצאה
 40 כבעלמא יובל - הדרא ומודבבא לאחרי
 41 היובל אם יוצאה. הלכך בשנת היובל נמי
 42 רשאי למכרה, ויוצאה לו בתום. אחר היובל
 43 - משמע: אחר היובל מיה. שנים תקנה -
 44 שאם תקנה שדה תהא בידך שתי שנים בעל
 45 כרחו של מוכר, ואפילו הוא רוצה לפרותה.
 46 לפי רוב השנים - שיהיה עד היובל -
 47

48 חרבה מקנהו, ומתכרה ביוקר, שהרי עד היובל תהא קניה לו אם לא יפרדה. ולפי מעוט השנים מתכרה בוול, כדי שלא תהא את חבירו. ושמעינן מנהך קראי דמוכרין כן
 49 במשך ליובל שבער, בין מופלג מנמנו כמה שנים. לפספר שני תבואות - שלא תשעה ביד הלוקח כלום. שחרי באותה שנה עצמות לוקח מיהו, אבל מוכר לך שאיבר
 50 מעותיו. ופרתיכו: ואי ארדוני מודבבא - לאחר שתי שנים, להדרה בתום בשביל יובל שעבר עליה, מי לא תניא וכו'? נחת לאבילה - שהרי קודם היובל התחיל לאבילה,
 51 הלכך מוקטני ליה קרא כרתיבי "שני תבואות". אבל קנהו בשעת היובל לא נחת לאבילה. חזיא חז - דאמר שמואל: אינה מכרה כל עיקר. יצא תחיות - דהומבר
 52 עבדו לרג קניסין אותו לפרותה, ומפטרני לחיות משום דאפקיעו ממוצתו. וכן המוכר עבדו, אפילו לארץ - יצא תחיות. חזיא חזי - דהומבר נתן
 53 חרותי שמעתי מניה דמר שמואל שהמק בטל והמעות תחורין, או מנהך דהומבר שדהו בשנת היובל עצמה. או מנהך דהומבר עבדו לישראל בתוצה לארץ. וחזיא לא חזי
 54 וכו' - אבל הלוקח מפידי המעות. ולא ידענא די מניניהו המקח בטל. ואי קשיא: פשיטא דנהך דהומבר שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמק בטל והמעות תחורין.
 55 דאם מעת אברדי - נמי איכא בין רב ושמואל? איכא ביהינא אי שמש לוקח וקצנן אילנות שדו בה, לרב דאמר מבורה היא - שדה הדרא ואילנות קצן קין. קל שמואל
 56 דאמר אתה מבורה ומעת מתנה - הדי אילנות, ואף על גב דלוקח לא שקל חזי. אי נמי, כגון שמכר ענמח ממטלתי, ותחורין לוקח בקדשתה ולא משך ומטלתי, דקיימא
 57 לן (קדושין כ"א). נכסס שאן להם אחריות נקנין עם נכסס שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחוקה, ואין צריך משיבה. לרב דאמר מבורה ויוצאה - שדה הדרא ומטלתי
 58 מיקנו. לשמואל דאמר אינה מבורה, ומעת מתנה - לא מקנו ממטלתי, דחוקה קרקע לא היא חוקה. אלאמא חזיא חזי - הלוקח מפידי. וכיון דבהחזיא חזיון ולא
 59 חזי חזי, וכו' - דהא כי אמר שמואל בהא: אינה מבורה ומעת תחורין.

1 ורב ענין - דהוה מספקא ליה בדי הדרי ובהי לא הדרי, דך ברייתא דרצירן גט
2 שחרורו לא הוה שמעתי ליה. ומאה דאמר שמואל אינה מכורה לא הוה מצי
3 למשטע מידי, דמנאי דאינה מכורה ומעת חזרין? דלמא מעת שנתן לוקח למוכר
4 מתנה חן בדי מוכר, ואיכא בדי לשמואל דך דרפשיית ליעל? ומעות חזרין -
5 דאדם ירע שאן קרושין תופסין באחורו,

6 וגבר נתן לשם פקדון, ולשמואל גברו נתן
7 לשם מתנה. דקנסת לזוקח - גבי מוכר
8 עבדו בחיבה לאמרן. דאמרין: לא הדרי ובנינו
9 ורצא עבד לחירות ומפסיד לוקח. ליגנסייה
10 למוכר - שיהו מעות חזרין. ועברא הונב -
11 לחירות לאו עקבא גנב - ועברא הונב -
12 ומניה בחיך, אם לא היה לו חור לחנינו ב -
13 לא היה גנב. הלכך חורא גנבא אקא גניב
14 ליה. דבא גמי, אם לא היה מוצא לוקח - לא
15 היה מוכרו. חורא גנבא ליה - החור גנאן לו -
16 הונביה. דאיתא לאיסורא - והיינו לוקח,
17 שהעבד אגלו. [וב ליה דיה - פירוש דמי
18 גניב, קא משמע לן, שלא יאמר - מוכר
19 הבא לפרותה לטוף שתי שנים; הנה לפני
20 במילא פירות כדרך שנתחתי לפונך
21 כשמכרתי לך. כספתי שני תבואות -
22 משמע על תבואות שבשתי שנים. מהוה
23 ליה למכבה? "מספר שנים", או "מספר
24 תבואות", דהוי משמע שתי תבואות. משנה
25 אינו מחשב - המוכר כשבא לגאלה, אלא
26 עם הראשון. ומחשב כמה שנים היו שמכרה
27 לו עד שת יהיה חובל, ומחשב כמה מניע מן
28 המנא לכל שנה, ולפי איהו חשבון יבנה לו
29 לוקח לכל שנה ושנה שאכלה, והמותר חזיר
30 לו. [לאיש] אשר מבר לו - והישיב את
31 העודף אשר יגור, בגאל שדה ממכר כותב.
32 לאיש אשר בתובה - ובמגורא פריך. מניב
33 ודרשינן קולקא? לידרש לחומרא לא
34 יטבוה שיהו חרוק - שיש לו, כדי לגאול לו
35 שדא קרובה לו. בגמרא מפשי מניב, ולא
36 ילוה - מעות כדי לגאולה. מותר בגבול -
37 המקויש שדוה מותר למכור שדה אחת או
38 ללוקח כדי לגאולה, ויהא לחצאין, אם אינה
39 מספק לגאול את תולה - יגאל אחיה
40 ולחשיבול יגאלנה כולה. גמרא והשיבה
41 - מאליה. העודף שבידו - ותשאר בידו מן
42 הדמים שקיבל, לאחר שיתנה לו הלוקח
43 חשבון המגיע לכל שנה שאכלה. הכספה -
44 נתקלקלה ופחתו דמיה. שבקרקע - עודף
45 שבקרקע שוה יתור על מה שגובל לחשבון
46 שסננה לו הלוקח לשנים שסננה. דהאי
47 "עודף" איכא למרשד לחכי להכני מאי
48 בנייהו - בין רבי לרבי דוסתאי? מכל מקום
49 בין למר בין למר לקולא אולינן מנן דאיירק
50 וול ואיירק - שמכרה לו במאתים, ומכרה
51 ראשון לפני מנהתו, ותיקריה ביד השני
52 ועמדה על מאתים. לרבי דאמר: לאיש השני
53 בתוכו? - לא יחייב אלא מנה כמה דייחיי בה
54 שני לרבי דוסתאי יחייב מאתים, דאי אמרת
55 עודף שבידו - הא נתאן שקול מקמא, ואי
56 אמרת עודף שבקרקע - הא נתאן שריא.

אברין, מאי [איכא] בין רב לשמואל? איכא בנייהו אי שמיט לוקח וקצין אילנות
שהיו בה, לרב דאמר מכורה [היא] - שדה הדרא בעינא, ואילנות דקין קץ. לשמואל
דאמר אינה מכורה ומעות מתנה - דהרי אילנות, ואף על גב דלוקח לא שקיל וזי.
אי נמי: כגון שמכר עמה מטלטלין, והחייק הלוקח בקרקעות ולא משיך מטלטלין?
דקיימאן על גבי נכסים שאין לן אחרייהו נכסים
עם נכסים שיש לן אחרייהו בכסף כשטר
בזכיקה, ואין צריך שיהיה. לרב דאמר
מכורה [והיא] - ורצאנו - שדה הדרא אמרין
מקנה. לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות
מתנה - לא מקנה מטלטלין, דהיינו דקרקע
לא הוי חוקה, עד דאן מלין לוקח. ולפי האי
שפירש רש"י, דאמר במכור חורו לבעלי מיד
מכל מקום מוקנה מטלטלין בדיהייב, מקשין
העולם מההיא דפרק קמא דבבא בעימא
מגשה ברבן לישאון דאמרין קמינן שוהו
באים בספנה, אמר: מעשר שאני עתיד למוד
נתון לחופשי ועקמונו מושבר לו. [איכא
בתוספתא] וחתני מוסאין נתקבלו שכר זה
מוה, וליחייב ההוא אתרא במתנה על מנת
לדחוייהו. (א) ולקנינו לו בחליפין דסדורא אי
נמי לישיליה ההוא אתרא וקנה ליה בקנין
סדורא לומר: דכל דבר החורו לבעלים
כגון מתנה על מנת לדחוייהו, אי נמי סאלה או
שכירות - בגבולם לא מקנה בחליפין, משום
דהוה חסד טובת הנאה. דאמרין (סג.)
דאינה ממנא לקנות בחליפין. ומשום הכי
הוצרך שיתקבלו מעות זה מזה.
דלמא אינה מכורה ומעות מתנה מיד
דהוה מאקדש אחותו - ומיהו, לפי
האמת, שדחוכמו דמעות חזרין, אמרין
דלא דמי למקדש אחותו. לפי שארם ירע
שאן קרושין תופסין באחורו וגמר נתן לשם
מתנה, אבל במוכר שדוה בשנת דחובל - אין
העולם בקיא בקר, ולא גמר לשם מתנה.
לא ימכור ברוחק ויגאלא בקרוב - הוא דרין
איכא דלא, אלא אורחא דמילתא גנט.
איכא בנייהו דאיירק וול ואיירק - הוא
דדין דהוה מצי למימר דאיירק וול
בלוקח אחד כלבו, דאילו לרבי לא דרש
העודף, לפי באיש אשר מבר בין לאיש אשר
בתוכה - צריך לגאולה כפי המכר, ודייני
ביוקר, ולרבי דוסתאי ברבי יהודה אולינן
בתר העלוי שבקרקע, וגאלה כפי העלוי.
אלא לפי דאיירי במתנתין בשני מוכרין,
שחאל ליה למינטק גמי "איכא בנייהו" בשני
מוכרין.
דגמיא
במנה? שגאמור: "והשיב את העודף" - העודף שבקרקע. מאי בנייהו? וול ואיירק.
וממאי דלקולא? דלמא לחומרא! - דמאן סלקא דעתך, דגמור "גאולה" "גאולה" מעבר עברי.
והתם מנין? - דתניא: נמכר במנה והשיבתי ועמד על מאתים, מנין שאין מחשבין אלא
במנה? שגאמור: "ממכסא מקנתו" - נמכר במנה והשיבתי ועמד על מנה, מנין שאין מחשבין
אלא ממנה? שגאמור: "כפי שנינו". ואין לו אלא עבר עברי הנמכר לגוי, שגאמור ודו על
העלוינה, נמכר לישראל מנין? תלמוד לומר: "שכיר" "שכיר" לגורה שנה. אמר אביי:
הריני

גאולה גאולה - כתיב הבא (ויקרא כה): 'וצמא כדו וגאלתו', וכתיב בעבד עברי (שם): 'וגאלה תהיה לו'. אלא מפנה - כשבא לפדות עצמו מחשב כמה שנים משעה שנמכר
(עד שנת דחובל), ומחשב כמה מניע מאורו מנה לכל שנה ושנה. ואם עברו שנים או שלש שנים - יבנה לו ארזינו לפי חשבון תמוניו לכל שנה, כדכתיב: 'כמי ששכר ידו
עמו', כפי שנינו - משמע כפי שנים שעמד בין כלומר, לפי מה שחאוה שנים באותה השנה. אין לו וכו' - דהוא קרא במכר לגוי בתב, כדכתיב (ברכות כ): 'כמי ששכר ידו
וחשביו וכו'. שביד שכיר - כתיב הבא (שם): 'כמי שכיר ידה עמו', וכתיב בגמרא לישאל (ברכות טו): 'כי משנה שכר שכיר עבדך' וכו'.

1 **דתניא** כי טוב לו עקר - הכי איתא בכל הספרים. ונראה ללא נרסין הכי, דאין
2 זה כי אם סיפור דברים של העבר כי האבך ואת ביתך כי טוב לו עמן, ואין
3 זה ציווי. אלא גרס, כדאייתא בספרי: 'כתבשכר יודיה עמר', ודייני ציווי. **במה**
4 קשה אבקה של שבועית - פירשה: תרתי סחודת. דאין זה עיקר האיסור, דעיקר
5 האיסור הוא הרישה והריעה. וזהו אמר:
6 ונזלן דעל ידי סחודה לבכר לקלימא אלו
7 משפרש כאן באין עליזו? דלמא על ידי
8 הרישה והריעה ודקא הם באים ויש לומר
9 דדייני מדה כנגד מדה, על ידי שמכר פירוש
10 שבועית - הוא מוכר את אשר לו.
11 **או** לעקר זה התנבר לעבודה וזה עצמה -
12 לפי שסוף של עבודתו ורתי לעקר
13 דרש הכי.
14 **ואימא** דהכא תרתי ופישי ארבע בר
15 - פירש רשי: ולא דהבסין
16 והשביח מישיטה מיד. ולא נראה, דאם כן
17 קא זה כי אם בעמשה יודיה נקרא, וכלא יתור
18 שבעתינה ליה, ומשמע דרב נתן בר עזיק
19 מיתורא קא מפיק. לכן נראה לפרש: ואימא
20 דהכא דערב תרתי ופישי ארבע נתיב ליה
21 ארבע מנסף מקנתו. בין דהבסי בין דהשבת
22 והכא דערב ארבע ופישי ליה תרתי - נתיב
23 ליה תרתי כפי שניו. בין דהבסי בין דהשבת
24 ולדבי אתא תירורא דקרא, דלעולם אחר
25 הסמך אולתו.

הריני - משוכח במקומי שאני דרשן ובקי, כבן עזאי שהיה משוכח בשוקי טבריא,
כתניא בבבורת בפרק תשיעי (תנא). כן עזאי אמר: להי כחמי ישראל לפי בקליפת
השום. **אימא** למדרשינהו - הני קראי דערב עברי. קריב = *שנוגדייך. מדרבי יוסי
שבועית - **הנימא** - דודאי לא בא לייך כן אלא מפני שדהו רע ועושה סחודה פירות
שבועית. **אבקה** של שבועית - **אבקה** של שבועית. ולדבי קרי ליה אבקה - שאין
זו עיקר מצותה של איסור דהשבת. וסמך
ליה זכיו ומכורו סמכין - דרשין סמכין.
והכי אמר רחמנא: אם לא תשמרו מצות יובל
- סופכם למכור מטלטלין וכלי תשמש. לא
הריש - לא נודעתו לשוב מן העבירה. לא
באת ליה - משמע שלא יעלה על לב
שדא עושה שום עבירה. ענייניו לו כדתי
שבועית. **עזאי** בעיני כדתי. הלך, וביישא לו
עבר דומין אלא פנח אחר - תני: 'הריגסי',
דרשמעו שדהו יודע ונתון אל לבו שדה
עובדי, אבל לא נתן מן העבירה עשאה.
והנימא עשה שיהו יעל' לא באת ליה, שאפילו
על לבו אף עולה שתאה עבירה. ניהא ליה
לאיש לזבין בריתא ולא לזוף בריתא
דרבית כתיב כנאי עניא. דכתיב (ויקרא
כח): 'אל תחך מאתו נשך ותרביח' וגו'. וזה
דאי מקמי הכי כבר נזכר לרביחיה, דבובי
ניהא ליה. פירין כתיב מרעא וואל -
שסתם כבידת הכת אינה שחרה אלא
עד שיגיש ימי נעוטה, ואם בא לפרותה בתוך
כך - מחשב דהימס כמנה מגיע לכל
ענין שחברת ראייה ליהודי בת האהין.
אנתו חשבון הנגיעה ככל שנה נמנה לו דארין
לכל שנה ושנה ששמשותי. כדתיא בקדושין
(י.א.א.) 'הפרדה' - מלמד שמנעת פירוניה
ענין נעשה משרת - שדהו נעשה
משרת לעבודה וזה, לחשוב ענין ולשאוב
מים. אמר ליה אבוי - לחזותו מרבנן אפילו
אלא דאחריה קרא שדו דרומיין עליו.
אדחה אבן - כלומר שלא יגאל לעולם.
נתיב - עליה. שאם נמכר במנה והשביח
יחשב כמאתים, או אם נמכר כמאתים
והבסיף - חשב כמאתים. דכתיב (שם)
'מכסף מקנתו'. וכי יש שנים מרובות -
שתאה שני יתירי מתביתיה, דקאמר קרא
'אם ער רבות בשנים' או שנה פורתה
מתביתיה? **אלא** - הכי קאמר קרא: אם יש
רביע בכספי בשנים שתאו עומד בך, כלומר
רביע שהשביחו - ישיב נאולתו מן כסף מקנתו,
דאין מחשב אלא במה שנמכר. ואם מעט
נשארו דמייו בשנים שדא עומד בך, כגון
דחסיף כפי שניו - ישיב את נאולתו.
ואימא - הכי קאמר דהני האבא דפלח' ליה
תרתי שני ופשו ארבע על יובל - לתיב ליה
מכסף שנוגיע לארבע עשר מכסף מקנתו, לפי
חשבון כסף. ואם שניו - לפי שום שתיה
עדיין חייב לעבודה. ולאו בחסיףו והשביח
משמע קרא. ומצא את רעהו ופת - שדהו
תבירו מצוי שם כשעה שחרים זה הרגון -
דחיב, פרו לזמציא את עצמו דמסור לו
מגלות. פה השנית ידו הדשוא - דודאי
מעיקרא כשכחיה ליה וידו חיה משנת.
דכתיב (שם): 'כי ימוך אחיך ומכר
מאתותיו'. ואם נאל יגאל המקדש וגו'
מילפד שילוח - מאור וגואל. ואם ירעה
יגאל לחצאן. הורע כחו - כדאמר לעיל.
ותי

18 מושב עיר חומה". מאי שנא התם דקאמר: "לא הריגסי", "לא באת
19 לידו"? - כדרב הונא. דאמר רב הונא: מין שעבר אדם עבירה ושנה בה - הותרה לו; והותרה
20 לו סלקא דעתך? אלא אימא: נעשית לו כחיתור. לא באת לידו - לסוף שלוח ברבית, שנאמר:
21 "וכי ימוך אחיך וגו', וכתוב: "אל תחך מאתו נשך ותרביח", לא באת לידו עד שמוכר את
22 בתו, שנאמר: "וכי ימכר איש בתו לאמה". ואף על גב דבתו בהאי ענינא ליתא. ניהא לאיניש
23 דלזבין בריתיה ולא לזיף רבייתא, דאילו התם מנירעא ואולא, ואילו כהא קא מספקא ואולא.
24 לא באת לידו - לסוף שמוכר את עצמו, שנאמר: "כי ימוך אחיך עמך ונמכר לך", לא לך
25 אלא לך, שנאמר: "לך", ולא לך זדק אלא לך תושב", שנאמר: "לך תושב", למשפחת
26 גר" - זה הגוי; כשהוא אומר: "או לעקר משפחת גר" - זה הנמכר ונעשה משרת לעבודה וזה
27 עצמו. ואמר ליה הא אהררית קרא, ותנן דבי רבי יוחנן: "אין עולמא: הואיל והלך ויכר עצמו לעבודה
28 וזה אהררית אבן אתר הובלף? תלמוד לומר: "אין עולמא" תהיה לו ויכיל יצא". אימא:
29 אהררית תהיה לו דלא ליטמע בגוים, ולעולם לענין פירונו נתיבין! אמר רב נתן בר יצחק,
30 כתיב: "אם עוד רבות בשנים", וכתוב: "אם מעט נשאר בשנים", וכי יש שנים מרובות ויש
31 שנים מועטות? אלא נתרבה כסף - "מכסף מקנתו", נחמט כסף - "כפי שניו". ואימא:
32 היכא דעבד תרתי ופישי ארבעי - ליתב ליה ארבעי "מכסף מקנתו", והכיא דעבד ארבע
33 ופישי תרתי - ליתב ליה תרתי "כפי שניו"! - אם כן, כתיב: "אם עוד רבות שנים", מאי
34 "בשנים"? נתרבה כסף בשנים - "מכסף מקנתו", נחמט כסף בשנים - "כפי שניו". אמר רב
35 יוסף: דרשינהו רב נתן הלוי קרא כסני. "לא ימכור ברחוק" כו'. מאי הני מילי? דתנו רבנן:
36 "הריגה ידו" - די עצמו, שלא ליה ונאל; "ומצא" - פה שנוגדי, שלא ימכור ברחוק ונאל
37 בקרבו, כרת ונאל כספי. "כדי נאולתו" - כדי נאולתו ונאל ונאל לחצאן. למימרא,
38 "ומצא" השתא מישמע? ורמינהו: "ומצא" - פה למקציא עצמו, מיין אמר רבי אליעזר: אם
39 משיצאה אבן מתחת ידו הוציא הלה את ראשו וקבלה - פטור, אלמא, "מצא" מידו דאיתיה
40 מעיקרא משמעו! אמר רבא: הקא מענינא דקרא והקא מענינא דקרא; הקא דומיא ד"השיגה
41 ידו", מה "השיגה ידו" - דהשתא, אף "מצא" נמי - דהשתא; והקא דומיא דעו, מה יער
42 - מילתא דאיתיה מעיקרא, אף "מצא" - מילתא דאיתיה מעיקרא. "כהתקדש" כו'. מאי הני
43 מילי? דתנו רבנן: "ואם גאל יגאל" - מלמד שיהו גואל, וגואל לחצאן. אמר רבי שמעון: מה
44 טעם? לפי שמצינו במוכר שדה אחוזה ישיפה כחו, שאם הגיע יובל ולא נגאלה חוזרת לבעלים
45 ביוכל - הורע כחו, שאינו ליה וגואל ואינו גואל לחצאן. אבך מקדשי שדה אחוזה, הואיל
46 שהורע כחו, שאם הגיע יובל ולא נגאלה יוצא לכהני - ופה כחו, שלוח וגואל לחצאן.
ותי

1 תני חדא ליה גוואל ויהא לחצאק - פירש רש"י: דאמקדיש שדה אחוזה קאי. ולא נראה,
 2 דאם כן הוי סתם מתניתין דתנן: בהקדש מותר בבולן, כרבי שמעון ולא ברבנן.
 3 ואומר רבנו יצחק: דקאי אמוכר בית בבתי ערי חומה. וכן מוכחא דהויהא בפרק קמא
 4 דקדושין (כפא"ט ושם כ.ב.). אבל מקדיש שדה אחוזה - אפילו רבנן מודו דלזה גוואל
 5 לחצאק.
 6 **תניא** בתורת כובעים גזי מומר שדה אחוזה:
 7 "וחשב שני ממכר - שנים אתה
 8 מחשב, ואי זאת אתה מחשב. וחדשים. גמבטן נאם
 9 רצה לעשות חדשים שנה יעשה - תלמוד
 10 לומר: "חדש", וזאת אמר: הדין מעיני
 11 שנתיהם לצורך המוכר שיהא בו ריחן
 12 למכור בשלמה כשחשבם שיהא מעיני,
 13 כן כשאנ לאנלא באמעני השנה, דהמשכין
 14 ליה חדשים שעברו שאכל הלוקח גזרע
 15 פריגון, מנו שאנו מחשבין שיהא שעברו
 16 שאכל הלוקח אבל אי אתה מחשב חדשים"
 17 הדין מעיבת ליה: ויש לומר: דבשבתא
 18 הכי אמר רבנן בביצה לטירין ומחצה,
 19 ויש עד היובל עשר שנים ומחצה, ובא
 20 לגואלה בראש השנה, ויש עד להבא עד
 21 היובל חמש שנים. **מיום** ליום ומעת לעת
 22 מיום תום שנת ממוכר נפקא - גמבטן נאם
 23 (ג.מ.). פירש הרב רבינו אלעזר דדוקא בבתי
 24 עיר חומה בעינן מעת לעת (ושעתה), אבל
 25 ארץ חרבה דבעי למיטר דאולתין בתין בתי
 26 שנים שלמה ולא בתר שנות עלם - בבבולה
 27 אב בעינן מעת לעת (ולשעתה). דבבתי עיר
 28 חומה דוקא הוא דגלי ליה קרא אבל דאיתן
 29 לא. דהחוספות כתבו באן הויה אוצר בבבולה
 30 בעינן מעת לעת (ולשעתה), ולפיכך "שנה"
 31 ("שנה") מבתי עיר חומה, דבבתי החלמוד
 32 לקמן גבי מילתא אחריתי. **תניא** ר' יהושע
 33 רבית גמורה אלא שדחורה היתירו -
 34 ומסקי ובי יתקוה את רבי יהודה דא רבנן.
 35 פירוש: מתנינן - כרבי יהודה דאמר עד
 36 אחד ברבית מותר, וברביתא דתני רבית
 37 גמורה - אתיא ברבנן, ואם תאמר: מאי שנא
 38 ממשכנתא בלא כנייתא, דינו אלא אבק
 39 רבית, כדכתיב באריות נשך" (בבבא מציעא
 40 כ.א.ס.) אמר ליה רבנא: דהרי משכנתא בלא
 41 כנייתא, דביענייהו מוציאין מלזה למלזה,
 42 וברביתא גמורה מוחיזין ממלחה ללזה. אלמא לא
 43 רבית גמורה היא, והבא אמר דהוי רבית
 44 גמורה ולפי פירוש רש"י דמתקל בין שדה
 45 לבית אדמה, גבי הא דתנן פרק "איהוה נשך"
 46 (שם כ.ד.). תמלוח את תבירי לא דיר
 47 בחצריו ונחם ולא ישכור מנוט פחות (ממנו).
 48 (ומפני שהוא רבית. ופירש רש"י שם: מאי
 49 שנא ממשכנתא דנבייתא דשרי: ויתבירי
 50 לחלק בין שדה לבית, דשמא השרה לא יעשה פירות, אבל הבית אי אפשר שלא
 51 יעשה מעט בדידות, וישארה הכי, כי מנכה לו מן השכירות הוי רבית. ולפי זה נהא
 52 נמי הכא, רבית שמואל דר בו בלא ספק - הוי רבית גמורה, אבל שדה שדמא לא
 53 יעשה פירות, כי אביל ליה נמי בלא כנייתא - לאו רבית גמורה היא. ואין נראה לרבינו תם חילוק זה, דבבית נמי איכא ספיאק שמא יפול או שרוף. אלא דרואי אין חילוק
 54 בין שדה לבית. והדאי ומלוח את תבירי לא ישכור מנוט פחות, יש לדרוך: ולא דמי למשכנתא כנייתא דשרי, דהדאי משכנתא מיירי שדחורה לו על השרה ואין הלוח
 55 יכול להשיכור לאחר מפני שהוא בי ממלחה - משום הכי אינו רבית, ולא בלא הכי מעל. והא דתנן: תמלוח את תבירי לא ישכור מנוט פחות - מיירי שלא הלוח
 56 לו על שדה או על הבית, וידי הלוח להשיכור לאחר, נמצא שמחולל גבית - רבית היא. ופירוש זה דרבינו תם נאי מחלק בין שדה לבית, הדיא קשיא לרוביתאי: מאי
 57 שנא ממשכנתא בלא כנייתא ולא חשבון ליה רבית גמורה: ועריך לומר: דרבית גמורה מדרבנן קאמר, היא דאמר: "אלא שדחורה היתירו" - הכי פירוש: מרבית כל
 58 דרמנא דרבין עיר חומה. גלי לן דבי האי גנא אין זה רבית דארייתא. ורבי יהודה סבר עד אחד ברבית מותר - ואם תאמר: ליה דירודה, משכנתא בלא כנייתא נמי
 59 תישתרי. עד אחד ברבית הוא. ושמואל לא יפירו ערו: ויש לומר: דלא חשבין עד אחד ברבית אלא כן עשה לו שדחור מוכר, דאיכא עד מוכר אם לא פירון בתוך הלוקח
 60 לו. אבל משכנתא בלא כנייתא, ודליכא ביה עד מוכר, ולעולם הוא ביד הלוח לפירות, ואם יפירו, כיון שאין מנכה לו מן הפירות שאכל - הוי זה רבית. מידי דהוה אמלוח
 61 טאה כסאה ליה חשיב ליה רבי יהודה עד אחד ברבית. אף על גב דשמואל לא יתייקר, מכל מקום מיין דאין בו עד מוכר - אסור, ולא חשיב ליה רבי יהודה עד אחד ברבית.
 רבא

1 תני חדא - במקדיש שדה אחוזה ליה גוואל - היינו דך דקמני לעיל: "אם נאל
 2 יגאלי" - תלמוד שלוח גוואל כו', ורבי שמעון קאמר ליה, ואידך רבנן דפליגי עליה.
 3 **משנה** הרי זה גוואל מיד - ואין לו דין שדה אחוזה שצריך להמתין שתי שנים.
 4 הרי זה כמין רבית - ששכחמורו לו מעותיו בתוך שנה ואין זה מנכה לו כלום -
 5 נמצא שדמית בשבתי בביתו בישר המתנת
 6 מעותיו. ואינה רבית גמורה - ורבית לא
 7 מיקרי אלא על ידי הלוואה, ולא על ידי מכר.
 8 **יגאל בנו** - בתוך שנה. אם ירצה. אבל
 9 לאחר שנה נחלט ואינו גוואל עוד לעולם.
 10 כרבתיב (ויקרא כה): "ואם לא יגאל עד
 11 מלאת לו שנה וגו'. **אלא** משעה שנקבר -
 12 שאם מוכר הארבען לשמעון בניסן ושמעון
 13 ללוי באייר - כיון שהגיע ניסן הבא נחלט.
 14 ואין מונע למכר שני אלא לארשן. שדמיה
 15 עד מלאה לו שנה - משמע: לוח שנתה
 16 אחוזה שלו מותן. אין חשב העיבור - שאם
 17 היתה שנה מעוברת אחי נחלט עד שלשה
 18 עשר חדש. שנה העיבורה - בין בשנה
 19 פשוטה בין בשנה מעוברת נותנין לו שנה
 20 לבנה ויפסי שתייהם בשנת המה על שנת
 21 לבנה. אחד עשר יום, שהם אנו מעברים את
 22 השנה. ואחד תיבת [ולן] בחמתה - אם רצה
 23 נתן לגואל בתוך שנתו - יגאל, ואם לאו -
 24 חלוט. לזה **נמצא** מתניתין - דקמני: הרי זה
 25 גואל מיד. משמע: אפילו בו בימי שומכר
 26 מותר לגואל, ולא כרבי. ישם תודה נאולתו
 27 ואין יסאם פחותין משנים - דלא תשתא די
 28 לוקח פחות מיום ימים. מיום ליום - שאם
 29 מכר באחד בניסן - אין מונע שגזרע לפנין
 30 עלם. דלימא כיון שהגיע תשרי עלתה לו
 31 שנה, שהרי יצתה אותה שנה. אלא עד אחד
 32 בניסן בלא אינו נחלט שנת המה. ורבי
 33 של מנין עלם. ורבנן - אין הכי נמי, דהדאי
 34 דאי מביע ליה לבית, דומכרו לא שנת מנין
 35 עלם. ויסיים: שנתה ליה למעת לעת, שאם
 36 מכר באחד בניסן בחצי היום - אין מונע לו
 37 שנה עד שיעני צדו היום של אחד בניסן הבא.
 38 מתניתין רבי יהודה היא - דאמר: עד אחד
 39 ברבית מותר. ורבית אבאה על ידי מכר קרי
 40 צד אחד, משום דאין בא ליד רבית משני
 41 צדדין, שאם לא יגאלנה ויתחלוט לו - אין
 42 כאן רבית. אבל הלוואה ודאי - באה ליד
 43 רבית. שאינה נחלטת לעולם. ועשה לו שדהו
 44 מכר - כי משמאל לו שדה על אותו מנה
 45 וכתב לו אתן כל מנה מוכר בעל שלש
 46 שנים - הרי הוא שלך. כופס שהמוכר אוכל
 47 פירות - כל אותו שנים - מותר. לוקח
 48 אוכל פירות אסור - שנא יגאלנה בתוך
 49 שלשה. ונמצא שאכלם ברבית. מעשה בביתו
 50 כן וזנין גרסין. **צד אחד ברבית** - שאם יגאלנה - היא רבית, ואם לאו - לא היא
 51 רבית.

דבולו
 1 ואין נראה לרבינו תם חילוק זה, דבבית נמי איכא ספיאק שמא יפול או שרוף. אלא דרואי אין חילוק
 2 בין שדה לבית. והדאי ומלוח את תבירי לא ישכור מנוט פחות, יש לדרוך: ולא דמי למשכנתא כנייתא דשרי, דהדאי משכנתא מיירי שדחורה לו על השרה ואין הלוח
 3 יכול להשיכור לאחר מפני שהוא בי ממלחה - משום הכי אינו רבית, ולא בלא הכי מעל. והא דתנן: תמלוח את תבירי לא ישכור מנוט פחות - מיירי שלא הלוח
 4 לו על שדה או על הבית, וידי הלוח להשיכור לאחר, נמצא שמחולל גבית - רבית היא. ופירוש זה דרבינו תם נאי מחלק בין שדה לבית, הדיא קשיא לרוביתאי: מאי
 5 שנא ממשכנתא בלא כנייתא ולא חשבון ליה רבית גמורה: ועריך לומר: דרבית גמורה מדרבנן קאמר, היא דאמר: "אלא שדחורה היתירו" - הכי פירוש: מרבית כל
 6 דרמנא דרבין עיר חומה. גלי לן דבי האי גנא אין זה רבית דארייתא. ורבי יהודה סבר עד אחד ברבית מותר - ואם תאמר: ליה דירודה, משכנתא בלא כנייתא נמי
 7 תישתרי. עד אחד ברבית הוא. ושמואל לא יפירו ערו: ויש לומר: דלא חשבין עד אחד ברבית אלא כן עשה לו שדחור מוכר, דאיכא עד מוכר אם לא פירון בתוך הלוקח
 8 לו. אבל משכנתא בלא כנייתא, ודליכא ביה עד מוכר, ולעולם הוא ביד הלוח לפירות, ואם יפירו, כיון שאין מנכה לו מן הפירות שאכל - הוי זה רבית. מידי דהוה אמלוח
 9 טאה כסאה ליה חשיב ליה רבי יהודה עד אחד ברבית. אף על גב דשמואל לא יתייקר, מכל מקום מיין דאין בו עד מוכר - אסור, ולא חשיב ליה רבי יהודה עד אחד ברבית.
 רבא

1 רבא אמר דבילי עלמא צד אחד ברביית אסור - פירש רש"י ומתניתין וברייא
2 ברא פליגי, דנאן דברייא סבר: סוף סוף הואיל ולדי הרבית (לגבי) אתאן -
3 צד אחד ברביית, וברביית מגורה היא, אלא שהתורה התירה, ולשון רש"י. ועד יש
4 לפרש, דרבאי פליגי מתניתין וברייא: כגון שכנסו בבית לחזירי לו דמי שכרית
5 שנה. אם לא פירושו עלמא צד אחד ברביית אסור - פירש רש"י ומתניתין וברייא

6 דנאן דמתניתין סבר רביה על מנת לחזירי
7 שרי, ותנא דברייא אמר דראסור. אי ימי מר
8 אמר דראסור אמר סבר דראסור ולא פליגי
9 דמתניתין מיירי כשמחזור לו אם יפגרו,
10 וברייא מיירי כשאין מחזיר.
11 דאי רבי נאמי דאמר מנתה אבי כנכר
12 - יש לפרש: שדה רבית ראינה כנכר - אין
13 בידו לגולה לעולם. אפילו תוך שנים עשר
14 חדש. ולפי זה מה שהקשונו בפרק "המקדש"
15 (ערכין כ"ב) בין הרבית "אתוח עולם היא
16 להם" - היה לנו לומר שלא יתנו בתיהם
17 במנתה. אבל בלתי לפרש אבא דמתנה אפילו
18 כנכר, ויכול נתנו לגאול לעולם. אינה
19 אחר שנים עשר חדש. ובהכי נחא, דיכולים
20 בתיהם לויים ליתן לאחר בתיהם במנתה.
21 התקין הלל - הבא משמע דבימי הלל
22 שדחה בבית שני כדאמרינן בפרק
23 קמא שדחה (ט"ז). הלל ושמעון גמליאל
24 ושמעון דהגו בשבועות לפני הבית מאה שנה
25 - היה נתקן ביניהם בין דבתי עיר וזמנה היה
26 נהוג. כדאמר בפרקיין דלעיל (כ"טא) דאין בתי
27 עיר וזמנה אלא במוט שהוביל דהגו. קושא
28 לפירוש שרי דפרק "הטרלה" (גיטין ל"א)
29 דתנן: הלל תיקן פרומבול ופריד. ונעתיא עליה

21 עשר בארד של שנה הבאה. מתקין לה רבינא, ולימא ליה: אגא קדים שחין נגרא מקמא
22 דידך! - משום דאמר ליה: את נחות לעיבודא. ואמר רבי אבא בר ממל: גולדו לו שני מלאים,
23 אחד בחמשה עשר של ארד הראשון ואחד בארד השני, זה שגולד בארד השני, בין
24 שהגיע יום אחד בארד השני של שנה הבאה - עלתה לו שנה, זה שגולד לו בחמשה עשר
25 בארד הראשון - לא עלתה לו שנה עד חמשה עשר בארד של שנה הבאה. מתקין לה
26 רבינא, ולימא ליה: אגא קדים אביל וירקא מקמא דידך! - משום דאמר ליה: את נחות
27 לעיבודא, אגא לא נתינתא לעיבודא. וא תו למא לי? היני דה! - מהו דתימא: תהם - דכתבי
28 "תמימה", אגא דלא תתיב עיבודא. לא, קא משמע לן: "שנה" "שנה" מהדי מרי. כדשאה
29 אומר תמימה" בו רבי אומר: ליתן שנת עיבודא. תנו רבנן: "שנה תמימה" - רבי אומר:
30 מנה שלש מאות וששים וחמשה ימים כמנין ימות החמה, והכמים אומרים: מנה שנים עשר
31 חודש מיום ליום, ואם נתעברה - נתעברה לו. "הגיע יום שנים עשר חודש ולא נגאל" בו,
32 תנו רבנן: "לעצמותות" - הללוטין, דבר אחר: "לעצמותות" - לרבות את המתנה. מאי מקמא?
33 "עצמותות" - אטוריה רבנן קמיה דרב פפא: כמאן? דלא קרבי מאיר, ואי קרבי מאיר,
34 האמר: מתנה אינה כמכר! אמר רב פפא: אפילו תימא רבי מאיר, שאני הקא, דרבי רמא
35 "לעצמותות" אמרו רבנן לרב פפא, ואמר לה רבי אבא ברביה דרב יהושע לרב פפא: והא גבי
36 יובל דתיב "תשבו" - לרבות את המתנה, ורבי מאיר לא קא מרבי? אלא לא ודאי דלא קרבי
37 מאיר. תנו רבנן: המקדש בית בבתי עיר חומה - היה זה גזאל חומה ונאול לעולם. גזאל אתר מדי
38 הקדש, הגיע יום שנים עשר חודש ולא נגאל - היה חלוב לו. מנא הני מילי? אמר שמואל,
39 דאמר קרא: "לקנה אותו" - ואפילו מיד הקדש. - ולחלטיה הקדש! - אמר קרא: "לדרתיו",
40 יצא הקדש שאין לו דרות. "לא יצא ביובל" למה ל? אמר רב ספרא: לא נגרבא אלא
41 למוכר בית בבתי עיר חומה, ופגע בו יובל בתוך שנתו, סלקא דעתך אמינא ליפוס ביובל קא
42 משמע לן: "לא יצא ביובל". משנה בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חודש, כדי שיהא
43 חלוב לו. התקין הלל שיהא חולש מעותיו ללשנה, ויהא שובר את הדלת ונקמ, אימתי
44 שירצה הלל - יבא ויפול את מעותיו. גמרא אמר רבא: מתקנתו של הלל, "היה זה גיטוד
45 על מנת שתתני לי מאתים וזו" ונתנה לו, מרתעה - מגווששת, בעל כרחו - אינה מגווששת;
46 (שבת קמ"ב). מילין חלשים על הקדשים, שיהא מיל מעותיו ללשבת שבעודה. ויהא שובר הדלת - של בית משכר. ובגמרא - מרתעה - שיקבלו רבנן.
47 בעל

1 דבילי עלמא צד אחד ברביית - כי הוא נגא אסור, הואיל ומעיקרא בתורת הלאה
2 אתא ליהדי. ורבי יהודה (דקאמר) וקרשין - דבכי עסקין, שדחגו מתחילה שאם
3 ינאלת המוכר בתוך שלש - יחזיר לו הלוקח הדמים מפורת סאבל, ורבית על
4 מנת להחזיר פליגי. ומתניתין ותנא דברייא ותנא פליגי, דנאן דידן סבר, אפילו צד
5 אחד רבי לא חיי - דהא בתורת סאבל צד אחד

6 ליהדי. ותנא דברייא סבר: סוף סוף, הואיל
7 לרבי ריבית (לגבי) אתאן צד אחד (הא) -
8 ברביית מגורה היא, אלא שהתורה התירה.
9 (איש כי ימכר אמר רמנא). ויהיה נאולתו
10 ככל מקום - משמע. דאם כן היה ליה
11 למכרה "יגאלנה עד תום שנת ממכרו",
12 משני בברייתא ובתנא "יהיה נאולתו" -
13 משמע אפילו על ידי אחר. לקנה אותו -
14 משמע לקנה את נחלת אם יגאל בתוך
15 שנה. דהא אמר יגאל - יחזירנה. וקאני אתא
16 ודחזירנה, אבל בנו לא, קא משמע לן,
17 "יהיה נאולתו" מכל מקום. נשג - אי הוה
18 כתיב "עד מלאת שנה" ולא כתב "ל" - אמינא
19 יודע אם שנה למכר ראשון או שנה למכר
20 שני. כגון מרבה ראובן לשמעון בניסן,
21 ושמעון ללוי בתשרי, הוה אמאי: ראובן
22 שמכרה ראשון חמש עשר לית, ויהא לו רשות
23 לנאלה עד תשרי הבא. השתא דכתיב "ל" -
24 משמע דאמזכר ראשון קא מדר. ל"ש חלוב
25 - כשהגיע שנה למכור ראשון חלוב, מ"ט
26 הלוקחים וזכה בחליטה? ו? לראשון חלוב -
27 דראובן אינו גואלה עד שמעון, אבל שמעון
28 גואלה מליד עד שגיע ענה למכר שם שהרי
29 ללוי לא נחלוט. לשני חלוב - שאין שמעון
30 גואלה מליד. עלתה לו שנה - דהאיכא
31 מיום ליום. וזה שמכר לו בתמשה עשר בארד
32 לא עלתה לו שנה עד תמשה עשר בארד
33 לשנה הבאה, ואף על גב דהשתא הוה שלשה
34 עשר חדש, משום דמיים ליום בעיקר, תמשה
35 עשר חדש לחמשה עשר בארד, ולפא ליה
36 לוקח ראשון ללוקח שני אגא קדים שחין
37 נגרא - איני דהסתיק ותשמעתי בבית קודם
38 מנך, ושלח נחל באחד בארד, וכל לא
39 תחלטה את נחתה לעיבודא, ונכסתי
40 בחודש העיבור, לפיכך תפסיך, ד"תמימה"
41 כתיב - ליתן לו חודש העיבור. אבל איני לא
42 במסכתו. בו גולדו לו שני מלאים - והם

43 בכורות, ומחזיר להקדישן בתוך שנתו, דכתיב
44 (דברים ט"ז) "תאכלנו שנה בשנה". לא כתב
45 תמימה, ולא ליתוב ליה חדש העיבור,
46 ולסלקה שנה בתמשה עשר שבט. כמנין
47 שיות תמשה - בין בפשטה בין במשברת.
48 שנים עשר חדש מיום ליום - כמו שאנו
49 קובעין לה עלתן לבנת. ותקניה לו -
50 למכור, דכתיב: "תמימה" האמר - במסכת
51 בכורות בפרק (אחרון) אלא לא ודאי דלא קרבי
52 מתנה אינה מכר לחזור ביובל למי שנתנה.
53 תשובו - "תשובו איש אל אחותו", ודרשין
54 (כפי' ט): לרבות את המתנה. ונחא
55 (עולם) - שאינו נחלש להקדש שלם.
56 ולקמן פירש טעמא. תגיע יום שנים עשר
57 חודש - משלקודן מן הגובר. שאין לו דרות
58 דלכא פריה ורביה קמי שמיא. לא יצא
59 ביובל דתיב - הואיל ותיב "לעצמותות".
60 משנה היה נטמן - הלוקח ביום שנים
61 עשר חודש, כדי שלא יצטווה מוכר ליתן לו
62 מעותיו, והוא חלוט לו. שיהא חולש - כמו
63 (שיעורו ד' ח"ד) חולש על גוים, וברובטין
64 (שבת קמ"ב). מילין חלשים על הקדשים, שיהא מיל מעותיו ללשבת שבעודה. ויהא שובר הדלת - של בית משכר. ובגמרא - מרתעה - שיקבלו רבנן.
65 בעל

רש"י. פרק תשיעי - המובר שדוה דף לב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" קכה חופטת

1 וש"י לרף לא בן, אבל כרוז - שהעיסות בביתו, כי האי גונא דתקן הלל במנותחין.
 2 שלא כפניו - כגון זה שהיה נטמן. ומשום דחרתי לירעותא איבא, השלא כפניו הוא
 3 ובעל כרוז הוא - משום הכי איצטרך ליה להלל לתקני. מאי דאיצטרך ליה תקן
 4 - ואי הוי נמי לוקח התם לול הזה ביה לקבוליה, ומהאי אבאן דהלל לתקני
 5 ברעל כרוז תחיו נטיעה. **גמרא** בית -

6 זקם הבית אשר עירי (ויקרא כה). מגילות
 7 "משטייר", וקבעה בקרקע. תלמוד לומר
 8 בית - והני דהלעל דמו לבית. חולסית -
 9 מקום שאינו ראוי לירעה איבא בניעהו.
 10 שדוה תוכי כל קאמר רב מאיר, דהא
 11 בית' חשב בית. אלא חולסית ומגילה
 12 מקורי, דדמו לבית. דלוא בני ירעה בני
 13 וראיקין ובעלה, בית חולסית - לישול משם
 14 אבנים, ומגלה - לישול מקו חזר. ורבי
 15 יהודה סבר שדוה דמו. והתניא - חולסית.
 16 כפשיטה דקרא - דחזינן דביתה בתוך
 17 החומה, דקאמה: בתומה היא ושבת', כלומר
 18 בעיר חומה גזי ושיבת. **משנה** עגנותה
 19 חומתה - שלא הקיפה חומה, אלא הקיפה
 20 בתתם, והתפוח הביתם זו לזו בחומה. שלש
 21 צדירות - שבכל אחת ואחת שני בתים
 22 מיקריא עיר. קציה - עיר עקבה שנתחנן
 23 לפניה. **גמרא** שור אגרי - עגנותה
 24 דחומה. לא חומה - "לוא" כתיב, ועגולה
 25 "לא" ומכשול "לא", כלומר, אין לו עכשיו
 26 והיה לו חומה קודם, הוה נמי בית חלוט בהו.
 27 מאי קאמר - וכי אן עיר מוקפת חומה
 28 בגליל אלא גמלא, ובעבר הירדן אלא הוה?
 29 ע'

30 שאני מרבה אף השדות? תלמוד לומר: "בית", דבר רבי יהודה. רבי מאיר אומר: "בית"
 31 - אין לי אלא בית, מנין לרבות פתי בדים ובתי מרצאות, ומגדלות ושוכבין, ובורות שיוין
 32 ומקורות, ואפילו שדות? תלמוד לומר: "אשר בעיר". ואלא הא פתיב "בית" אמר רב חסדא
 33 אמר רב קטינה: חולסית ומגולה איבא בניניה. והתניא: חולסית ומגולה - רבי מאיר אומר:
 34 פתיב, רבי יהודה אומר: שדות. "בית הקנין בחומה - רבי יהודה אומר: אינו פתיב עיר
 35 חומה". אמר רבי יוחנן, ושניהם מקרא אחד דרשו: "ותורדם בהכל בעד החלון כי ביתה קיור
 36 החומה בחוקמה היא ושבת" - רבי מאיר אומר: פשיטה דקרא, רבי יהודה סבר: "בחוקמה
 37 היא ושבת" - ולא פניו חומה. **משנה** עיר שגנתיה חוקמה, ושאינה מוקפת חומה מימות
 38 יהושע בן נון - אינה פתיב עיר חומה. ואלו הן פתי עיר חומה: שלש חצרות של פני בתים
 39 מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, כגון קצרה הישנה של ציפור, וקצרה של גוש חלב, וידעת
 40 הישנה, וגמלא, תגוד, וחדיד, ואונה, וירושלים, וכן פיוצא בהן. **גמרא** תנו רבנן: "חומה"
 41 ולא שור אינה, "סביב" - פרת למפריה, שמה חוקמה. רבי אליעזר בר יוסי אומר: "אשר
 42 לוא חומה" - אף על פי שאין לו עכשיו ותהו לו קודם לכן. "ואלו הן פתי עיר חומה"
 43 כו'. תנא: גמלא כגליל, תגוד בעבר הירדן, וחדיד ואונה וירושלים בתרודה. מאי קאמר?

מדיאצטרך ליה להלל לתקני נתניה בעל כרוז הוא
 נתניה, הא בעלמא - נתניה בעל כרוז לא הוה נתניה.
 מתקף לה רב פפא, ואיתימא רב אשי: ודילמא כי
 איצטרך ליה להלל לתקני - שלא כפניו, אבל כפניו
 בין מדעתו בין בעל כרוז הוה מתנה: איבא דאמר,
 אמתו רבא: שמקנתו של הלל, "הרי זה גיטוי על פת
 ואתני לו מאתמי זה" ונתנה לו, בין מדעתו בין בעל
 כרוז - הוה נתניה, וכי איצטרך ליה להלל לתקני -
 שלא כפניו, אבל כפניו - בין מדעתו בין בעל כרוז הוה
 נתניה. מתקף לה רב פפא, ואיתימא רב שמי בר אשי:
 ודילמא בין כפניו בין שלא כפניו - מדעתו אין, בעל
 כרוז לא, והלל מאי דאיצטרך ליה תקין: **משנה** כל
 שהיא לפנים מן החומה הרי היא כפתי עיר חומה, חוץ
 מן השדות. רבי מאיר אומר: אף השדות. בית הקנין
 בחומה - רבי יהודה אומר: אינו פתיב עיר חומה, רבי
 שמעון אומר: פתל החיצון הוא חמתו. **גמרא** תנו
 רבנן: "בית" - לא אלא בית, מנין לרבות פתי
 בדים ובתי מרצאות, ומגדלות, ושוכבין, ובורות
 19 ושיוין ומקורות? תלמוד לומר: "אשר בעיר"; יכול

מדיאצטרך הלל לתקני נתניה בעל
 כרוז - והוה נתניה דא
 בעלמא נתניה בעל כרוז לא הוה נתניה
 (פשטא דאין לו לארם לקבל מתנה בעל
 כרוז לא הוה נתניה). ואם האמת, כי
 איצטרך ליה להביא ראיה על זה דנתניה
 בעל כרוז לא הוה נתניה? פשטא דאין לו
 לארם לקבל מתנה בעל כרוז ועדי הכי
 פליגי על זה רב פפא: ויש ולמה דראי מתנה
 דרשית. שאין לו שום צורך - כפשטא לך
 היה בעל כרוז, ורב פפא נמי לא פליגי על
 זה. אלא במתנה שיש בה צורך פלגני, כמו
 הבא אמר לה: "זה גיטוי על מתנתך לי
 מאתמי זה", שהיא צריכה כדי לקיים תנאי
 הנישואין וכוונתה, ובלא הכי
 דהיבא חובה לנותן, חוב צנוח אן פקדון -
 ברא דהיא הוי נתניה בעל כרוז, כדביא
 פרק "העול בתרא" (בבא קמא קחא). והיו
 אן שותקין אצלוי בישוב - לא חזירו לו
 שם. ויש דפסקין ליה איצטלותי ואבדא איצטלותי, וכן

שמעון כן גמלאל אומר: תנו דמיה. והתם מיירי אפילו בעל כרוז דבעל, מדפליגי רבנן עליה ואמרי: איצטלותי וקאמרו. ותי בעי הוה בגמרא. ואומר: לאשה "חרי זה
 גיטוי על מתנתך מאתמי זה", חרו ואמר לך: "מחילין לך" הוה תיבעי כרנן תיבעי לרבן שמעון כן גמלאל: תיבעי לרבנן. על כאן לא קאמרי רבן חתם אלא הכי
 אצטלותי חתמתי לך". ותי בעל כרוז דאמר רבנן איצטלותי וקאמרו - מאי דרשתי - לא נרע ממחילין לך,
 ואפילו הכי קאמר רבן שמעון כן גמלאל: חתם לך רבינו. אלא סבירא ליה לרבן שמעון כן גמלאל: דנתניה בעל כרוז הוה נתניה, ואם כן הכי קאמר רבא דבא דהיא הוה
 נתניה: ותרין וליבא מידי התם דאמר רבן שמעון כן גמלאל: חתם לך רבינו. מדעתיה קאמר, ואפילו הכי לרבנן איצטלותי וקאמרו קאמר. ואינה מנורשה. היא בעיט
 דהתם אינה אצטלתא דרבא, דלרבא דאי אצטלתא דרבנן אפילו "מחילין לך" לא מתי. ואם תאמר: לרבא דסבירא ליה דאצטלו בעיר לא הוי נתניה בעל כרוז, אם כן למה היה
 ללוקח חומה? לימא לא מקביליא? וא לא הוי נתניה, והחלט לו אחר שנים עשר חודשים ויש ולמה: דאם הוה עיר חומה ביש שמעון אם לא מקביל אלא תאמר: שמעון
 דלרבא אפילו כפניו בעל כרוז לא הוה נתניה. והכי מצו לחובכי מוכא כפניו הולא חתם הלל לא הוה כי אם שלא כפניו, וכי איצטרך ליה להלל לתקני - שלא
 כפניו, אבל כפניו - בין מדעתו בין בעל כרוז הוה נתניה. בחומתה ליה רב פפא: ויש ולמה: דמוכא הכי, דאם אייתא ורבנני הוי נתניה בעל כרוז - לא הוה צריך להלל
 לתקני שלא כפניו לדווח חולט מעותיו ללשכה, דהא אפטר לבנות לו על ידי אחר. אלא שמע מניה. מדיאצטרך ליה להלל לתקני נתניה בעל כרוז - לא בעלמא בן.
 רב פפא דאתקף ליה - ליה ליה האי סברא. **חולסית** - פירש רש"י: לישול משם אבנים, ומגולה לישול משם חול. ורשב"ם פירש בבבא בתרא (סאא.) חולסית - לישול
 המשנה וכויתו, ומגולה כמו (ברכות טז.) מגולה על דגים.
אשור לו חומה - פירש רש"י: "לוא" כתיב, משמע "לו" משמע "לו" חומה. אף לו עכשיו והיה לו קודם לכן. ואינו כן בחומתך מתיב "ולא" כתיב וקרי בריזח
 (בריזח וקרי בארץ), מאי קאמר - וכי אן עיר מוקפת חומה גמלא, ובעבר הירדן אלא גמלא, דהא חומה אמאי לא פירי כלל? ואתקף: ויש
 לומר: דפריך שפיר אביתאי, לפי שדוקקה יתה, ודמפרא בחריא גמלא בגליל גזוד בעבר הירדן.

1 **הבא** נמי תרתי ירושלים הוּ - ותימה דלרבא נמי אנו צריכינ לומר כן דתרי
2 ירושלים הוו ויש לומר. דלרבא אן אנו צריכינ לומר ביהודה תרי ירושלים
3 הוו, אלא בשאר ארצות. אבל לר' אשי צריך לומר ביהודה תרי ירושלים הוו.
4 **וקדשו** עיר וחמה - פירוש: לעבן מבורית בית בער עיר חמה, ולעבן שלוח
5 מצורעית חוץ לעיר. ודקוק באי

6 **אמר אביי**, הכי קאמר: **עד גמלא בגליל**, עד ג'רוד בעבר
7 ה'רדן, והרדן ואונן וירושלים ביהודה, **רבא אמר**: **גמלא**
8 **בגליל** - לאבוקי גמלא דשאר ארצות, ג'רוד בעבר ה'רדן -
9 לאבוקי ג'רוד דשאר ארצות; איך דלא איבא דכותיהו לא
10 אצטרף ליה, וירושלים מי מחילת בה? והתנאי: עשרה
11 דברים: אמרו בירושלים, אין הכית חלול בה! אמר רבי
12 יוחנן: בירושלים - ומפקת חומה מימות יהושע בן נון, ולא
13 בירושלים - דאילו דקא שקא אין הכית חלול בה, ואילו הכא
14 הכית חלול בהן. רב אשי אמר, לאו אמר רב יוסף: תרי
15 קדש הוו? הכא נמי תרי ירושלים הוו. תניא, רבי ישמעאל
16 קדש היה (אשרט) כתיב תרות ובשיר
17 וכת דת מלכך בני תרות ארדוק, ובמסכת
18 כדאיא בשבועות (טזא ושם). ובמסכת
19 שבועות פירש רש"י דאשכחן שהו מקדש
20 חמות ירושלים כתיב תרות ובשיר, כשאו
21 לחוסף גבי העיר (ולו תהייתו), ומשכחו
22 אבל שאר ארצות (ועירות) - לא ידעת
23 הארץ וקדש מקדש אותן.

24 **מנו** יובלת לקדש שמיטין - מכאן תימה
25 לברייתא דתני בירושלמי דמסכת גיטין,
26 ורש"י כתב בפרק ה'הר"ה (ניטל לזא),
27 דתניא בירושלמי: "אין יובלת לה שמיטה שמיט'
28 - בשתי שמיטות הבהות מרבי, אחי שמיטה
29 ויבל ואחד שמיטה שמיטה, כזמן שאח
30 משמט ויובל) - אחת שמיטה ושבעיה, כזמן
31 שאי אחת משמט ויבל - אי אחת משמט
32 שביעית. וכאן אמר דלא מנו יובלת אלא
33 לקדש שמיטה ופירש רש"י "השולח"
34 (שם) דהיינו עיריבן שדמרגלן היא. ואן
35 משמע כן בתורת כהנים, (ואומר אני דתניא
36 היה הער כאן לשון רש"י). (דאד דירושלמי
37 רבי אבהו). ועד אמר רבינו הלל: דהך ברייתא
38 בירושלמי (שם) פירש רש"י (שם): דהך רבר
39 השמיטה שמיטין - בשתי שמיטות הבהות
40 מדבר אחת שמיטה קרקע, ואחת שמיטה
41 כספית, דאד דירושלמי - רבי אבהו. אבל רבנן
42 פליגי עליה דרבי, ואמר: מניש שמיטה
43 אף על פי שאין יובל - תלמוד לומר (ויקרא)
44 כה, הו: "והיו כל שבע שבתות חנוכה" ונזק
45 שיעשה יובל אף על פי שאין שביעית -
46 תלמוד לומר (שם) והיו כל שבע הארבעים
47 שנה; (וסיגיאן דהבא - אחת כרבנן, מיהו
48 שיש לישיבת ארץ ותיבת כהנים אפילו כרבי.
49 והא דרבי: שביעית אף על פי שאין יובל -
50 שיש לפירוש: אף על פי שהא דתניו בירושלמי
51 בתנאים, וכדכתיב פקד פקד דאשך הוה
52 טב ושם; "יובל היא" - אף על פי שלא
53 שנתה, ואף על פי שלא קטעו. יכול אף על פי
54 שלא חלחלו; תלמוד לומר: "היא", דברי רבי
55 הדרה. רבי יוסי אמר: "יובל" - אף על פי
56 שלא שנתה, ואף על פי שלא חלחלו. יכול אף
57 על פי שלא חלחלו לומר "היא".

1 **עד גמלא** - כל עירות שבגליל עד גמלא היו מוקפת חומה מימות יהושע, **רבא אמר**
2 - האי תנא אתא לפרושי מתניתין, ודכי קאמר: גמלא דקתני מתניתין דהוות מוקפת
3 חומה מימות יהושע ותינו גמלא דגליל - לאבוקי - דאי איבא גמלא בעבר ה'רדן
4 וביהודה לא היא מוקפת חומה מימות יהושע, וכן גרוד וכן חזיר, וירושלים ביהודה
5 לאבוקי עירות שבגליל עברי ה'רדן שיקראו

6 חזיר ואנו ירושלים, איתן מוקפת מימות
7 יהושע. איך דליבא כותיהו - איך דלא
8 חושב עיר מתניתין, כגון קצרה דחופת, לאבוק
9 ברכותא אחרייתו דמסקו כשמתיהו לא
10 עשרה דברים - מפרש במבא ארבע קימי.
11 "מורבה" (בבבא), הוה אחד מרוב, אין הכית
12 חלול - משום דכתיב (ויקרא כה), "לקנה"
13 אותו לדורותיך, וקסבר: לא נתחלקה ירושלים
14 לשבעים, ומאן מקני ליה? ולא מי אמר רב
15 יוסף וכו' - במסכת מכות בפרק 'אלו הן
16 הגולדין' (פא, את אלז - ומגרותו בפרק 'אלו הן
17 וקדושים') (מא, פריבא בשבועות (טזא),
18 דמקדש לה בשתי תרות ובשיר, ובית דין
19 מלכין, ושתי תרות אחרין וכו', בגלוי -
20 שאן קדושת הארץ נוגת בהן, וכן דין
21 עיר חומה. משכחו שבגליל חופת, אף
22 בתורבן דאשון, קדושה ראשונה - שקדשה
23 יהושע. הא אפרת - לקמן בסוף דהא
24 מילתא, דלא צריכינ לקדושי, דאשון סיפא: ואלו
25 אלו כלבו אלא כל שתעלה כדך בך שקדשה
26 לשנתה לעתיד לבא חוץ מביניהו - דך
27 דקתני קדושה לעתיד לבא - רב אלעזר ב
28 יוסי אמרה, לה דכי קאמר - אף על פי שאין
29 עשוי, ואף על גב דרוב - לא טעלה
30 קדושה. אלא פקיש ביאתם בימי עזרא כו'
31 דהא יכירא עשר לאו אסוכות מהדר, אבל
32 דכי קאמר: כי לא עשו מה שעשו עשוי
33 מימות יהושע, ומאי נדור - קדושת ארץ.
34 מנו שמיטין - שדחוליה מנבט שמיטין
35 ותחייבו במעשה, והכתיב ה' אלהיך וגו' -
36 בשנים מן הגלות משתעי קרא, דכתיב לעיל
37 מימות (ברעים לו) ירשה ה' אלהיך את שבתוך
38 ורומיך, וארץ - לעולם כי לא עשו -
39 אסוכות קאי. ולא סוכות מנע, אלא דבעי
40 עזרא רחמי צירא רבועה ורה ואימסר
41 דהבא, דאמר בסתדרין (עוהדא, x), ואנן וכווא
42 דעזרא עליהו, כי מוכי - כי לא עשו רבר
43 זה כימות יהושע כן, והנינו דקפדי קרא
44 ליה לבלשן גזאי, דבכ וכווא תריב, ויהושע
45 והבא ישוע - משום אדאיה היה ליה למינעי
46 רחמי עלה דבמלתא, דבשלתא משה לא בטא
47 דרמינו, ר' ירשתה אתה - ארשתה קדושה,
48 ואן צריך לחזור ולקדשו, משגלו שבט ראובן
49 - בימי מתיבאי, מנו יובלת לקדש שמיטין -
50 משום יובל לא היה שדור חשבתי פרימית
51 משום יובל, ולא שדור לש מכר חחרות, אבל
52 שמיטין דיו נהגיה, לנשט כספיו ולשטמ
53 מוצע קציר, דהא צריכינ לנשט שנת יובל כדי
54 שיבואו השמיטין במתקן, שלחוף שבי
55 משום דהוה נחיתן שנת המשם שלא הוה
56 מנין אותה לשמיטה הבהא, מפני שהיא
57 אריתה ליתת שנת יובל, ושנה לא אחריה
58 מתחיל המנין, דאם לא הוה מנין יובלות - הוה
59 מנין אותה שנה לחשבון השמיטין, והוה
60 השמיטין לשלם במקומן.

61 **ומי מנו שמיטין** ויובלות? **השתא משגלו שבט ראובן ושבת** ג'ר ויצי שבט מנשה בגליל ויובלות, עזרא
62 **דכתיב ביה**: "כל תקלה באחד ארבע רבוא אלפים ויש מאות וישים" הוה מני? דתניא: **משגלו**
63 **שבט ראובן ושבת** ג'ר ויצי שבט המנשה בגליל ויובלות, **שמיטין**: "אשראם דרוז בארץ לכל שביעה"
64 - וכן שכל יושביה עליה ולא בזמן משגלו מקדשות; **הוה מני** עליה והו מעורבין, שבט מנימין ביהודה ויבנה
65 תלמוד לומר: "לכל שביעה", **הוה מני** שמיטין ולא בזמן שהו מעורבין? אמר רב נחמן בר יצחק: **מנו יובלות** לקדש שמיטין,
66 והוא

67 **ומי מנו שמיטין** ויובלות? **השתא משגלו שבט ראובן ושבת** ג'ר ויצי שבט מנשה בגליל ויובלות, עזרא
68 **דכתיב ביה**: "כל תקלה באחד ארבע רבוא אלפים ויש מאות וישים" הוה מני? דתניא: **משגלו**
69 **שבט ראובן ושבת** ג'ר ויצי שבט המנשה בגליל ויובלות, **שמיטין**: "אשראם דרוז בארץ לכל שביעה"
70 - וכן שכל יושביה עליה ולא בזמן משגלו מקדשות; **הוה מני** עליה והו מעורבין, שבט מנימין ביהודה ויבנה
71 תלמוד לומר: "לכל שביעה", **הוה מני** שמיטין ולא בזמן שהו מעורבין? אמר רב נחמן בר יצחק: **מנו יובלות** לקדש שמיטין,
72 והוא

ערכין. פרק תשיעי - המוכר שדה דף רג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 **משנה** שתי הצרות - עיר שאן בה אלא שתי הצרות. **גמרא** איני יודע שאין
 2 לזן חומה - רביהי החצירים משמע שאינו בעיר, אלא ישוב הצרות הסמוכות. **כמי**
 3 **שאין לזן חומה** - והואל אחי בה כדי עיר. **ובכפר** - הן ולא לחשוב חומה וידהו
 4 בעיר חומה - שתי הצרות וכו'. **ואיכא בית וחצר** - אבל אי איכא שני
 5 בתים בכל חצר, הוה בעיר חומה, ולא הוה
 6 בבתי החצירים. **אם בן ליכנוח הגרים** - ולא
 7 ליכנוח "בתי", ואנא ידענא, דאין חצר בית
 8 בית. **שיאל שירש אתי בני חומה**
 9 **מאבי אמו לוי אינו נואל כפסד הוה** - שאם
 10 מכרת, שתראה תחלת הלוקח לטוף שנה. אלא
 11 לעולם נואל כל חצר, ובתים בהו ונקרא **הוה**
 12 "גאולת עולם תורה" לזכור. **עדי שירא חוה** -
 13 המוכר, לאו לאפקוי ישראל שירש את אבי
 14 אמו לוי, דאיהו נואל כלוי. **ועדי הלויים** -
 15 מערים שנתנו ללוים בימי חושש, לאפקוי בן
 16 לוי שירש את אבי אמו ישראל, דאיהו נואל
 17 כלוי. והשתא איהו ירשא לסיפא, ובמזרח
 18 תמרח לוי, און גדיים הללו - דגאולת עולם.
 19 אמורים אלא בעיר הלויים. אבל עד שירא לוי
 20 לא בעינן, דהישראל שירש את אבי אמו לוי -
 21 מודו רבנן דגואל כלוי, והואל ומערי הלויים
 22 היא זו. אבל בן לוי שירש את אבי אמו
 23 ישראל - מודו רבנן דאיהו נואל כלוי, דבעיר
 24 הלויים את הרמנא. **גמרא** ואק פריך: אינו
 25 נואל כפסד הוה - כשיראל, אלא כמאן כבן
 26 לוי? בתמיה. והא תני סיפא: עד שירא לוי כרו
 27 בשלמט ערי הלויים - בעינן, לאפקוי בן לוי
 28 שירש את ישראל, כדכתיב: "ועדי הלויים",
 29 **אלא לוי מנזל** - דבעינן שירא לוי, לאפקוי
 30 ישראל שירש את אבי אמו לוי? **ואישר יגאל**
 31 **מן הלויים** - דמשמע: למקצת לויים נדחתי
 32 שרות לגואל, ולא כולם. **ותנאי** - דרשנן
 33 הכי. דכי רישטין לה בתורה כדכתיב: "מן הלויים"
 34 מה תלמוד לומר? שיביל לוי ישראל גואל.
 35 כלומר, אלא בתב אלא "גאולת עולם ישראל"
 36 ללוים, ויכולו לומר: לוי שמכר לישראל
 37 וגאלה לעולם, שירשאל הורע כחן במכירתו.
 38 דגאולת לטוף שנה, וזה יפה כחן - דכתיב:
 39 "גאולת עולם" וגו'. אבל לוי שמכר ללוי -
 40 לא ינאל, אלא תחלת לטוף שנה. תלמוד
 41 לוטר מן הלויים - פרט לבן לוי שאן מן
 42 הממזרות ודמן נתניהו, וכל שכן ישראל שירש
 43 את אבי אמו לוי, שהרי ישראל גמור הוא.
 44 **משנה** ארה עיר חומה - מגרש את אלה אמה
 45 סביב לעיר, ומדכתיב (במדבר לח): "מקדו"
 46 תעיר ודחצה אלה אמה סביב". ורזין יאמר
 47 אף על להם ללוים אף אמה לשדות

וכרמים, כדכתיב (שם): "והזדמות מרחץ לעיר" וגו', וזו אמה אלה מגרש, והשאר
 שדות וכו'. ומגרש פני מכלום, ואין בו בית ואין ורזעין אותן, אלא נוי הוא לעיר.
 אין עושין שדה מגרש - משום ישוב ארץ ישראל, והיינו חורבן, שנבמעת את
 הריעה. ולא מגרש שדה - שמחריב את הניער. **מגרש אין עושין עיר** - שיעשה
 בו בתים, שאין עיר כגאול אלה מגרש, וכל שכן
 שאין עושין עיר מגרש, שאין מחריבין את
 ישוב העיר. ומכרין לעולם - אפילו בשנת
 היובל עצמה, כך שמעתי. וקפאי לוי אמאי?
 הא כי היכי דפליגי רב ושמואל בריש פירקא
 (וערכן ט"ג) בישראל שמכר שדה בשנת
 היובל עצמה - הכי איכא לפלוגי האבא,
 ולמיתר לן קמוניה מותרה כבר יוצאה עכושי.
 דהא אמרין לעיל (וערכן כ"א) דממכרו של
 לוי חורבן בשנת היובל לא ממכרו, ולא דאידי
 דהנא באדיק פירקא: ומקרישין לעולם וגואלין
 לעולם" - תנא נמי האבא. ונאלין לעולם -
 אין בתי עיר חומה שלחן מלחין. **גמרא**
 יכול אף זה - לוי בן, שאם מכר שדה
 אחותה, אותן אלה אמה שדחץ למגרש, שלא
 היא מותר לגואל בפתח משתי שנים? **לפי**
שנאמר - במקדש שדה אחת וזוהא אחר
 מיד הקדש, דבשנת היובל ינאל לבתים.
 כדכתיב: "וזהו השדה" וגו'. יכול אף לוי בן
 - אם הקדש שדה ולא גאלה יפסידנה
 ביבול? **תלמוד לומר**: "גאולת עולם" וגו'.
 ערים הללו - הניתנים ללוים, אין עושין
 עיר, **לפי שהם** - לפי שהם נוטל מקלט, ובעינן
 שירא שם ישוב לבית מנוח לרחובים, ולא
 כדכתיב גדולים - לפי שהתקבצין עם מכל
 קמנות לסחורה, ותהא רגל גואל הדם
 מצויה שם, ויארבו את הרועה והרועגו. **אלא**
עיריות בינונית - כלל אלה ערים בצורות
 ולבסוף ישב - לא משכבת בהו בלויים
 דקאמרו, אבל ישב לבסוף חוקק משכבת
 בהו, שלאחר שניתנו להם עירי ידועשי
 היקפיהם הם. **וכי האי גונא** - דרשב ולבסוף
 היתק מיה חומה, דאמטריך ארק לעמטשה?
 בית מושב עיר חומה - בית שהיה תבנה
 עיר חומה, דמשמע שדוקה חושש יושב. אבל
אפילו הקיפות ישראל - לאורן שבבשו את
 תורן, ואפילו קודם שיבשו בה? **ונאמר** לחלן
 חומה - (דברים ט'): "כל אלה ערים בצורות"
 וגו'. לאחד מכן - לאורן שכבישום ישראל.
 תרשמה רב כלא - לעולם שדוקה ולבסוף
 תישב, ורקסיא לה עיריות הללו אין עושין
 אותן רב, כגון שנפלו לחן - בגורל מים
 הדשע.

דאמר קרא: "שדה מגרש עיריהם לא ימכר", מאי "לא ימכר"? אילמא לא ימכר כלל, והא מדכתיב "גאולת עולם תהיה ללוים"
 - מכלל דמבניין אלא מאי "לא ימכר" - לא ישנה. **הכהנים והלוים מוכרין לעולם וגואלין לעולם**. תנו רבנן: "גאולת עולם תהיה
 ללוים" מה תלמוד לומר? **לפי שנאמר**: "במקשר עיר כבואת ימכר לך", יכול אף זה כן? **תלמוד לומר**: "גאולת עולם תהיה ללוים";
לפי שנאמר: "ותהי השדה בצאתו ביכל קדש לה". יכול אף זה כן? **תלמוד לומר**: "גאולת עולם תהיה ללוים"; **לפי שנאמר**: "וקם
 הבית אשר בעיר אשר לו חומה לצומתה", יכול אף זה כן? **תלמוד לומר**: "גאולת עולם תהיה ללוים". **בשלמא** הני תרתי - לחיי, אלא
 בתי עיר חומה ללוים מי אית להו? **והתניא**: ערים הללו אין עושין אותן לא פריים קטנים ולא פריים גדולים, אלא עיריות בינוניות!
 אמר רב כהנא, לא קפאי; פאן שדוקה ולבסוף ישב, פאן שישב ולבסוף הוקף. וכי האי גונא מי הויא חומה? **והתניא**: "ואיש כי
 ימכר בית מושב עיר חומה" - שהוקף ולבסוף ישב, ולא שישב ולבסוף הוקף; יכול אפילו הקיפות ישראל? **אמר** כאן "חומה"
 ונאמר לחלן "חומה", מה לחלן גוים - אף פאן גוים; יכול אפילו הקיפות גוים לאחר מכן? **נאמר** לחלן "חומה" ונאמר פאן "חומה",
 מה לחלן גוים קודם לבן - אף פאן גוים קודם לבן! **תרגמה** רב יוסף בריה דרב סלאא חסדיא קמיה דרב פפאי: כגון שנפלו לחן

ערכין. פרק תשיעי - המוכר שדהו דף לר עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 קלג תוספת

1 וְהוּנְגְרִישְתָּן - בְּשׂוּקֵי מוֹקֵפֵי חוּמָה. וְהָא לְמִסְתְּרִינְהוּ קִימִי - וְאִם תֹּאמְרוּ: מָנָי נִפְקָא מִינָה אִם נִסְתְּרוּ, כִּיּוֹן
 2 לְגַב. אֲנִי עֲשִׂי אֶשְׂקִי אֶתְּרִין וְכִרְכִּים. סְלֵקָא דְעֵתְךָ אִמְנָא אִדְמַסְתְּתִירי - כֹּל זִמְנָן
 3 שְׂלָא נִסְתְּרוּ, אִם מְכֻרָם קִדְּם טַחְרִין - לִיחְלָטוּ, קָא מְשַׁמַּע לָן. מַה תְּלַמְדוּ לוֹמְרִי
 4 כְּשֶׁדֵּה הַחֲרָם - מַה בָּא שְׂדֵה הַחֲרָם לְלַמַּד עַל שְׂדֵה הַיּוֹצֵאת לְכַתְּנִים כִּיּוֹבֵל? שְׂדֵה
 5 חוּמָה - שְׂדֵה שְׂחָרִים יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּיעָה
 6 לְחֵלְקָא. הוּאִיל וְיוֹצֵאת לְכַתְּנִים - אִם לֹא
 7 יִגְאֻלָּה, שְׂהִי הוּא שְׂלֹו שְׂדֵה אַחֲזוּהוּ,
 8 וְעִבְשִׂי הָרִי הוּא תַחַת יָדֵי בִו', בְּשֵׁל אַחֲרִים
 9 אִנִּי זֹכֵה - אִם הִיא שְׂדֵה אַחֲזוּת יִשְׂרָאֵל
 10 יוֹצֵאת לְכַתְּנִים כִּיּוֹבֵל - הִיא לִי חֵלֶק בַּהּ. מַה
 11 שְׂדֵה אַחֲזוּהוּ שֵׁל יִשְׂרָאֵל - אִם גֹּאֲלָה כֵּן
 12 מִיֵּד הִקְדִּישׁ - יוֹצֵאת מִיֵּדוֹ כִּיּוֹבֵל וּמִתְחַלֶּקֶת
 13 לְכָל אַחֲזֵי הַכּוֹנְעִים, כְּדֹאמְרֵי בִאֲדִיר פִּירְקָא.
 14 בְּפִרְק "אֵין מְקִדִּישׁ" (עֵרְכִין כ.ה.א) אָף הוּא בִו'.
 15 הַבָּא קָא שְׂקִיל לִיה וְאִישׁ אַתְּ קִדְּשִׁי לֹו יִתּוּ
 16 - הִרְשִׁינָן לֵיה בִּיהַגְזוּל' בְּבָבָא קִמְאוּ (ק.ט.ב.)
 17 מִנְּיָן לְכוּן שְׂבָא מְקֻרְבִי קִרְבַּנְתּוּי בְּכָל עַת
 18 וּבְכָל שַׁעֲה שְׂרִיעָתָה אִם יֵשׁ עֵלֹו לְהִבְיָא
 19 חֲטָאת אִם הַתְּנִיב עוֹלָה אִם שְׁלָמִים - אֵין
 20 עֵרֶךְ לְתַתָּם לְאַנְשֵׁי מְשֻׁמֵּר, אֲלֵא הוּא עֲצֻמו
 21 מְקֻרְבִי, וְיִטוּל הַעוֹר וְאוּכַל הַבֶּשֶׂר - תְּלַמְדוּ
 22 לוֹמְרֵי: "אִישׁ אַתְּ קִדְּשִׁי לֹו יִתּוּ". קִדְּשִׁי לֹאוּ
 23 בִּרְשׁוּתוֹ - וְלֹאוּ מִיֵּד בְּדִידָה קָא שְׂקִיל לֵהוּ.
 24 אֲלֵא מְקֻרְבִי אִימוֹרְדִים. הַבָּא בִּרְשׁוּתוֹ -
 25 כְּלוּמְרֵי, מִכָּן דִּידָה קָא שְׂקִיל לֵהוּ, וְלֹא
 26 מְשַׁלְחֵן גְּבוּה בְּשִׁבְרֵי עֲבֻדָה. אֲלֵא אִמְרֵי רַב
 27 נַחֲמֵן לְהִבִּי אִימְצִירָךְ לְמַתְּבַת הַחֲרָם דְּסֵלְקָא
 28 דְּעֵתְךָ אִמְנָא בִו' - הוּא נִמִּי אַחֲזוּתֵי הָא.
 29 וְאִם הִקְדִּישָׁה וְלֹא גֹאֲלָה - לֹא תֵּצֵא לְכַתְּנִים
 30 כִּיּוֹבֵל, אֲלֵא יִדָּא לֹו רִשׁוּת לְגֹאֲלָה לְעוֹלָם.
 31 קָא מְשַׁמַּע לָן - הִדְקֵשׁ דְּאִיתְשָׁה שְׂדֵה הַחֲרָם
 32 לְשְׂדֵה אַחֲזוּתוֹ בִּישְׂרָאֵל, רִתְּבָא מִתַּחַת יָדוֹ
 33 וְתַחֲלֵק לְכַתְּנִים. דְּאִחֲזוּתוֹ הָא, דִּישׁ לֵה
 34 גֹּאֲלֵת עוֹלָם, וְלֹא אֲבַל חֲרָמוּ לֹא הוּאִי בְּאִחֲזוּהוּ
 35 לִיגָאֵל לְעוֹלָם.

1 הַן וּמְגַרְשֵׁהוּ - הַן וּמְגַרְשֵׁהוּ - הַן וּמְגַרְשֵׁהוּ לְמִסְתְּרִינְהוּ קִימִי! אָמַר רַב
 2 אֲשֵׁי: אִימְצִירָךְ, סְלֵקָא דְּעֵתְךָ אִמְנָא. אִדְמַסְתְּתִירי
 3 מְסַתְּתִירי, אִי מִיּוֹדְבִינִי - לִיחְלָטוּ, קָא מְשַׁמַּע לָן. תְּגוּ רַבְּנָן:
 4 "בְּשְׂדֵה הַחֲרָם לְכַתְּנֵי תַרְהֵי אַחֲזוּתוֹ" - מַה תְּלַמְדוּ לוֹמְרִי?
 5 מִנְּיָן לְכַתְּנֵי שְׂהַקְדִּישׁ שְׂדֵה חֲרָמוּ, שְׂלָא יֹאמְרֵי: הוּאִיל
 6 יוֹצֵאת לְכַתְּנִים וְהָרִי הוּא תַחַת יָדֵי, תַרְהֵי שְׂלֵי? וְיָדִין הוּא,
 7 בְּשֵׁל אַחֲרִים אִנִּי זֹכֵה, בְּשֵׁל עֲצֻמוּ לֹא כָּל שְׂכָן? תְּלַמְדוּ
 8 לוֹמְרֵי: "וְהָרִי הַשְּׂדֵה בְּצִאתוֹ כִּיּוֹבֵל קִדְּשׁ לְה' בְּשְׂדֵה
 9 הַחֲרָם", וְכִי מַה לְמַדְנֵי מְשַׁדֵּה הַחֲרָם מַעֲתָה? הֲרִי זֶה
 10 בָּא לְלַמַּד וְנִמְצָא לְמַד: מְקִישׁ שְׂדֵה חֲרָמוּ לְשְׂדֵה אַחֲזָה
 11 שְׂל יִשְׂרָאֵל, מַה שְׂדֵה אַחֲזָה שְׂל יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאת מִתַּחַת
 12 יָדוֹ וּמִתְחַלֶּקֶת לְכַתְּנִים, אָף שְׂדֵה חֲרָמוּ - יוֹצֵאת מִתַּחַת
 13 יָדוֹ וּמִתְחַלֶּקֶת לְאֲחֵזֵי הַכְּהֻנִּים. אָמַר מַר: בְּשֵׁל אַחֲרִים אִנִּי
 14 זֹכֵה. מִי דְמִי? הַתָּם זֹכֵה בְּעֵלְמָא, הָבָא קָא שְׂקִיל לִיה!
 15 אָמַר רַמִּי בַר הַמָּא: אִימְצִירָךְ, סְלֵקָא דְּעֵתְךָ אִמְנָא:
 16 הוּאִיל וְכַתִּיב "וְאִישׁ אַתְּ קִדְּשִׁי לֹו יִתּוּ", הָא נִמִּי כִי
 17 קִדְּשִׁי דְמָיָא. - מִי דְמִי? קִדְּשִׁי לֹאוּ בִּרְשׁוּתוֹ, הָבָא
 18 בִּרְשׁוּתוֹ! אֲלֵא אָמַר רַב נַחֲמָן: אִימְצִירָךְ, סְלֵקָא דְּעֵתְךָ
 19 אִמְנָא: הוּאִיל וְכַתִּיב "כִּי אֲחִזֵּת עוֹלָם הוּא לְהֵם", הָא
 20 נִמִּי אַחֲזוּתוֹ הִיא, קָא מְשַׁמַּע לָן: "אַחֲזוּתוֹ" - אַחֲזוּתוֹ אִין,
 21 חֲרָמוּ לֹא.

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערכין

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערכין

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערכין

מה שיהיו תגרי גוים מוכרין להם. וכרבי ישמעאל. דרבי ישמעאל אומר: כל ביאות שנאמרו בתורה – לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו, שבע שפיבשו, ושבע

[דף י"א ע"א]

שהילקו.

התיב רבי בון בר כהנא: והכתיב (יהושע ה, יא): **וַיֹּאכְלוּ מֵעֵבֹר הָאָרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח**. לא בששה עשר? התיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי: והכתיב (במדבר לג, ג): **מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רְמָה לְעֵינַי כָּל מִצְרַיִם**. לא בהמשה עשר? יצאו מיבן לשם – רבי אליעזר מחייב, ורבי עקיבה פוטר.

אמרי רבי לעזר מן אתריה, ורבי עקיבה מן אתריה. רבי לעזר מן אתריה. מאי טעמא דרבי לעזר? **לחם הארץ** – בכל מקום שהוא. רבי עקיבה מן אתריה. מאי טעמא דרבי עקיבה? **אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה**. שמה אתם תיבין, ואין אתם תיבין הויץ לארץ.

רבנין דקיסרין בשם רבי הנינה:

[דף י"א ע"ב]

במחלוקת. (יהושע א, א) **כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בָּהּ רַגְלְכֶם בּוֹ, לָכֶם יִהְיֶה**. אין בכלל אלא מה שבפרט. וכרבי יודה. מתיבין לרבי יודה: אם בספרי ארץ ישראל? והכתיב (יהושע א, ח): **מִהַמְדָּבָר וְהַלְבָנוֹן הַזֶּה וְעַד הַנְּהַר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרַת, כָּל אֶרֶץ הַחֲתִימִים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ, יִהְיֶה גְבוּלְכֶם! אֵלֶּא, אִם אֵינּוּ עֲנִין לְסַפְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תִּנְיְהוּ עֲנִין לְסַפְרֵי הַוַּיץ לְאֶרֶץ**.

מעתה, מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים ובארם צובה – והו תיבין בחלה! שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש ספרי הויץ לארץ.

הוי בעיי מימר: מה דאמר תמן חייב – אוף הכא חייב. מה דאמר תמן פטור – אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור – הכא חייב. פיון שנכנסו ישראל נתחייבו.

כתיב (מלכים ב' יד, כח): **הוּא הַשִּׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבֹא חֲמַת עַד יָם הָעַרְבָה כְּדָבַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אַמְתִּי הַנְּבִיא אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר**.

רבי הנינה ורבי מנא. חד אמר: כל מה שפיבש יהושע – פיבש זה. והרנה אומר: יותר ממה שפיבש יהושע – פיבש זה.

[דף י"ב ע"א]

תנא רבי סידור: מסייע לרבי מנא ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ.

עפר הוין לארץ שבא לסוריא – נעשה בסוריא. יצא משם לכאן – נתחייב.

אמר רבי יודה: אימתי? בזמן שהספינה גוששית. אמר רבי חגי: רבי יודה – כדעתיה. דרבי יודה פומר במים, לפי שאין בהן ממש.

אמר רבי אבין: לא מסתברא דלא מהלפא שימתייה! לא היתה הספינה גוששית כמו שהספינה גוששית!

לא היתה ספינה גוששית, מעשרותיה – מהלכה. תורמין ממונה על עציץ שאין נקוב, ומעציץ שאין נקוב עליה. כהדא דתני: עציץ שאינו נקוב – מעשרותיו מהלכה, ותרומוהו אינה מדמעת, ואין הייבין עליו הומש.

רבי הילא בשם רבי לעזר: הקונה עציץ נקוב בסוריא, אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו – קנה לחיבו למעשרות ולשבועיות. אפילו נתון על גבי שתי יתדות. אף רבי יודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה? ספינה – עולה ויורדת, וזה – במקומו הוא.

רבי יוסי בי רבי חנינה אמר: דרבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא היא דתנינן תפוז: רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא אומר משם רבי יהושע: פסל את כולה. ורבי עקיבה אומר משמו: לא פסל אלא מקום מגעו.

רבי שמעון בן לקיש אמר: מה פליגינן? בשוהבשרה ואחר כך נילושה, שמי פירות מהוורין להכשיר. אבל אם נילושה ואחר כך הוכשרה – אין מי פירות מהוורין להכשיר.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: דברי הכל היא! אף על גב דרבי עקיבה אמר תפוז: אין מי פירות מהוורין לטומאה, מודי הוא הכא שמי פירות מהוורין לחלה. רבי בא,

[דף י"ב ע"ב]

רבי חייא בשם רבי יהושע בן לוי: אין לך מחנור אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי: מה איתאמרת? לחלה? לטומאה? אין תימר לחלה – כל שבין לטומאה. אין תימר לטומאה, הא לחלה – לא.

רבי יונה – כדעתיה. דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחי. רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן יוחי. דתני רבי שמעון בן יוחי: רבי טרפון אומר: נאמר כאן חלה, ונאמר להלן (ויקרא ה, כו) חלת לחם שמון. מה חלה שנאמר להלן – עשויה בשמן. אף חלה שנאמר כאן – עשויה בשמן. ושמן – אחד משבעת המשקין הוא!

רבי יוסי בשם רבי שבתי, רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש: לחלה, ולנטיילת ידים – אדם מהלך ארבעת מילין. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן הנינה: הָדָא דְתִימְרָא, לְפָנָיו. אָבֵל לְאַחֲרָיו – אין מטריחין עליו.

שומרי גנות ופרדיסין, מה את עבד לון? בלפניהן? בלאחריהן? נישמעניה מן הדא: האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה. והדא אשה, לא בתוך ביתה יושבת? ותימר: אין מטריחין עליה. והכא – אין מטריחין עליו.

תני: המים שלפני המזון – רשות. ושל אחר המזון – חובה. אלא שבראשונים – נוטל ומפסיק, ובשניים – נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק? רבי יעקב בר אהא אמר: נוטל ושונה.

רבי יעקב בר רב יצחק בעי: נוטל ושונה, ואת אמרת רשות? אין דבעי מימר: ארבעת מילין, ואת אמרת רשות.

אמר רבי יעקב בר אידי: על הראשונים – נאכל בשר חזיר. ועל השניים – יצאת אשה מביתה. ויש אומרים: שנהרגו עליה נפשות.

הדא אמרה: ענבות – אין בהן משום ערוה. הדא דאת אמר: לברכה. אבל להביט, אפילו כל שהוא – אסור.

בהדא דתני: המסתפל בעקיבה של אשה – במסתפל בבית הרחם. והמסתפל בבית הרחם – כילו בָּא עליה.

שמואל אמר: קול באשה – ערוה. מה טעם? (ירמיה ג, ט) וְהָיָה מִקֵּל זְנוּתָהּ וּתְחַנְּנָהּ הָאָרֶץ וְגוֹמַר. רב הונא אמר: עומד הוא אדם על הצואה, ומתפלל. ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינה – אסור.

אמר רבי מנא: אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא, אמר דכוותיה. דרב הונא אמר: עומד הוא אדם על גבי צואה, ומתפלל. ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינה – הרי בשרו נוגע בצואה.

[דף י"ג ע"א]

הלכה ב' מתני' מי שאינו יכול לעשות עפתו בטהרה – יעשנה קבין, ואל יעשנה בטמאה. ורבי עקיבא אומר: יעשנה בטמאה ואל יעשנה קבין. שכשם שהוא קורא לטהורה, כך הוא קורא לטמאה. לון קורא חלה בשם, ולון קורא חלה בשם, אבל קביים – אין להן חלק בשם.

הַעוֹשָׂה עִשְׂתּוֹ קִבִּין וְנָגְעוּ זֶה בְּזֶה – פְּטוּרִין מִן הַחֲלָה עַד שִׁישׁוּכּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אַף הַרְוָה וְנִתְּנָן לֶסֶל – הַסֵּל מִצָּרְפָן לַחֲלָה.

גמרא מַה? פְּחוֹת מֵאַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהְרָה. אַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין. אִי אַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהְרָה. יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין? נִשְׁמְעִינָה מִן הַדָּא דְאָמַר רַבִּי הֵיִיא בַר וּוּא: כְּגוֹן קִיסְרִין. וְקִסְרִין לֹא אַרְבַּעַת מִילִין הֵיִיא? הַדָּא אָמְרַה אַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה בְּטַהְרָה, יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת מִיל – יַעֲשֶׂנָה קִבִּין.

רַבִּי אֲמִי הוֹרִי בְּכַפֵּר שְׁמִי, לַעֲשׂוֹת עֵיפָה גְדוּלָה בְּטוּמְאָה. וְהֵלֵא אֵין שָׁם אַרְבַּעַת מִילִין? מִכִּין דְּנַהְרָא מִפְּסִיק – כְּמִי שִׁישׁ שָׁם אַרְבַּעַת מִיל.

מִתְּנִיתִיה דְּרַבִּי עֲקִיבָא? דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: יַעֲשֶׂנָה בְּטוּמְאָה, וְאֵל יַעֲשֶׂנָה קִבִּין! עֵיפָה גְדוּלָה הֵיִיתָה, נֹחַ הֵיִיה לֹא לַחֲלֹד כְּפוּה, וְלֹא לַעֲשׂוֹתָה קִבִּין.

מַחֲלֶפָה שִׁיטְתִּיה דְּרַבִּי עֲקִיבָא! תַּפְּוּן הוּא אָמַר – נֹמְלַל מִקַּב חֲלָה. וְכֹא הוּא אָמַר הָכִין! תַּפְּוּן – לְשַׁעֲבַר. בְּרַם הָכֹא – לְכַתְּחִילָה.

רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי הֵיִיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן, רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: וְהֵן שִׁנְשִׁכּוּ. אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: הַסֵּל מִצָּרְפָר, וְאֵין הַתְּנֹר מִצָּרְפָר. וְאֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: הַתְּנֹר מִצָּרְפָר וְאֵין הַסֵּל מִצָּרְפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: אֵיתִיתִיה מִדְּחִילְפִי, נִשְׁכּוּ בָּאן וְכֹאן – מִצָּרְפָר. לֹא נִשְׁכּוּ בָּאן וְכֹאן – אֵינוּ מִצָּרְפָר. מִתְּנִיתָא, כְּגוֹן אֵילִין רִיפְתָא דְּבָבֵל.

הַלְכָה ג'

מתני' הַמְּפָרִישׁ חֲלָתוֹ קִמַּח – אֵינָה חֲלָה, וְנִזַּל בְּיַד כְּהֵן. הַעֲסָה עֲצָמָה – תִּיבַת בַּחֲלָה. וְהַקְּמָה, אִם יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁעוֹר – תִּיבַת בַּחֲלָה, וְאִסּוּרָה לְזוֹרִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה וּקְפִשָׁה זָקֵן זָר! אָמַר לְהֵן: אַף הוּא קִלְקַל לַעֲצָמוֹ וְתַקֵּן לְאַחֵרִים.

הַמּוֹשֵׁת רְבָעִים קִמַּח – תִּיבִים בַּחֲלָה. הֵם, וְשִׂאזְרוֹן, וְסָבֵן, וּמְרַסְנֵן הַמּוֹשֵׁת רְבָעִים – תִּיבִין. נִטַּל מְרַסְנֵן מִתּוֹכָן, וְחֹזֵר לְתוֹכָן – הָרִי אֵלָיו פְּטוּרִין.

שְׁעוֹר הַחֲלָה – אֶחָד מְעַשְׂרִים וְאַרְבַּעַת. הַעוֹשֶׂה עִפָּה לַעֲצָמוֹ, וְהַעוֹשֶׂה לְמִשְׁתָּה כְּנֹ – אֶחָד מְעַשְׂרִים וְאַרְבַּעַת. נְחֵתוּם שְׂהוּא עוֹשֶׂה לְמַכּוֹר לְשׁוּק, וְכֵן הָאִשָּׁה שְׂהוּא עוֹשֶׂה לְמַכּוֹר בְּשׁוּק – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה. נְטִמְאָת עִשְׂתָּה, שׁוֹנְגָת אוֹ אֲנוּסָה – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה. נְטִמְאָת מוֹיָדָה – אֶחָד מְעַשְׂרִים וְאַרְבַּעַת, כְּדִי שְׁלֹא יְהֵא חוּטֵא נִשְׁכָּר.

רבי ליעזר אומר: נפולת מן הפהור על הטמא. ביצד? עפה טהורה ועפה טמאה – נטיל כדי חלה מעפה שלא הורמה חלתה, ונתן פהות מכביצה באמצע, כדי שיפול מן המקף. והכמים אוסרין.

[דף י"ג ע"ב]

גמרא אָמַר לְחַן: אֵף הוּא קוֹלְקֵל לְעֶצְמוֹ וְתִישָׁן לְאַחֲרֵיהֶם. קוֹלְקֵל לְעֶצְמוֹ, דְּאִכְלָה וְאִיתְעַנְשֵׁי. וְתִישָׁן לְאַחֲרֵיהֶם, דְּאִינּוּן אֶבְלִין וְתִלְיֵי בֵיהּ. אִית תַּנְיֵי תַנְיֵי: תִישָׁן לְעֶצְמוֹ וְקוֹלְקֵל לְאַחֲרֵיהֶם. תִישָׁן לְעֶצְמוֹ, מִכָּל מְקוֹם אֶבְלָה. וְקוֹלְקֵל לְאַחֲרֵיהֶם, דְּאִינּוּן סְבָרִין מִימֵר: הוּא פְטוּר. וְהִיא – חֵיבָתָא.

רבי אימי בשם רבי ינאי: קב מיכרני – חייב בחלה. חד חליטר שאל לרבי יוחנן, אמר: איזיל עביד ארבע ופליגי. ויאמר ליה תלתא ופליגי! אמר רבי ועירא: קבייא באתריהון רובעיא אודרעון. ויאמר ליה: חמושה פרא ציבחה! שלא יבוא לידי ספק חייב חלה.

אמר רבי יוחנן: דרף עיפה שנו. אמר רבי שמעון בן לקיש: דרבן שמעון בן גמליאל היא! דרבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן בשיעור.

תלמידוי דרבי חיייה רובא, בר לוליתא בשם רבי יהושע בן לוי: דברי הכל היא! אומר רבי מנא: אף על גב דלא

[דף י"ד ע"א]

אמר רבי יוסי רבי הדא מילתא, אמר דכוותה. דאמר רבי יוחנן: דרף עיפה שנו. וכאן, מכיון שניטל מורסנן וזור לתוכן – אין זה דרף עיפה.

תני: אמר רבי יודה: מפני מה אמרו: בעל הבית – אחד מעשרים וארבעה, ונתתום – אחד מארבעים ושמונה? אלא, שהנתתום – עינו רעה בעיפתו. ובעל הבית – עינו יפה בעיפתו.

וחכמים אומרים: לא משום הוא זה, ולא מטעם זה. אלא (במדבר יח, כח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתנו לפהון בכהונתו. אלא, שהנתתום – עיפתו מרובה, ויש בה כדי מתנה לפהון. ובעל הבית – עיפתו מעוטה, ואין בה כדי מתנה לפהון.

והתנינן: העושה עיפה לעצמו, והעושה למשתה בנו – אחד מעשרים וארבעה! שלא תחלוק לעיפת בעל הבית.

והתנינן: וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק – אחד מארבעים ושמונה! בשעה שהיא עושה לביתה – עינה רעה בעיפתה. בשעה שהיא עושה למכור בשוק – עינה יפה בעיפתה.

אמר רבי: מתניתא – בלימודת להיות מפרשת אחד מעשרים וארבעה. אכל בלימודת להיות מפרשת אחד מארבעים ושמונה – ניתני כדי שלא יהא החומא נשכר. ואין הבית מצטרף? דבר שהוא מקפיד על תערוכותו – אין הבית מצטרף. ושאינו מקפיד על תערוכותו – הבית מצטרף.

[דף י"ד ע"ב]

עיסה טמאה, עיפה מהורה – עשו כדבר שהוא מקפיד על תערוכותו

ועיפתה תחלה. אכל בעיפה שניה – אין לשני מנע אצל הטבל.

תני: רבי לעאי אמר משום רבי ליעזר: תזרמין מן תהור על הטמא בלח. ביצד? כבש זיתין בטומאה, והוא מבקש לתזרמן בטרהה – מביא משפך שאין בפיו כביצה, וממלא אותו ונתנו על פי חבית, ונמצא תזרמן מן המוקף.

למה לי פחות מכביצה? אפילו כביצה, ולא פירורין אינון? שלא לטמאות זיתים הרבה.

אמרו לו: אין לך קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. היך עבידא? קורה אחת לשתי בורות, שתי קורות לבזר אחד, מבין שנטמא מקצתו – אין בולו טמא!

רבי הילא בשם רבי יסא: תיפתר שהיה בדתו לעשותו תפיסה אחת, ונמלך ועשאן שתי תפיסות.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: הוה דתימר: בשניטמא מששיליה ומשקיפה, שכבר נראה לתזרמן בטרהה. אבל אם ניטמא עד שלא שיליה ועד שלא קיפה – לא בדיא.

רבי מבי, רבי יאשיה בשם רבי ינאי: הלכה כרבי ליעזר. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה:

הלכה כרבי ליעזר. רבי הונא בשם רבי חנינא: אין הלכה כרבי ליעזר. רבי יוסי בי רבי בון, רב

יהודה בשם שמואל: אין הלכה כרבי ליעזר. אתא עובדא קומיה, ולא הורי. אמר: תרתני כל קבל

תרי אינון. אמר ליה: וקא רבי יצחק בר נחמן מוריו אפילו בן לא הורי.

הדרן עלה פירות חויצה לארץ

פרק שלישי

מתני' אוכלין עראי מן העפה עד שתגלגל בהמים ותטמטם בשעורים.

גלגלה בהמים וטמטמה בשעורין, האוכל מפנה – חייב מיתה.

בין שהיא נותנת את הפנים – מגבהת חלתה. ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמה.

גמרא אוכלין עראי מן העיפה כו'. אמר רבי חיי: לא שנו אלא עראי, אכל קבע –

[דף ט"ו ע"א]

אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַעְרִים לְפִטְרָה מִן הַחֵלְה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִי מִן הֲדָא – לִית שְׁמַע מִינָה בְּלוּם. שְׁאֵפִילוּ שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה שְׁתִּים שֶׁלֹּשׁ מִקְרָצוֹת, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִירוֹ לְדַבֵּר שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ – מוֹתֵר. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֲזָר: אִף מַה שְׁבִלְגִין – לֹא נִטְבַּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִירוֹ לְדַבֵּר שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֹאכְתּוֹ.

וְהָדָא אָמְרָה: מִי שְׂאִינוּ יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת עֵיסָתוֹ בְּמַהֲרָה. מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יוֹכֵל. הָא אִם הִיָּה יוֹכֵל – לֹא בְּדָא. הֲדָא אָמְרָה: שְׂאֵסוּר לְאָדָם לַעֲשׂוֹת עֵיסָתוֹ קִבּוּן.

וְשָׂאָר כָּל הַדְּבָרִים – אֵת מַהֲלָף בְּהֵן אַחַר הַפּוּימָטוּם. עֲשֵׂה עֵיסָה מִן הַחֲפִים וּמִן הָאוּרִו, אַחַר מִי אֵת מַהֲלָף. אַחַר הַגִּילְגוּל אוֹ אַחַר הַפּוּימָטוּם?

תַּנִּי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: חֵלְה – כְּמוֹן גְּבִילוּל. מִשְׁתַּגְּלַל בְּחֵיפִים וּתְמַמְטִים בְּשַׁעוּרִים. רַבִּי לִיעֲזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מִשְׁתַּעֲשֵׂה גְבִילוּלִין גְּבִילוּלִין. מַה? וּפְלִיגָ? כָּאֵן – לְהִלְכָה. כָּאֵן – לְדַבֵּר תּוֹרָה.

תַּנִּי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: מִשְׁתַּעֲשֵׂה מִקְרָצוֹת מִקְרָצוֹת. מַה טְעֵמָא דְרַבִּי יוֹדָה בֶּן בְּתִירָה? (בְּמַדְבַּר טו, ב) **כְּתְרוּמַת גֶּרֶן בֶּן תְּרִימוֹ אֲתָה.** מַה תְּרוּמַת גֶּרֶן – נִיטְלַת מִן הַגְּמוּר, אִף זוּ – נִיטְלַת מִן הַגְּמוּר. מַעֲתָה, לְכַשְׁתַּאֲפָה! רַבִּי מַתְנִיָּה לֹא הוֹקְשָׁה לְתְרוּמַת הַגְּמוּר, אֲלָא

[דף ט"ו ע"ב]

לְמִלְאכְתָּה הַעִירוּם בְּלֶבֶד. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּתַנִּינָן תַּמּוֹן: הַנוֹטֵל חֵלְה מִן חֶסֶד, רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: חֵלְה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינָה חֵלְה. בְּלוּם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה אֲלָא לְשַׁעֲבַר. שְׂמָא בְּתַחֲלָה? וְהָא – בְּתַחֲלָה נֵן קִימִין.

רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: יִרְדוּ לָהּ בְּשֵׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא. כִּיּוֹן שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֵת הַמַּיִם – זוּ הִיא רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם.

תַּנִּי: מַעֲשֵׂר טָבֵל שְׁנַתְּעָרֵב בְּחֵילוּן – אוֹסֵר כָּל שְׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מִמָּקוֹם אַחַר – מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבוֹן. וְאִם לֹא, רַבִּי לִיעֲזָר בֶּן עֲרֵד אוֹמֵר: יִקְרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבוּ, וְיַעֲלֶה בְּאַחַת וּמְאָה.

רַבִּי יַעֲקֹב גְּבוּלְיָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: הִלְכָה בְּרַבִּי אֲלִיעֲזָר בֶּן עֲרֵד. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִמַּה שְׁלִמְדוֹ אֵת הַכְּהֻנּוֹת, הֲדָא אָמְרָה: אִין הִלְכָה בְּרַבִּי לִיעֲזָר בֶּן עֲרֵד.

מַה לְּמַדּוֹ אֵת הַכְּהֻנּוֹת? הֲרִי זֶה חֵלְה עַל הַעֵיפָה הוֹאֵת, וְעַל שְׂאוֹר הַמַּתְּעָרֵב בָּהּ, וְעַל חֶסֶד שְׁנַשְׁתִּיר בָּהּ, וְעַל הַקְּרִיץ שְׁנִיתָן תַּחְתֵּיהָ, וְלְכַשְׁתַּעֲלָה בּוֹלָה גּוֹשׁ אֶחָד הוֹקֵדֵשׁ זֶה שְׁבִידֵי לְשֵׁם חֵלְה.

הוֹיץ מִן הַטָּמֵא שְׁבֵתָה, וְאָמַר הוּא הַטָּמֵא שְׁבֵתָה, וְיַעֲלֶההּ בְּאֶחָד וּמֵאַהֲרֹן רַבִּי יוֹנָה אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל קִפּוּדְקִינְיָא, וְחָד מִן רַבְנֵינוּ, חָד אָמַר: בְּאֵן – בְּשֵׁישׁ בּוּ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, וְכֵאֵן – בְּשֵׂאִין בַּהּ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת. וְחֲרָנָא אָמַר: מִכִּיּוֹן שְׁהוּא זָקוּק לְהַעֲלוֹת – כְּמִי שֵׁישׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: נִרְאִין דְּכָרִים בְּעָרְבֵי

[דף ט"ז ע"א]

שְׁבֵתוֹת, שְׁזָה מְבִיאָהּ וְזָה מְבִיאָהּ, כְּמִפְרִישׁ מִחַיִּיב עַל חַיִּיב, אֲכָל בַּחֹל, תִּקְנֵנוּ בַּחֲלָה – שְׁתֵּהָא נִיפְלַת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וְשֵׁלָא מִן הַמוֹקֶף. שְׁמָא מִפְטוֹר עַל הַחַיִּיב?

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא מִסְתַּבְּרָא דְלָא בַּחֹל. אֲכָל בְּעָרֵב שְׁבֵתָה – צְרִיכָה לִזְמַר הוּא הַטָּמֵא שְׁבֵתָה. לְמַה? עַד שֵׁלָא תַעֲשֶׂה גוֹשׁ אַחֵד, הוּא נִיפְלַת לְשׁוֹם חֲלָה. מִשְׁתַּעֲשֶׂה גוֹשׁ אַחֵד – הוּא קְדִישָׁה לְשֵׁם חֲלָה. אִם אֹמַר אֲתָּ: הוֹיץ מִן הַטָּמֵא שְׁבֵתָה, נִמְצָא טָבֵל טָמֵא מְעוֹרֵב בְּעִיסָה וּבַחֲלָה. מִתּוֹךְ שְׁאֵת אֹמַר: הוּא הַטָּמֵא שְׁבֵתָה – הוֹלִין טָמֵאִין הֵן, לֹא מוּטֵב לְהַפְרִישׁ מִטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא? וְלֹא יְהִי טָבֵל טָמֵא מְעוֹרֵב בְּחַיִּלִּין.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָדוּמָא: וְלֹא לְמַפְרִיעוּ הוּא קְדִישָׁה? מִכִּיּוֹן שְׁהִיא קְדִישָׁה

[דף ט"ז ע"ב]

לְמַפְרִיעָה – כְּמִפְרִישׁתָּ מִחַיִּיב עַל חַיִּיב.

לְמַה לִּי, וּבִלְבַד שֵׁלָא יְהִי שֵׁם חֲמוּשָׁתַּי רַבְעִים קַמָּה? אָמַר רַבִּי מַתְנִיָא: מִתְנִיתָא – קוֹדֵם עַד שֵׁלָא לְמַדוּ אֵת הַכְּהֻנוֹת.

הַלְכָה ב' מִתְנִי' נִדְמָעָה עֲפָתָה עַד שֵׁלָא גִלְגְּלָה – פְּטוּרָה, שְׁהַפְדָּמַע – פְּטוֹר. וּמִשְׁגֻלְגְּלָה – הִיבָתָה. נִוְלַד לָהּ סַפֵּק טָמֵא, עַד שֵׁלָא גִלְגְּלָה – תַעֲשֶׂה כְּטָמֵא. וּמִשְׁגֻלְגְּלָה – תַעֲשֶׂה כְּטָהוֹרָה.

גַּמְרָא אָמַר רַבִּי יוֹנָה: תַרְתִּינִין מִלִּין תְּנִי רַבִּי חֵיָא רֹבָא, וְאִינוּן פְּלִיגִין חֲדָא עַל חֲדָא! טָבֵל מִנְיָנוּ בַּחֹלִין, וְכֵל הַסַּפֵּק פּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה וּפּוֹסֵל אֵת הַחֹלִין מִלְעֲשׂוֹת תְּרוּמָה. וְקָשְׁיָא, אִם טָבֵל מִנְיָנוּ בַּחֹלִין, לְמַה לִּי פּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה, וְאֵת הַחֹלִין מִלְעֲשׂוֹת תְּרוּמָה, וְהִיא מִנְיָנוּ בַּחֹלִין?

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אוֹף אֲנִן תְּנִינִן תַרְתִּיהוֹן. טָבֵל מִנְיָנוּ בַּחֹלִין. דְּתַנִּינִן תַּמּוּן: אוֹכֵל מַעֲשֵׂר שְׁהוּכָשֵׁר כְּמוֹשָׁקָה, וְנִנְעָ בּוּ טְבוּל יוֹם אוֹ יְדִים מְסוּאָבִין – מִפְרִישִׁין מִמֶּנּוּ תְרוּמוֹת מַעֲשֵׂר בְּטָהֲרָה, מִפְּנֵי שְׁהוּא שְׁלִישִׁי. חֲדָא אָמַרְהּ: שְׁהַטָּבֵל מִנְיָנוּ בַּחֹלִין.

וְכָל הַסֵּפֶק פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה וּפּוֹסֵל אֶת הַחֲלוּלִין מִלְעֲשׂוֹתָן תְּרוּמָה. דִּתְנִינָן תַּמּוּן: נוֹלַד לָהּ סֵפֶק, עַד שֶׁלֹּא גִלְגְּלָהּ – תֵּיעָשָׂה בְּטוּמְאָה. מִשְׁנִיגְלָהּ – תֵּיעָשָׂה בְּטָהֳרָה. וְתַנִּי עֲלֶיהָ: וְחִלְתָּהּ תְּלוּיָהּ. בְּאִיזָה סֵפֶק אָמְרוּ בְּסֵפֶק חֵלְה.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא! דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: יַעֲשֶׂנָה בְּטוּמְאָה וְלֹא יַעֲשֶׂנָה קַבִּין. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: דְּבַרִּי הַכֹּל הִיא. יַעֲשֶׂנָה קַבִּין בְּסַפִּיקוֹן. הַתִּיב רַבִּי הִיִּיה בִּי רַבִּי בּוֹן קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: וְהַתְנִי: אַף בְּשֵׁאֵר הַמֵּינִין

[דף י"ז ע"א]

בְּזוּ! אֵיךְ לָךְ מִימַר: יַעֲשֶׂנָה קַבִּין בְּסַפִּיקוֹן? רַבִּי זְבִידָא אָמַר: אֲנָא בְּעֵינֵיהּ. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי הִילָא: בְּדִין הָיָה שֵׁיטְמָא אֲדָם טַבְלוּ דְּבַר תּוֹרָה, דְּכַתִּיב (במדבר י"ח): וְאֲנִי הִנֵּה נֹתֵתִי לָךְ אֶת מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמָתִי. תְּרוּמָה – צְרִיכָה שִׁימּוּר. אִין הַטָּבֵל צְרִיף שִׁימּוּר. מַה אֲנִי מְקַיִם (שם) וְנֹתַתְּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן? עֲשֵׂה שֵׁינְתָן לֹא לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן בְּכַהֲוִינְתּוֹ. וְכֹאן, הוֹאִיל וְאִין אֶת יָכוֹל לִיתְנֵי לְכַהֵן בְּכַהֲוִינְתּוֹ, רְשָׁאֵי אֶת לְטַמּוֹתוֹ.

הַלְכָה ג' מִתְנִי' הַקְדִּישָׁה עִסְתָּה עַד שֶׁלֹּא גִלְגְּלָהּ, וּפְדִייתָהּ – תְּיִיבְתָּ. הַקְדִּישָׁתָה עַד שֶׁלֹּא גִלְגְּלָהּ, וְגִלְגְּלָהּ הַגְּזֵבֵר, וְאַחַר כֵּן פְּדִייתָהּ – פְּטוּרָה. שְׁבִשְׁעַת חוֹבְתָהּ הָיְתָה פְּטוּרָה.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ, הַמְקַדֵּישׁ פְּרוֹתָיו עַד שֶׁלֹּא כָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, וּפְדִיין – תְּיִיבִין. וּמִשְׁכָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, וּפְדָאן – תְּיִיבִין. הַקְדִּישָׁן עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ, גְּמָרֵן הַגְּזֵבֵר, וְאַחַר כֵּן פְּדִיין – פְּטוּרִין, שְׁבִשְׁעַת חוֹבְתָן הָיוּ פְּטוּרִין.

גַּמְרָא וְלָמָּה תִּנְיִנְתָּא תְּרֵי זִמְנִין? רַבִּי הוֹנָא, רַבִּי חֵיָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי בְּשֵׁם רַבִּי פְּדִיָה: אַחַת לְמִירוּתָהּ, וְאַחַת לְשָׁלִישׁ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי כָּא, וְחִבְרִיא. חִבְרִיא אָמְרִין: אַחַת לְמִירוּתָהּ, וְאַחַת לְשָׁלִישׁ. רַבִּי כָּא מְפָרֵשׁ, לְחֵלְה, לְמִירוּתָהּ, וּפִיּוּאָה לְשָׁלִישׁ.

וּמִתְנִיתָא – דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא, דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אַחַר שְׁלִישׁ הָאֶהְרֹן אֶת מַחֲלָף. דְּאִיתְּפִלְגּוּ, שְׂדָה שְׁחֵבִיאָה שְׁלִישׁ לְפָנֵי גוֹי, וְלִקְחָהּ יִשְׂרָאֵל. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַתּוֹסְפוֹת פְּטוּר. וְחֻכְמִים אוּמְרִים: הַתּוֹסְפוֹת חַיִּיב.

מִי פְּדוּן? תִּיפְתֵּר אוּ כְּרַבִּי עֲקִיבָה בְּתוֹסְפָתָהּ, אוּ כְּדְבַרִּי הַכֹּל בְּקוֹצֵר מִיָּד.

הַלְכָה ד'

מתני' נְכָרֵי שְׁנֵתָן לְיִשְׂרָאֵל עִסָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה. נִתְּנָה לוֹ מִתְּנָה, עַד שְׁלֹא גִלְגַּל – הֵיבֵת. וּמִשְׁוֹגְלָגַל – פְּטוּרָה.

הַעוֹשֶׂה עִסָּה עִם הַנְּכָרִי, אִם אֵין בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁעוֹר חֲלָה – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה.

גַּר שְׁנֵתָגִיר וְהִיתָה לוֹ עִסָּה, אִם נַעֲשִׂית עַד שְׁלֹא נִתְּגַיֵּיר – פְּטוּר. וּמִשְׁנֵתָגִייר – הֵיבֵת. וְאִם סָפַק – הֵיבֵת. וְאֵין הֵיבִין עָלֶיהָ הוֹמֵשׁ.

רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: הַפֵּל הוֹלֵךְ אַחַר הַקְּרִימָה בַּתְּנֹר.

גמרא מַה בֵּינָה לְעִיסַת אֲרֻנָּה?

[דף י"ז ע"ב]

שְׂמֹא אֵינָה הֵיבֵת בַּחֲלָה? תַּמּוֹן – בְּרִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא שְׂמֹא וּמְלֹךְ הַגּוֹי לִימְלָה. בְּרִם הָכָא – לְדַעְתּוֹ הִיא תְּלוּיָה. תַּנִּי רַבִּי יוֹדֵה: מְלֵאֵי שֵׁל יִשְׂרָאֵל, וּפּוֹעֲלִין גּוֹיִם עוֹשִׂין לְתוֹכוֹ – הֵיבֵת בַּחֲלָה. מְלֵאֵי שֵׁל גּוֹי, וּפּוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ – פְּטוּר מִן הַחֲלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אוּף אֲנִן נְמוֹ תַּנִּינִן: נְכָרֵי שְׁנֵתָן לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לוֹ עִסָּה – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה.

רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייָה בָּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: וְאֶפִּילוּ יֵשׁ בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁעוֹר, יַעֲשֶׂה כָּקַב מִכָּאן וְכָב מִכָּאן, וְכָב הַגּוֹי בְּאֻמְצֵעוֹ! אָמַר לֵיהּ רַבִּי זְעִירָא: וְאֵינִן מְעוֹרְבִין עַל יְדֵי גִידִין?!

תַּמּוֹן תַּנִּינִן: גַּר שְׁנֵתָגִייר וְהִיתָה לוֹ פְּרָה, נִשְׁחַטָּת עַד שְׁלֹא נִתְּגַיֵּיר – פְּטוּר. מִשְׁנֵתָגִייר – הֵיבֵת. וְאִם סָפַק – פְּטוּר. שְׁהַמוּצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הֲרָאִיָּה. תַּמּוֹן אֶתְּ אָמַר: סָפַק – פְּטוּר, וְהָכָא אֶתְּ אָמַר: סָפַק – הֵיבֵת!

אָמַר רַבִּי אֶחָא: אֵיתְתַּבְּתָּ קוּמֵי רַבִּי אַמִּי, וְאָמַר, מִי יֹאמַר לִי, שְׂאֵינִן נוֹטֵל דְּמִיּוֹ מִן הַשֶּׁבֶט! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבֵדִי, רַבִּי חֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: נוֹטֵל הוּא דְּמִיּוֹ מִן הַשֶּׁבֶט.

וּפְרִישׁ תַּמּוֹן, וְיִטּוֹל דְּמִיּוֹ מִן הַשֶּׁבֶט! אָמַר רַבִּי יוֹסִי: חֲלָה שְׁהִיא טָבֵל וּבְעוֹזֵן מִיתָה – מִפְּרִישׁ. וְלֹא יִטּוֹל דְּמִיּוֹ מִן הַשֶּׁבֶט! עַל שֵׁם הַמוּצִיא מִחֲבִירוֹ – עָלָיו הֲרָאִיָּה.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייָה: שְׁנֵי גּוֹיִם שְׁעָשׂוּ שְׁנֵי קַבִּין, וְחֲלָקוּ, וְהוֹסִיפוּ זֶה עַל שְׁלוֹ וְזֶה עַל שְׁלוֹ – הֵיבִין, שְׁלֹא הִיתָה לָהֶן

[דף י"ח ע"א]

שְׁעַת הוֹכְהָ וְנִפְטְרוּ.

שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים שְׁעָשׂוּ שְׁנֵי קַבִּינִין, וְחִלְקוּ, וְהוֹסִיפוּ זֶה עַל שְׁלוֹ וְזֶה עַל שְׁלוֹ – פְּטוּרִין, שֶׁכֹּכֵר הִיטָה לְהֵן שְׁעַת חוֹבָה וְנִפְטָרוּ.

יִשְׂרָאֵל וְגוֹי שְׁעָשׂוּ שְׁנֵי קַבִּינִין, וְחִלְקוּ, וְהוֹסִיפוּ זֶה עַל שְׁלוֹ וְזֶה עַל שְׁלוֹ. נִיחָא חִלְקוּ שָׁל יִשְׂרָאֵל – חַיִּיב. חִלְקוּ שָׁל גּוֹי מַהוּ? בְּלוּם חִלְקוּ שָׁל גּוֹי חַיִּיב, לֹא מִחֻמַּת חִלְקוּ שָׁל יִשְׂרָאֵל? חִלְקוּ שָׁל יִשְׂרָאֵל – חַיִּיב, וְחִלְקוּ שָׁל גּוֹי פְּטוּרִין?

רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֲרֵי קְרִימָה בְּתַנּוּר. חֲכָרְיָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה לְחֻמְיָם בְּעִיסַת הַדְּיוּמָה, שְׁגִילְגוּלָה – מִיבּוּלָה. רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי

[דף י"ח ע"ב]

לְעֹזֵר: מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה לְחֻמְיָם בְּעִיסַת הַקֹּדֶשׁ – שְׁגִילְגוּלָה פּוֹטְרָה. כִּהְנָא אָמַר, דְּכָרִי רַבִּי עֲקִיבָה, אֵין מִירוּחַ פּוֹטֵר בְּמִקּוּם הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הֵדָא דְכִהְנָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי לְעֹזֵר. מֵאֵן דְּאָמַר גִּלְגוּל פּוֹטֵר – הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר. וּמֵאֵן דְּאָמַר אֵין גִּלְגוּל פּוֹטֵר – אֵין הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר. בְּרַם כְּרַבְנִין – גִּלְגוּל פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי, וְאֵין הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי.

וְקִשְׁיָא עַל דְּרַבְנִין! גִּלְגוּל פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי. אֵין הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי! שְׁנֵינָא הִיא, דְּכָתִיב (ויקרא כו, ל): **וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזְרַע הָאָרֶץ.** וְהָכָא לִית כְּתִיב (במדבר טו, יט) **מִלֶּחֶם הָאָרֶץ!** מִלֶּחֶם וְלֹא כָּל לֶחֶם.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרִיהַ דְּרַבִּי הִלֵּל: מִזֵּן הֵדָא דְּרַבְנִין אֲנִין וְלִפְנֵין, דְּלִית הֵדָא דְּכִהְנָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי לְעֹזֵר. כְּמָה דְּרַבְנִין אָמְרִין: גִּלְגוּל פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי, אֵין הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַגּוֹי. כֵּן רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אֵין גִּלְגוּל פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְאֵין הַמִּירוּחַ פּוֹטֵר בְּרִשּׁוֹת הַקֹּדֶשׁ.

הַלְקָה ה'

מִזְתַּנִּי הַעוֹשֶׂה עֶסֶה מִן הַחֲפָטִים וּמִן הָאָרֶז, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דְּגָן – חֵיבַת בַּחֲלָה, וְיֹצֵא בָּהּ אָדָם יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּפֶסַח. וְאִם אֵין בָּהּ טַעַם דְּגָן – אֵינָה חֵיבַת בַּחֲלָה, וְאֵין אָדָם יֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּפֶסַח.

הַנּוֹטֵל שְׂאוֹר מֵעֶסֶה שְׂלֵא הוֹרְמָה חֲלָתָה, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ עֶסֶה שֶׁהוֹרְמָה חֲלָתָה, אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר – מוֹצִיא לְפִי חֲשֵׁבוֹן. וְאִם לֹא – מוֹצִיא חֵלָה אַחַת עַל הַכֹּל.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ, זִיתֵי מִסִּיק שְׁנַתְעַרְכוּ עִם זִיתֵי נִקּוּף, עֲנָבֵי כְּצִיר עִם עֲנָבֵי עוֹלָלוֹת, אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר – מוֹצִיא לְפִי חֲשֵׁבוֹן. וְאִם לֹא – מוֹצִיא תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְכֹל, וְהַשְּׂאֵר – מַעֲשֵׂר. וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְפִי חֲשֵׁבוֹן.

הַנּוֹטֵל שְׂאוֹר מֵעֵפֶת הַפֵּיִם וְנוֹתֵן לְעֵפֶת הָאֲרוֹר, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן – חֵיבֵת בַּחֲלָה. וְאִם לֹא – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה. וְאִם בֶּן לְמֵה אָמְרוּ הַטָּבֵל אוֹסֵר כֹּל שֶׁהוּא? מִיּוֹן בְּמִינוֹ. וְשֵׁלֵא בְּמִינוֹ – בְּנוֹתֵן טַעַם. גְּמָרָא מִתְּנִיתָא – דִּילָא כְּדָרְבָן שְׂמֵעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל. דְּרָבָן שְׂמֵעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָה חֵיבֵת בַּחֲלָה, עַד שְׁיֵהָא בָּהּ דָּגָן בְּשִׁיעוֹר.

[דף י"ט ע"א]

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׂמֵעוֹן בֶּן לְקִישׁ: הִלְכָה כְּרַבָּן שְׂמֵעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל. אָמַר רַבִּי הִילָא: בֵּין כְּרַבָּנֵין דְּהִקְא, בֵּין כְּרַבָּנֵין דְּהִתָּם, אָמְרִין: עַד שְׁיֵהָא רוֹבָה דָּגָן וְטַעַמּוֹ דָּגָן. רַב הוֹנָא אָמַר: טַעַמָּה דָּגוּ, אַף עַל פִּי שְׂאִין רוֹבָה דָּגָן.

מִתְּנִיתָא פְּלִיגֵי עַל רַב הוֹנָא! עֵירַב בָּהּ שְׂאֵר הַמִּינִין עַד שְׁיֵהָא בָּהּ רוֹבָה דָּגָן וְטַעַמָּה דָּגוּ! פֶּתַר לָהּ: בְּמִינִים אֲחֵרִים.

מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי הִילָא! הַנּוֹטֵל שְׂאוֹר מֵעֵפֶת חֵיטִין וְנוֹתֵנָה לְתוֹךְ עֵיפֶת הָאֲרוֹר, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן – חֵיבֵת בַּחֲלָה. וְאִם לֹא – פְּטוּרָה.

בְּגִין נִיתְּנִי דְּבִתְרָה, הַטָּבֵל – אוֹסֵר כֹּל שֶׁהוּא מִיּוֹן בְּמִינוֹ. וְשֵׁלֵא בְּמִינוֹ – בְּנוֹתֵן טַעַם.

רַבִּי יוֹסִי הוּדָה מִסְמֵךְ לְרַבִּי זְעִירָא. שְׂמַע קְלִיָּה דְּרַבִּי הִילָא, יְתִיב מִתְּנִי, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: טַעַמָּה דָּגוּ, אַף עַל פִּי שְׂאִין רוֹבָה דָּגוּ. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עַד שְׁיֵהָא בָּהּ רוֹבָה דָּגוּ וְטַעַמָּה דָּגוּ. אָמַר: מִחֲלָפָא הִיא בְּיָדֶיהָ!

[דף י"ט ע"ב]

רַבִּי בּוֹן בַּר הִיָּיא בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: מִנְחָה שְׁנַתְעָרְבָה בְּחֻלִּין – קוּמִין וּמְתִיר אֶת שִׁירֵים לְאֲכִילָה? קוּרָא אָנִי עֲלֶיהָ וְהַנּוֹתֵרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאֲהָרָן וּלְבָנָיו (ויקרא ב, א)?

אָמַר לֵיהּ: וְכִי טָבֵל שְׁנַתְעָרַב בְּחֻלִּין קוּרָא אָנִי עֲלֶיהָ (במדבר יח, כח) וְנִתְּתָם מִמֶּנּוּ אֶת הַתְּרוּמַת ה' לְאֲהָרָן הַכֹּהֵן? אָמְרִית לָהּ: שְׂמוּצִיא מִמֶּנּוּ עֲלֶיהּ, וְלֹא מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר. דְּאִין תַּפְּשִׁיטָא לָךְ שְׂאִינוֹ קוּמִין וּמְתִיר, אֲפִילוּ מִמֶּנּוּ

[דף כ' ע"א]

עֲלִיו אֵינּוּ מוּצִיא. מִתְּנִיתִין אָמְרָה: שֶׁהוּא מוּצִיא מִמֶּנּוּ עֲלִיו. דְּתַנִּינֵן: וְאִם לֹא – יוּצִיא חֲלָה אַחַת עַל הַכֹּל.

אָמְרִין: לִית הֵדָא דְּרַבִּי זְעִירָה תְּתִיבָה עַל רַבִּי בּוֹן בַּר הִיָּיה! מַה בֵּין הַמוּצִיא מִמֶּנּוּ עֲלִיו, מַה בֵּין הַמוּצִיא מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר? בְּשַׁעָה שֶׁהוּא מוּצִיא מִמֶּנּוּ עֲלִיו, הוּאִיל וְאִין אוֹתוֹ הַטָּבֵל רְאוּי לְהִיעָשׂוֹת

מִסְכַּת כְּתוּבַת פָּרָק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהֵיְתָה כְּתוּבָתָא אֲצֵל אַבִּיהָ – הֵיְתָה קֵלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, הִתְקִין שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטָח: שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָתָהּ אֲצֵל בַּעֲלָהּ, וְכוּתֵב לָהּ: 'כָּל נְכָסִים דְּאִית לִי אֶתְרָאִין וְעֶרְכָאִין לְכְתַבְתִּיד דְּאִי'. אִין עוֹשִׁין כְּתוּבַת אִשָּׁה מִן הַמְּטַלְטְלִין, מִפְּנֵי תְקוּנַת הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי מַה תְּקוּנַת הָעוֹלָם יֵשׁ בְּזוּ? אֲלָא לְפִי שְׂאִין לָהּ קֶצְבָּה.

ב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַנְּזֻקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעֵידִית? מִפְּנֵי הַגְּזֻלְגִין וּמִפְּנֵי הַחֲמֻסָּנִין, שֵׁיִהָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה אֲנִי גּוֹזֵל? מִפְּנֵי מַה אֲנִי חוֹמֵס? שְׁלֵמְתוּר הָרִי בֵּית דִּין שְׁמִין לוֹ שְׂדֵה יָפָה שְׁלִי, וְסָמְכוּ עַל הַמְּקָרָא (שְׁמוֹת כ"ב, ד'): "מִיטַב שְׂדֵהוּ וּמִיטַב כְּרָמוֹ יִשְׁלָם".

ג. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ 'בַּעַל חוּב בְּבִינוּנִית? מִפְּנֵי הַרְמָאִין, שְׁלֵא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן עֵינוּ בַּשְּׂדֵה חֲבֵרוֹ הֵיפָה, בְּתוֹךְ חֲצֵר חֲבֵרוֹ הֵיפָה, וּמְלוֹה אוֹתוֹ עֲלֵיהּ וְקוֹפֵץ וְנוֹטְלָהּ. אִם כֵּן יִשְׁמוּ לוֹ בְּזוּבוּרִית? שְׁלֵא לְגַדֵּר דְּרָךְ בְּפְנֵי לְוִין, שְׁלֵא יְהֵא אָדָם מְבַקֵּשׁ לְלוֹת וְאִין אָדָם מְלוֹהוּ.

ד. כְּתוּבַת אִשָּׁה בְּזוּבוּרִית; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה שְׂאָמַר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'כְּתוּבַת אִשָּׁה בְּזוּבוּרִית? יִתֵּר מִמָּה שְׁהָאִישׁ רוֹצֵה לִישָׂא אִשָּׁה רוֹצֵה לִינְשָׂא. וְעוֹד, בַּשְּׂתָה שְׁלֵ אִשָּׁה מְרַבָּה יוֹתֵר מִן הָאִישׁ. אִם כֵּן לֹא תֵהָא לָהּ כְּתוּבָה? אֲלָא שְׁהָאִשָּׁה יוֹצֵאת לְרַצּוֹנָה וְשְׁלֵא לְרַצּוֹנָה, וְהָאִישׁ אִין מוֹצִיא אֲלָא לְרַצּוֹנָה.

ה. אִין שָׁם אֲלָא עֵידִית – כְּלָן גּוֹבִין מִן הָעֵידִית. בִּינוּנִית – כְּלָן גּוֹבִין מִן הַבִּינוּנִית. זְבוּרוּת – כְּלָן גּוֹבִין מִן הַזְבוּרוּת, עֵידִית וּבִינוּנִית – הַנְּזֻקִין שְׁמִין לָהֶן בְּעֵידִית. בַּעַל

חוּב וְכְתוּבַת אִשָּׁה בְּבִינוּנִית, עֵידִית וְזוּבוּרִית – הַנְּזֻקִין שְׁמִין לָהֶן בְּעֵידִית וּבַעַל חוּב וְכְתוּבַת אִשָּׁה בְּזוּבוּרִית. בִּינוּנִית וְזוּבוּרִית – הַנְּזֻקִין וּבַעַל חוּב בְּבִינוּנִית וְכְתוּבַת אִשָּׁה בְּזוּבוּרִית. מְכָרְן לְאֶחָד אוֹ לְשִׁלְשָׁה כְּאֶחָד, נִכְנְסוּ תַחַת הַבְּעָלִים. הַנְּזֻקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעֵידִית, בַּעַל חוּב בְּבִינוּנִית וְכְתוּבַת אִשָּׁה בְּזוּבוּרִית. מְכָרְן לְשִׁלְשָׁה, זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוּ נְזֻקִין מְזוּבוּרִית, וְכְתוּבַת אִשָּׁה וּבַעַל חוּב מִן הָעֵידִית – גּוֹבִין מִן הָאֶחָדוֹן שְׁבָהֶן. אִין בְּהֵן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵינוּ. אִין בְּהֵן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵי פְּנִיָּו.

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָעוֹשֵׂה שְׂדֵהוּ אֶפְוִתִיקִי לְכְתוּבַת כְּלָתוֹ – יָדָה עַל הָעֵלְיוּנָה. רוֹצֵה – גּוֹבָה מִמֶּנּוּ. רוֹצֵה – גּוֹבָה מִשְׂאָר נְכָסִים.

ז. אֲלַמְנָה שְׂאָמְרָה: 'אִי אֶפְשִׁי לְזוּז מִבֵּית בְּעָלִי' – אִין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּלִין לְעַכֵּב עַל יָדָה, שְׁכָף הוּא כְבוֹדוֹ שֶׁל בְּעָלָהּ. אָמְרָה: 'אִי אֶפְשִׁי לְזוּז מִבֵּית אַבָּא' – יְכוּלִין הַיּוֹרְשִׁין לְעַכֵּב עַל יָדָה, שְׁכָף הִיא בְּרַכַּת הַבֵּית מְרַבָּה.

ח. כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אַבִּיהָ – גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ לְעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ – גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים, שֵׁישׁ בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים שֶׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנֶגֶד כְּתוּבָתָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׂאָמַר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר: שְׁלֵשִׁים שָׁנָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ – גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ לְעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אַבִּיהָ – גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. וְכֵן יוֹרְשִׁים הַבָּאִים בְּרִשְׁתָּהּ – מוֹכְרִים כְּתוּבָתָהּ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. בַּעֲלֵי חוּב גּוֹבִין לְעוֹלָם, אֶף עַל פִּי שְׂאִין מִשְׁפִּירִין.

ט. מִי שֶׁהֵלֵךְ לְמַדִּינַת הַיָּם וּבָא, וְאִשְׁתּוֹ תוֹכַעַת מְזוֹנוֹת, אִם אָמַר: 'הוֹצִיא לָהּ מַעֲשָׂה

1 כל הנכסים שיש לי אתראים וערכים לנכסים של כתבתה זו.

יְדִיהָ לְמִזְנוּנֹתֶיהָ - הַרְשׁוּת בִּידוֹ, וְאִם פָּסְקוּ
לָהּ בֵּית דִּין, מֵה שִׁפְסָקוּ - פָּסְקוּ.

י. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ
אֲדָמוֹן וְחֻכְמַיִם, עַל מַה שִׁפְסָק לָהּ אָבִיהָ,
שֶׁהִיא יְכוּלָה לֹמַר: 'אֲבָא פָּסַק עָלַי, מַה אֲנִי
יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כֵּנֶס אוֹ פְטוּר'. עַל מַה
נִחְלְקוּ? עַל שִׁפְסָקָהּ הִיא לַעֲצָמָה, שֶׁאֲדָמוֹן
אוֹמֵר: יְכוּלָה הִיא שִׁתְּאֵמַר: 'סְבוּרָה הֵייתִי
שֶׁאֲבָא נֹתֵן לִי, עַכְשָׁו שָׂאִין אֲבָא נֹתֵן לִי,
מַה אֲנִי יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כֵּנֶס אוֹ פְטוּר'.
אָמַר רַבִּין גְּמִלְיָאֵל: רוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי
אֲדָמוֹן. הַפּוֹסֵק מַעוֹת לְבִתּוֹ הַקְּטָנָה, וּפְשִׁט
אֶת הַרְגֵל - כּוּפִין אוֹתוֹ לַתֵּן, שְׂזֻכִין לְאָדָם
שֶׁלֹא בְּפָנָיו.

יא. שְׁלֹש אַרְצוֹת לְנִשְׁוֹאִין - יְהוּדָה וְעַבְרָה
הִירְדָן וְהַגְּלִיל. בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן
שֶׁהָיָה מִיְהוּדָה וְאַרְס אֲשֶׁה מִיְהוּדָה, מְגַלִּיל
וְאַרְס אֲשֶׁה מְגַלִּיל אֲבָל אִם הָיָה מִיְהוּדָה,
וְאַרְס אֲשֶׁה מְגַלִּיל - כּוּפִין אוֹתָהּ לְצֵאתָ,
שֶׁעַל מִנְת כֵּן נִשְׁאַה. אִם אָמַר פְּלוֹנִי
מִיְהוּדָה: 'נִשְׁאַתִּי אֲשֶׁה מְגַלִּיל' - אֵין כּוּפִין
אוֹתָהּ לְצֵאתָ. בְּגַלְיָל - כּוּפִין אוֹתוֹ לְצֵאתָ.

יב. מוֹצִיאִין מַעִיר שְׂרָפָה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
לַעִיר שְׂרָפָה יִשְׂרָאֵל, וְאֵין מוֹצִיאִין מַעִיר
שְׂרָפָה יִשְׂרָאֵל לַעִיר שְׂרָפָה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים.
הוּא רוּצָה לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהִיא אֵינָה
רוּצָה לְבֹא - כּוּפִין אוֹתָהּ לְבֹא. הִיא רוּצָה
לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוּא אֵינּוּ רוּצָה - כּוּפִין
אוֹתוֹ לְבֹא. הוּא רוּצָה לְצֵאתָ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְהִיא אֵינָה רוּצָה - אֵין כּוּפִין אוֹתָהּ לְצֵאתָ.
הִיא רוּצָה וְהוּא אֵינּוּ רוּצָה - כּוּפִין אוֹתוֹ
לְצֵאתָ.

יג. הַמוֹצִיא שֶׁטֶר בְּכָל - גּוֹבִין עָלָיו כֶּסֶף
בְּכָל. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבִין עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. הָיָה כְּתוּב סֵתָם, אִם מוֹצִיאֵו בְּכָל
- גּוֹבָה עָלָיו כֶּסֶף בְּכָל, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבָה
עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָיָה כְּתוּב עָלָיו כֶּסֶף
סֵתָם - הָרִי זֶה גּוֹבָה. כָּל זִמֵּן שִׁרְצָה, מַה
שָׂאִין בֶּן בְּכַתְּבַת אִשָּׁה.

יד. נִשָּׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגִרְשָׁה בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל - נֹתֵן לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְגִרְשָׁה בְּכָל - נֹתֵן לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. בְּכָל וְגִרְשָׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - נֹתֵן
לָהּ כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב
כְּמִקּוּם הַנִּשְׁוֹאִין. חֲמִשָּׁה סְלָעִים שֶׁל בֶּן,
שְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, חֲמִשִּׁים שֶׁל אוֹנֵס וְשֶׁל
מִפְתָּה, וּמֵאָה שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע - כָּלָם, אִף
עַל פִּי שֶׁהֵן בְּכָל - גּוֹבָה עָלֵיהֶן כֶּסֶף אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. כֶּסֶף שֶׁדְּבָרָה בּוֹ תוֹרָה בְּכָל מְקוּם -
זֶה כֶּסֶף צוּרִי. אֵיזָה כֶּסֶף צוּרִי? זֶה כֶּסֶף
יְרוּשְׁלַמִּי.

מִסְכַּת גִּטִּין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַמְּבִיא גִט מְסוּרִיא - כְּמִבִּיא מְחוּצָה
לְאֶרֶץ. צָרִיד שִׁיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי
נִחְתַּם', מַעֲבֵר הִירְדָן כְּמִבִּיא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְאֵין צָרִיד שִׁיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי
נִחְתַּם'.

ב. הַמְּבִיא גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְנִתְּנוּ לָהּ, וְלֹא
אָמְרוּ לָהּ: בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם, אִם
נִתְקַים בְּחוֹתְמֵיו - כְּשֶׁר. וְאִם לֹא - פְּסוּל.
הָרִי, לֹא הִצְרִיכוּ לֹמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי
נִחְתַּם' לְהַחְמִיר עָלֶיהָ, אֲלֵא לְהַקֵּל עָלֶיהָ.

ג. הַמְּבִיא גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְלֹא נִכְתַּב בְּפָנָיו
וְלֹא נִחְתַּם בְּפָנָיו - הָרִי זֶה מְחֻזְרוֹ לְמִקּוּמוֹ,
וְעוֹשָׂה לוֹ בֵּית דִּין, וּמְקַיְמוֹ בְּחוֹתְמֵיו,
וּמְבִיאֵו, וְאֵין צָרִיד שִׁיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב
וּבְפָנַי נִחְתַּם', אֲלֵא אוֹמֵר: שְׁלִיחַ בֵּית דִּין
אֲנִי, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ; רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: אֵין שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה
שְׁלִיחַ בְּגִטִּין.

ד. כְּרֵאוּשָׁנָה הֵיוּ אוֹמְרִים מִמְּדִינָה לְמְדִינָה,
חֲזָרוּ לֹמַר מִשְׁכוּנָה לְשְׁכוּנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: אִף מִהַגְּמוּנִיא לְהַגְּמוּנִיא.

ה. חֲמֵר בְּמְדִינַת הַיָּם שָׂאִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׂאִין בְּמְדִינַת הַיָּם, שֶׁהַמְּבִיא
גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, צָרִיד שִׁיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב
וּבְפָנַי נִחְתַּם', אִם יֵשׁ עָלָיו עוֹרְרִין - יִתְקַים

בְּחֻמְתָּיו. הַמְבִיא גַם מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אֵין יְכוּל לֹמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם', אִם יֵשׁ עָלָיו עֵדִים - יִתְקַים בְּחֻמְתָּיו.

ו. כִּיצַד אָמְרוּ: 'יִתְקַים בְּחֻמְתָּיו'? עֵדִים שְׂאָמְרוּ: כֶּתֶב יָדִינוּ הוּא זֶה, אֲבָל אֵין אָנוּ מְכִירִין לֹא אֶת הָאִישׁ וְלֹא אֶת הָאִשָּׁה - כְּשֶׁר. 'אֵין כֶּתֶב יָדִינוּ זֶה', אֲבָל אַחֲרִים מְעִידִין בָּהֶם שֶׁהוּא כֶּתֶב יָדָן, אוֹ שֶׁהִיא כֶּתֶב יָדָן וְיֵצֵא מִמָּקוֹם אַחֵר - כְּשֶׁר.

ז. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עֵכוּ וּתְחֻמְיָהּ כְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְגִטִּין. וְחֻמְכִּים אוֹמְרִים: עֵכוּ וּתְחֻמְיָהּ כְּחוּץ לְאַרְץ לְגִטִּין. מַעֲשֶׂה בְּאַחַד מִכְּפָר סָסִי שֶׁהִבִּיא גַם לְפָנַי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, אָמַר לוֹ: אַף אַתָּה צָרִיךְ לֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם, שְׁלֹא תִזְקַק לְעֵדִים. לְאַחַר שְׂיִצְא, נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָאִי, אָמַר לוֹ: וְהֲלֹא כְּפָר סוֹסָאִי מְבַלְעַת בְּתַחֲנוּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְקִרְוָהּ לְצַפּוּרֵי יוֹתֵר מֵעֵכוּ. אָמַר לוֹ: שְׂתַק בְּנִי, שְׂתַק! הוּאִיל וְיֵצֵא הַדְּבָר בְּהֵתֵר - יֵצֵא.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שְׁשָׁנֵי עֵדִים כּוֹתִים - כְּשֶׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה שֶׁהִבִּיא לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּכִפּוּר עוֹתָנָאִי גַם אִשָּׁה, וְהָיוּ עֲדָיו כּוֹתִים וְהִכְשִׁירוּ.

ט. כָּל שְׁטָרוֹת הָעוֹלָם בְּעִרְכָּאוֹת שְׁלֵהֶם, אַף עַל פִּי שְׁחֻמְתֵּיהֶן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. רַבִּי עֲקִיבָא מְכַשֵּׁיר בְּכֶלֶן, וְחֻמְכִּים פּוֹסְלִין בְּגִטֵּי נָשִׁים וּבְשַׁחְרוּרֵי עֲבָדִים. אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: כִּךָּ אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֻמְכִּים בְּצִידָן, לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻמְכִּים עַל כָּל הַשְּׁטָרוֹת הָעוֹלָם בְּעִרְכָּאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, אַף עַל פִּי שְׁחֻמְתֵּיהֶן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שֶׁהֶם כְּשָׂרִים, וְאִפִּילוּ גִטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים, לֹא נִחְלְקוּ, אֲלֹא בְּזִמְן שְׁנַעֲשׂוּ בְּהִדְיוּט, שְׂרַבִּי עֲקִיבָה מְכַשֵּׁיר בְּכֶלֶן, וְחֻמְכִּים פּוֹסְלִין, חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵלוּ כְּשָׂרִים, בְּמָקוֹם שְׂאֵין יִשְׂרָאֵל חֻמְתָּיו.

י. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָמְרָנוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר, מִפְּנֵי מַה זָכִין לְעֲבָדִים שְׁלֹא בְּפָנָיו? וְהֲלֹא זְכוּת הוּא לְעֲבַד שְׂיִצְא מִתַּחַת יַד רַבּוֹ לְחֻרוֹת! אָמַר לָנוּ: אֵינוּ אֲלֵא חוֹב הוּא לוֹ, שְׂאִם הָיָה עֲבַד כֶּהֵן - נִמְצָא פּוֹסְלוֹ מִן הַתְּרוּמָה. אָמְרָנוּ לוֹ: וּמַה אִם יִרְצֶה שְׁלֹא לְזוּנְגוּ וְשְׁלֹא לְפָרְנָסוּ - הַרְשׁוֹת בִּידוֹ. אָמַר לָנוּ: וּמַה אִם אֵלוּ עֲבַד כֶּהֵן שְׂבָרַח, וְאִשְׁתַּ כֶּהֵן שְׂמֵרְדָה עַל בַּעֲלָהּ, הֲלֹא אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה, וְזֶה אֵינוּ אוֹכֵל, אֲבָל אִשָּׁה אֵינָה כֵּן, אֲלֵא חוֹב הוּא לָהּ, שְׂכֵן פְּסָלָהּ מִן הַתְּרוּמָה וּמִפְּסִידָהּ מִן הַמְּזוּנוֹת.

יא. הָאוֹמֵר לְחִבְרוֹ: 'הוֹלֵךְ מִנָּה לְפָלוּנִי שְׂאֵנִי חַיִּב לוֹ, תֵּן מִנָּה זוֹ לְפָלוּנִי, פְּקָדוֹן שִׁישׁ לוֹ בְּיָדִי, הוֹלֵךְ מִנָּה זוֹ לְפָלוּנִי, פְּקָדוֹן שִׁישׁ לוֹ בְּיָדִי' - חַיִּב בְּאַחֲרֵיוֹתוֹ, אִם בָּא לְחִזֹּר - לֹא יִחְזֹר, וְחַיִּב. הוֹלֵךְ מִנָּה זוֹ לְפָלוּנִי - תֵּן מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ מִנָּה זוֹ לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ שְׂטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, תֵּן שְׂטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יִחְזִיר. הֵלֶךְ וּמִצְאוּ שְׂמַת - יִחְזֹר לְמַשְׁלַח, וְאִם מֵת - יִתֵּן לְיוֹרְשִׁים. זָכָה מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, קִבַּל מִנָּה זוֹ לְפָלוּנִי, זָכָה שְׂטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, קִבַּל שְׂטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְחִזֹּר - לֹא יִחְזֹר. הֵלֶךְ וּמִצְאוּ שְׂמַת - יִתֵּן לְיוֹרְשָׁיו. וְאִם לְאַחַר מִיתָה זָכָה - יִחְזִיר לְמַשְׁלַח, שְׂאֵין אָדָם זָכָה, שְׂאֵין אָדָם זָכָה בְּכֶתֶב לְאַחַר מִיתָה. מִי שְׂאָמַר: 'שָׂא מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, טוֹל מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, יְהֵא מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי בְּיָדֶךָ', וְמֵת, אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יִחְזִיר, וְאֵין צָרִיךְ לֹמַר, בְּאוֹמֵר: - זָכָה לוֹ. וּבְאוֹמֵר: - הַתְּקַבֵּל לוֹ.

מִסְכַּת גִּיטִין פְּרָק שְׁנִי

א. הַמְבִיא גַם מִמְּדִינַת הַיָּם, וּנְתַנּוּ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם' - הֲרֵי זֶה מְקַבְּלוּ הַיָּמָנָה, אֲפִלוּ לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיִחְזֹר וְיִתְנַנּוּ לָהּ, וְיֵאמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'.

ב. נִאֲמַנְתָּ אִשָּׁה שְׂתֵאמַר: 'זֶהוּ גַם שְׁנַתָּ לִי'. נִקְרַע - כְּשֶׁר, נִתְקַרַע - פְּסוּל, נִקְרַע בּוֹ קָרַע

– הרי זו מגרשת. 'על מנת שהניר שלי, או שנתנו לה הניר עצמו או שכתבו על ידה – אינה מגרשת.

ח. הכל כשרין לקבל את גטה, חוץ מחרש שוטה וקטן, הכל נאמנים להביא לה את גטה, אפלו בנה, אפלו בתה, ואפילו חמש נשים שאין נאמנות לומר 'מת בעלה' – נאמנות להביא גטה. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: אשה עצמה נאמנת להביא גטה, מקל וחמר, ומה צרתה שאין נאמנת לומר 'מת בעלה', נאמנת להביא גטה, היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גטה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון! מה באלו צרכות שיאמרו: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אף היא עצמה שהביאה, צריכה שתאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ט. גט אשה שכתבו שלא לשמה – פסול, שנאמר (דברים כד, א): "וְכָתַב לָהּ" – 'לשמה'. שחרור עבד שכתבו שלא לשמו – פסול, שנאמר (ויקרא יט, כ): "או חפשה לא נתן לה", ולהלן הוא אומר: "וְכָתַב לָהּ" – מה 'לה' האמור להלן לשמה, אף לה האמור כאן לשמה.

י. מגלת סוטה שכתבה שלא לשמה – פסולה, שנאמר (במדבר ה, ל): "וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת" – 'שיהיו כל מעשיה לשמה'. כתב סופר לשמה, וחתמו עדים לשמה, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה – פסול, עד שיאמר לסופר 'כתוב', ולעדים 'חתמו'. ולא עוד, אלא אפלו כתב בכתב ידו לסופר 'כתוב' ולעדים 'חתמו', אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה – פסול, עד שישמעו את קולו, שיאמר הוא לסופר: 'כתוב' ולעדים 'חתמו'.

יא. לזה ממנו אלף דינר בשטר, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה – הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הלקוחות. משכן לו בית, משכן לו שדה,

של בית דין – פסול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מדבק את הקרעים ונותן לה, ואומר לה: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ג. אחד אומר 'בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם' – פסול. שנים אומרים: 'בפני נכתב', ואחד אומר: 'בפני נחתם' – פסול. רבי יהודה מכשיר בה.

ד. רבי שמעון אומר: אפלו כתבו היום וחתמו למחר – כשר. כתבו בעיר זו – לא יחתמו בעיר אחרת. ואם חתמו – כשר. כתבו בארץ וחתמו בחוץ לארץ – צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'. כתבו בחוץ לארץ וחתמו בארץ ישראל, אין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ה. כתבו בקליפי אגוזים, בקליפי רמונים, בדם הקרוש, ובחלב הקרוש, על עלי זית, על עלי דלעת, על עלי חרוב, על כל דבר שהוא של קימא – כשר. על עלי חזרין, על עלי כרשין, על עלי בצלים, על עלי ירקות וורדין, על כל דבר שאינו של קימא – פסול. זה הכלל: כתב דבר שהוא של קימא על גבי דבר שאינו של קימא, או בדבר שאינו של קימא על גבי דבר שהוא של קימא – פסול, עד שיכתב בדבר שהוא של קימא, ועל דבר שהוא של קימא.

ו. המקרע על העור כתבנית כתב – פסול. הרושם על העור כתבנית כתב – כשר. רבי יוסי הגלילי אומר: מה ספר מיחד שאין בו רוח חיים, יצא דבר שיש בו רוח חיים. רבי יהודה בן בתירה אומר: מה ספר מיחד שהוא תלוש מן הקרקע, יצא דבר המחבר לקרקע. כתב על קרן הצבי, וחתכו, וחתמו, ונתנו לה – פסול, שנאמר (דברים כד): "וְכָתַב וְנָתַן" – 'מה נתינה בתלוש, אף כתיבה בתלוש'. כתב על קרן פרה, ונתן לה את הפרה, על היד של עבד, ונתן לה את העבד – זכתה בהן.

ז. אמר לה: 'הרי זה גיטיך, והשאר כתבתיך'. נתקבלה גטה ונתקבלה כתבתה. 'הרי זה גיטיך, על מנת שתחזיר לי את הניר'

מפריש עליהן ברשות אותו שבט. המלוה מעות את העני ומת - מפריש עליהם ברשות כל עניים. רבי אחא אומר: ברשות עניי עולם.

ב. המלוה מעות את העני והעשיר - אין מפרישין, שאין מפרישין על האבוד, זכה עני במה שבידו. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, מפריש עליהן, בחזקת שהן קימין, ומפריש עליהן כשער הזול, ואין בו משום רבית, ואין שביעית משמטת, ואם בא לחזור - אינו חוזר. ואם נתיאשו הבעלים - אין מפרישין עליהן, לפי שאין מפרישין על האבוד.

ג. האומר: 'הילך מנה ותן לפלוני בן לוי מחלקו', אם רצה לחזור - לא יחזור. קח מנה זו מדמי מעשר שיש לה בידו, והילך דמיו - חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לה בידו - חוששין לתרומת מעשר שבו, והלך ונתנו לאחר - אין לו עליו אלא תרעמת.

ד. המניח פרות להיות מפריש עליהן תרומות ומעשרות. מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קימים, ואינו חושש שמא הרקיבה התבואה, ושמא החמיץ היין, ושמא החלידו המעות. הלך ומצאן שהרקיבו, ושהחמיץ, ושהחלידו - הרי זה חושש לתבואה, כדי שתרקב, וליין כדי שיחמיץ, ולמעות כדי שיחליד. אבדו - הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין.

ה. קדם אצל אשתו, או ששלח אצלה שליח, ואמר לה: 'גט ששלחתי לך אי אפשי שתעשי בו, הרי זה בטל הוא' - דבריו קימים. 'פסול הוא', 'אינו גט' - לא אומר

ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה - הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הבאין אתריו. אומר רבי יהודה: מעשה בכך קדוה שהיה כותב טפוס גטין בערב, וכא מעשה לפני חכמים ופסלו את כלן. רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מגטי נשים, שנאמר (דברים כד, א): 'וכתב לה' - 'לשמה'.

יב. גט שאבד ממנו, ומצאו לאחר זמן, אף על פי שמכיר את סימנו - פסול, לפי שאין סימן לגטין. איזהו לאחר זמן? כדי שילך אחר לאותו מקום, אבל נתנו בשדה ובתבה ובמגדל, ונעל בפניו, אבד, אף על פי שמצאו לאחר זמן - כשר.

יג. ועוד שלשה הסיפוי עליהן: את שגרתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפל עליו מפלת - נוהגין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים. בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן - לא תאכל בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח חוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קיים.

יד. הולך גט לאשתי, על מנת שתתן לאבא ולאחי מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, על מנת שתתן לה מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו. אומר לו: הולך גט זה לאשתי, יכול לעשות שליח. את הולך גט זה לאשתי - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו.

מסכת גיטין פרק שלישי

א. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני, ומת - צריך לטול רשות מן הירושין. אלו הן הירושין, רבי אומר: כל שירשו. רבי אליעזר בן יעקב אומר: המלוה מעות את הכהן, ואת הלוי, בפני בית דין, ומתו -

² שהבעל מוקפיד שדוקא הוא בעצמו ומסר לה את הגט ולא אחר.

בְּלוֹם. בְּרֵאשׁוֹנָה הִיָּה עוֹשֶׂה בֵּית דִּין בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמִבְטָלוֹ, אִם בְּטָלוֹ – מִבְטָל; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין יָכוֹל לְבַטְלוֹ, וְלֹא הוֹסִיף עַל תְּנָאֵי, שְׂאֵם כֵּן, מַה כַּח בֵּית דִּין יָפָה?

ו. אָמַר לְשׁוֹנִים: תַּנּוּ גַט זֶה לְאַשְׁתִּי, יָכוֹל לְבַטְלוֹ זֶה שְׂלֵא בְּפָנֵי זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוּ יָכוֹל לְבַטְלוֹ אֲלֹא זֶה בְּפָנֵי זֶה. אִם אָמַר לְזֶה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְלְזֶה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ – יָכוֹל לְבַטְלוֹ, אֲפֹלוּ זֶה שְׂלֵא בְּפָנֵי זֶה.

ז. עֶבֶד שֶׁנִּשְׁבַּח וּפְדָאוּהוּ לְשֵׁם עֶבֶד – יִשְׁתַּעֲבֵד, וְרַבּוֹ נוֹתֵן דְּמִיּוֹ. לְשֵׁם בֶּן חוֹרִין – לֹא יִשְׁתַּעֲבֵד, וְאֵין רַבּוֹ נוֹתֵן דְּמִיּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יִשְׁתַּעֲבֵד, וְרַבּוֹ נוֹתֵן דְּמִיּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כִּשְׁם שֶׁמְצִוִּין יִשְׂרָאֵל לְפָדוֹת בְּנֵי חוֹרִין, כֶּף מְצִוִּים לְפָדוֹת אֶת הָעֶבְדִּים.

ח. אֵיזְהוּ נָדָר שְׁצָרִיךְ חֻקִּירַת חֶכֶם? אָמַר: 'קוֹנֵם אִם אֲשֵׁתִי נִהְיִית לִי, שֶׁגִּנְבָה אֶת כִּסִּי, שֶׁהִכְתָּה אֶת בְּנִי'. וְנוֹדַע שְׂלֵא הִכְתּוּ, וְשְׂלֵא גִנְבָה; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵף בְּזֶה לֹא יִחְזִיר מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם. בַּמָּה דְּבָרִים אַמּוּרִים? בְּזִמְן שֶׁנָּדָר וְאַחֵר כֶּף גֵּרֵשׁ, אֲבָל גֵּרֵשׁ וְאַחֵר כֶּף נָדָר – מֵתָר. נָדָר לְגֵרֵשׁ וְנִמְלָךְ – מֵתָר. נָדָר בְּנִזְרִי וּבְקִרְבָּן וּבִשְׂבוּעָה – מֵתָר.

ט. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם שֵׁם רַע לֹא יִחְזִיר עוֹלָמִית? שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם שֵׁם רַע, וְנִשְׁאֵת לְאַחַר וְיִלְדָה, וְאַחֵר כֶּף נִמְצָאוּ דְּבָרִים בְּדָאִים, אָמַר: 'אֵלוּ הֵייתִי יוֹדַע שֶׁהַדְּבָרִים בְּדָאִין, אֲפֹלוּ נִתְּנוּ לִי מֵאָה מְנָה לֹא הֵייתִי מְגֵרְשָׁה' – נִמְצָא גַט בְּטָל וְהוּלָד מִמְזוֹר. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם נָדָר – לֹא יִחְזִיר? מִפְּנֵי שֶׁהַמוֹצִיא בְּנָדָר, וְנִשְׁאֵת לְאַחַר וְיִלְדָה, וְאַחֵר כֶּף נִמְצָא נָדָר בְּטָל, וְאָמַר: 'אֵלוּ הֵייתִי יוֹדַע שֶׁהַנָּדָר בְּטָל, אֲפֹלוּ נִתְּנוּ לִי מֵאָה מְנָה – לֹא הֵייתִי מְגֵרְשָׁה', נִמְצָא גַט פְּסוּל וְהוּלָד מִמְזוֹר.

י. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם שֵׁם רַע לֹא יִחְזִיר? שְׂלֵא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּעֵרִיּוֹת! אוֹמְרִין לָהּ: 'הֵיוּ יוֹדַעַת, שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם שֵׁם רַע – אֵין יָכוֹלָה הִיא שְׁתַּחֲזוֹר'. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם נָדָר לֹא יִחְזִיר? שְׂלֵא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּנָדָרִים! אוֹמְרִים לָהּ: 'הֵיוּ יוֹדַעַת, שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם נָדָר – אֵין יָכוֹלָה הִיא שְׁתַּחֲזוֹר'.

יא. הַמוֹצִיא אֶת אֲשֶׁתוֹ מִשׁוֹם אֵילוּנִית, וְנִשְׁאֵת לְאַחֵר, וְהִיוּ לָהּ בָּנִים, וְהִיא תוֹבַעַת כְּתַבְתָּה מִן הָרֵאשׁוֹן. מִשׁוֹם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיָּה אָמְרוּ, אוֹמְרִים לָהּ: 'יָפָה שְׁתִּיקוּתִיךְ מִדְּבַרְיִךְ'. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִשׁוֹם אֵילוּנִית נוֹתְנִים לָהּ כְּתַבְתָּה, בְּחֻזְקָתָה שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה.

יב. אֵין מִבְּלִיעִין דְּגָרִי זֶהָב בְּמִלְחָמָה מִפְּנֵי סְכָנוֹת נַפְשׁוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מְבָרִיחִין אֶת הַשְּׂבוּיִין מִפְּנֵי תַקְנַת הַשְּׂבוּיִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: הַמְטַמֵּא וּמְנַסֵּךְ. חֲזָרוּ וְאָמְרוּ: אֵף הַמְדַמְעֵ. חֲזָרוּ לוֹמַר: אֵף הַמְנַסֵּךְ, בְּשׁוּגָג – פְּטוּר, בְּמִזִּיד – חַיִּב, מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם.

יג. כַּהֲנִים שֶׁפָּגְלוּ בַמִּקְדָּשׁ, שׁוּגְגִין – פְּטוּרִין. מִזִּידִין – חַיִּבִּין, מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק בְּשׁוּגָג – פְּטוּר, בְּמִזִּיד – חַיִּב, מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם. רֹפֵא אֲמֵן שְׂרָפָא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין וְהִזִּיק, בְּשׁוּגָג – פְּטוּר, בְּמִזִּיד – חַיִּב, מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם. הַמְחַתֵּךְ אֶת הָעֶבֶר בְּמַעַי אֲשֶׁה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק, בְּשׁוּגָג – פְּטוּר. בְּמִזִּיד – חַיִּב, מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם.

בְּכַתְבָתָהּ - מִקְחָהּ קַיִם. הַפְּעוּטוֹת - מִקְחָן מִקָּח וּמִמְכָרָן מִמְכָּר בְּמִטְלָטְלִין, אֲבָל לֹא בִּקְרָקְעוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ פְּעוּטוֹת אֲלֵא בַהֲוָה. עֲנִי שְׁנוּטֵל בְּיָדוֹ וּמְשַׁלֵּף אַחַת אַחַת, מַה שֶּׁתַּחֲתִיו גָּזַל גָּמור.

יח. עִיר שְׂיֵשׁ בְּהַ יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - הַפְּרָנְסִין גּוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל וּמְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם, וּמִפְּרָנְסִין עֲנִי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עִם עֲנִי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. מִסְפִּידִין וְקוֹבְרִין מְתֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עִם מְתֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. וּמִבְּקָרִין חוֹלֵי כּוֹתִים עִם חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. וּמִנְחָמִין אֲבָלִי כּוֹתִים עִם אֲבָלֵי יִשְׂרָאֵל.

מִסְכַּת גִּטִּין פָּרָק רְבִיעִי

א. הָאֵשֶׁה שְׁאִמְרָה: 'הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי', וְאִשְׁתָּךְ אִמְרָה: 'הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי', 'הִילֵךְ', 'הוֹלֵךְ לָהּ', 'הַתְּקַבֵּל לָהּ וְזָכִי לָהּ', אִם רָצָה לְחַזֵּר - לֹא יִחְזֹר. 'הִבָּא לִי גִיטִי', וְאִשְׁתָּךְ אִמְרָה 'הִבָּא לִי גִיטִי', 'הִילֵךְ', 'הוֹלֵךְ לָהּ וְתֵן לָהּ', 'הַתְּקַבֵּל לָהּ וְזָכִי לָהּ', אִם רָצָה לְחַזֵּר - יִחְזֹר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הוֹלֵךְ לָהּ וְתֵן לָהּ, אִם רָצָה לְחַזֵּר - יִחְזֹר. 'הַתְּקַבֵּל לָהּ וְזָכִי לָהּ', אִם רָצָה לְחַזֵּר - לֹא יִחְזֹר. רַבִּי אוֹמֵר: בְּכֻלָּם לֹא יִחְזֹר, עַד שְׂיִאמֵר: 'אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּקַבֵּל אֲלֵא הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ'.

ב. 'הִבָּא לִי גִיטִי', וְאִשְׁתָּךְ אִמְרָה הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי'. 'הַתְּקַבֵּל לָהּ גִּטָּה' וְאִשְׁתָּךְ אִמְרָה

יד. אַרְץ יְהוּדָה אֵין בָּהּ מִשׁוּם סְקָרִיקִין³, מִפְּנֵי יֵשׁוּב הַמְּדִינָה. בְּמַה דְּבָרִים אִמּוּרִים? בַּהֲרוּגִין שְׁנֵהֲרוּגוּ לְפָנֵי הַמִּלְחָמָה, וּבִשְׁעַת מִלְחָמָה אֲבָל הַרוּגִין שְׁנֵהֲרוּגוּ מִן הַמִּלְחָמָה וְאֵילָף - יֵשׁ בּוֹ מִשׁוּם סְקָרִיקִין, גָּלִיל - לְעוֹלָם יֵשׁ בָּהּ מִשׁוּם סְקָרִיקִין.

טו. הַלּוֹקַח מִן הַסְּקָרִיקִין, וְחֹזֵר וְלָקַח מִבְּעַל הַבַּיִת - מִקְחוֹ קַיִם, מִבְּעַל הַבַּיִת, וְחֹזֵר וְלָקַח מִסְּקָרִיקִין - מִקְחוֹ בָטֵל, וְאִם עָשָׂה לוֹ בְּעַל הַבַּיִת אַחֲרֵיכֵן - מִקְחוֹ קַיִם. זֹו מִשְׁנֵה רֵאשׁוֹנָה, בַּיִת דִּין שְׁאִחֲרִיחֶן אִמְרוּ: הַלּוֹקַח מִן הַסְּקָרִיקִין - נוֹתֵן לְבַעְלִים רַבִּיעַ. רַבִּיעַ בְּקָרְקַעוֹת, רַבִּיעַ בְּמַעוֹת, וְיָד בְּעֵלִים עַל הָעֲלִיוֹנָה, רַצָּה בְּקָרְקַע - נוֹטְלִין, רַצָּה בְּמַעוֹת - נוֹטְלִין. אֵימְתִי? בְּזִמְן שְׁאֵין בְּיָדוֹ לְקַח, אֲבָל אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ לְקַח - הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם. רַבִּי הוֹשִׁיב בַּיִת דִּין, וְנִמְנֹו, שְׁאִם שְׁהֵתָה בְּפָנֵי סְקָרִיקִין שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - כָּל הַקְּדָם יִקַּח. אֲבָל נוֹתֵן לְבַעְלִים רַבִּיעַ, רַבִּיעַ בְּקָרְקַע, רַבִּיעַ בְּמַעוֹת - יָד בְּעֵלִים עַל הָעֲלִיוֹנָה, אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ לְקַח - הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם.

טז. הָאֵרִיסִין, וְהַחֲבוּרוֹת, וְהָאִפּוֹטְרוֹפְסִין - אֵין בְּהֵם מִשׁוּם סְקָרִיקִין. הִבָּא מִחֲמַת חוֹב⁴, וּמִחֲמַת אֲנַפְרוֹת⁵ - אֵין בְּהֵם מִשׁוּם סְקָרִיקִין, וְאֲנַפְרוֹת עֲצָמָה - מִמְתַּנֵּת לְבַעְלִים כָּל שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ.

יז. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: לְקַח מִן הָאֵשֶׁה בְּכַתְבָתָהּ, וְחֹזֵר וְלָקַח מִן הָאִישׁ - מִקְחוֹ קַיִם, מִן הָאִישׁ וְחֹזֵר וְלָקַח מִן הָאֵשֶׁה - מִקְחוֹ בָטֵל. אִם עָשָׂתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֲרֵיכֵן

³ גְּבַר אֵלִים וְזָאֵם, שְׁלוֹקַח שְׂדוֹת מִיָּד בְּעֵלִיהֶם בְּגִזְלָה וּבְלֹא דָמִים.

⁴ עֲבוּרִים בְּעַל זְרוּעַ שְׁאֵנָם נִכְסֵי יִשְׂרָאֵל וְיָרַד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ מִחֲמַת הַשְּׂהִיָּה לוֹ חוֹב עַל בְּעַל הַשְּׂדֵה, וְיֵשׁ עֲדִים לְעֲבוּרִים שְׂנֵישׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל זֶה, אוֹ שְׁהִישְׂרָאֵל עֲצָמוֹ הוֹדָה בָּנָה.

זמן שיש בו נשמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מעצמו נפל - הרי זה גט. אם לאחר זמן נפל - כותבין ואין נותנין, שאני אומר: 'שמא הרוח דחפתו'.

ז. אָמַר לְשָׁנִים: 'תָּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי עַל מִנַּת שְׁתַּמְתִּין לִי שְׁתֵּי שָׁנִים, וְחָזַר וְאָמַר לְשָׁנִים: 'תָּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי עַל מִנַּת שְׁתַּמְתִּין לִי מֵאֲתִים זוּז', לֹא בָטְלוּ דְבָרָיו הָאֲחֵרוֹנִים אֶת הָרִאשׁוֹנִים, רְצָתָה תַּתֵּן, אֲלֵא הָרִשׁוֹת בְּיָדָהּ. רְצָתָה תַּמְתִּין, רְצָתָה תַּתֵּן, אָמַר לְשָׁנִים: 'תָּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי עַל מִנַּת שְׁתַּמְתִּין לִי שְׁתֵּי שָׁנִים, וְחָזַר וְאָמַר לְשָׁנִים: 'תָּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי עַל מִנַּת שְׁתַּמְתִּין לִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים, בָּטְלוּ דְבָרָיו הָאֲחֵרוֹנִים אֶת הָרִאשׁוֹנִים, וְאִין אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאֲחֵרוֹנִים מְצַטְרְפִין לַתָּת לָהּ אֶת גִּטָּהּ.

ח. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ' עַל מִנַּת שְׁתַּבְּעַל לְפְלוּנִי - הָרִי זֶה גֵט, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא תִּלְךְ וְתַבְּעַל. 'עַל מִנַּת שְׁתַּבְּעַל וְתַנְשֵׂא לְאָבָא וּלְאָחִי' - הָרִי זֶה לֹא תַנְשֵׂא, וְלֹא תִצָּא. 'עַל מִנַּת שְׁתַּבְּעַל לְפְלוּנִי, אִם נִבְעָלָה - הָרִי זֶה גֵט, וְאִם לֹא אִינוּ גֵט.

ט. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מִנַּת שְׁתַּאכְלִי בְּשַׁר חֲזִיר, וְאִם הִיְתָה זְרָה: 'עַל מִנַּת שְׁתַּאכְלִי תְרוּמָה, וְאִם הִיְתָה נְזִירָה: 'עַל מִנַּת שְׁתַּשְׁתִּי יַיִן, אִם אֶכְלָה וְשִׁתָּתָה - הָרִי זֶה גֵט. וְאִם לֹא - אִינוּ גֵט.

י. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הוֹלֵךְ גִּטָּךְ שְׂעָה אַחַת לְפָנַי מִיְתִתִּי, וְכֵן הָאוֹמֵר לְשִׁפְחָתוֹ: 'הוֹלֵךְ גֵּט שְׁחֵרוּרְךָ שְׂעָה אַחַת לְפָנַי מִיְתִתִּי' - הָרִי אֵלָיו לֹא יֵאכְלוּ בְּתְרוּמָה, שְׁמָא יָמוֹת לְאַחַר שְׂעָה.

יא. הָאוֹמֵר לְעִשְׂרָה: 'כְּתָבוּ גֵט וְתָנוּ לְאִשְׁתִּי, אֶחָד כּוֹתֵב בְּמַעֲמַד כָּלָן. הוֹלִיכּוּ גֵט לְאִשְׁתִּי' - אֶחָד מוֹלִיךְ לְכָלָן. 'כְּלַכְּם הוֹלִיכּוּ' - אֶחָד מוֹלִיךְ בְּמַעֲמַד כָּלָן, לְפִיכָךְ אִם מֵת אֶחָד מֵהֶן - הָרִי הֵגֵט פְּסוּל.

'הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי' - הוֹלֵךְ לָהּ וְתָן לָהּ, הַתְּקַבֵּל לָהּ וְכִי לָהּ, אִם רְצָה לְחָזֵר - יִחְזֹר. 'שָׂא לִי גִיטִי, טוֹל לִי גִיטִי, יִהְיֶה גִיטִי לִי בְיָדְךָ, הָאוֹמֵרֵת: 'תְּתַקַּבֵּל לִי, הוֹלֵךְ גֵּט אִשְׁתְּךָ, גֵּט בְּתָךְ, גֵּט אַחוֹתְךָ, וְהֵלֵךְ וְנָתַנּוּ לָהּ - כִּשֵׁר. אָמְרוּ לוֹ: 'נִכְתּוֹב גֵּט לְאִשְׁתְּךָ? הוֹלֵךְ גֵּט אִשְׁתְּךָ, גֵּט בְּתָךְ, גֵּט אַחוֹתְךָ, וְהֵלֵךְ וְנָתַנּוּ לָהּ - פְּסוּל, אֶפְלוּ הֵן הָרִאשׁוֹנִים הֵן הָאֲחֵרוֹנִים. אוֹ אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאֲחֵרוֹנִים. אֶפְלוּ שְׁנֵי אַחִים וְאֶחָד מְצַטְרֵף עִמָּהֶן.

ג. קִטְנָה שִׁיּוּדַעַת לְשִׁמּוֹר אֶת גִּטָּהּ - הָרִי זֶה מִתְגַּרְשֵׁת, אֲבָל אִין עוֹשָׂה שְׁלִיחַ עַד שְׁתִּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת. אִיזוּ הִיא קִטְנָה? שִׁיּוּדַעַת לְשִׁמּוֹר אֶת גִּטָּהּ, כָּל שְׁמִשְׁמֵרֵת גִּטָּהּ וְדָבָר אַחֵר, וּמְחֻזָּרֵת לְאַחַר שְׂעָה.

ד. הָאִשָּׁה שְׁאָמְרָה: 'הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי, וְקַבֵּל לָהּ בְּמִקּוֹם אַחֵר - פְּסוּל. וְרַבִּי אֶלְעִזָּר מְכַשֵּׁר. הִבָּא לִי גִיטִי מִמִּקּוֹם פְּלוּנִי, וְהִבִּיאָהּ לָהּ מִמִּקּוֹם אַחֵר - כִּשֵׁר, בְּכֻלָּם אִין מְגַרְשֵׁת, עַד שִׁיאֹמַר: 'אִי אֶפְשִׁי שְׁתַּקַּבְּלָנּוּ לָהּ אֲלֵא בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי. הָאוֹמֵר: 'תְּרַכּוּ אֶת אִשְׁתִּי' - כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ, וְאָמְרָה: 'תָּנוּהוּ לְפְלוּנִי' - אִין מְגַרְשֵׁת. 'שִׁיקְבְּלָנּוּ לִי' - הָרִי זֶה מְגַרְשֵׁת.

ה. הָאוֹמֵר לְשָׁנִים: 'תָּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי, אוֹ לְשִׁלְשָׁה: 'כְּתָבוּ גֵט וְתָנוּ לְאִשְׁתִּי' - הָרִי זֶה יִכְתְּבוּ וְיָתְנוּ לָהּ. וְאִם אִינִם יוֹדְעִים - יִלְמְדוּ. מְכִירִין אֶת הָאִישׁ וְאִין מְכִירִין אֶת הָאִשָּׁה - כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין. מְכִירִין אֶת הָאִשָּׁה וְאִין מְכִירִין אֶת הָאִישׁ - כּוֹתְבִין וְאִין נוֹתְנִין. אָמַר: 'כְּתָבוּ, וְלֹא אָמַר 'תָּנוּ, אַף עַל פִּי שְׁמִכִּירִין אֶת שְׁנֵיהֶם - כּוֹתְבִין וְאִין נוֹתְנִין. הִיָּה צוּרַח וְצוּרַח מֵרֵאשׁ הָהָר: 'כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי' - הָרִי אֵלָיו יִכְתְּבוּ וְיָתְנוּ.

ו. בְּרִיא שְׁאָמַר: 'כְּתָבוּ גֵט לְאִשְׁתִּי, וְעָלָה לְרֵאשׁ הַגֵּג וְנִפְל - כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ, כָּל

מַסְכַּת גִּטִּין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הִיָּה צְלוּב וּמְגִיד, וְרָמַז לְכַתֵּב גִּט לְאִשְׁתּוֹ – כּוֹתֵבִין וְנוֹתְנִין לָהּ כָּל זְמַן שֵׁשׁ בּוּ נְשָׁמָה. הִיָּה חוּלָה וּמִשְׁתַּק, אָמְרוּ: נִכְתּוּב גִּט לְאִשְׁתָּךְ? הֵרַכִּין בְּרֵאשׁוֹ, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, אִם אָמַר עַל לָאוּ וְעַל הֵן הֵן – דְּבָרָיו קָמִין. וְכִשְׁם שְׁבוֹדְקִין אוֹתוֹ לְגִטִּין, כִּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ לְמַקְחוֹת, וְלִמְתָנוֹת, וְלִירוּשׁוֹת, וְלַעֲדוֹת.

ב. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי מִחֲלִי זֶה', אִם מֵת מִחֲלִי זֶה, וְעַמְד וְהֵלֶךְ בְּשׂוֹק וְחָלָה וָמָת – אוֹמְדִין אוֹתוֹ, אִם מִחֲמַת חֲלִי הֵרַאשׁוֹן מֵת – הָרִי זֶה גִּט, וְאִם לָאוּ – אֵינוֹ גִּט. זֶה גִּטָּךְ מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי מִחֲלִי זֶה, וְנִפְלַח הַבַּיִת עָלָיו, אוֹ הִכִּישׁוּ נֶחֶשׁ – אֵינוֹ גִּט. 'אִם לֹא אֶעֱמַד מִחֲלִי זֶה', נִפְלַח עָלָיו בַּיִת, וְנִשְׁכּוּ נֶחֶשׁ – הָרִי זֶה גִּט, שְׁלַל אֶעֱמַד מֵאוֹתוֹ חֲלִי.

ג. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה', רַבִּי אוֹמֵר: גִּט, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ גִּט. אִם מֵת, חוֹלְצַת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. וְכֵן הָאוֹמֵר לְשִׁפְחָתוֹ: 'הֵילֶךְ גִּט שְׁחִרוּרָךְ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה'. רַבִּי אוֹמֵר: גִּט שְׁחִרוּר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁחִרוּר עֲבָדִים כְּגִטֵּי נְשִׁים. הָאוֹמֵר: 'עֲשׂוּ לְעַבְדִּי פְלוֹנִי בֵּן חוֹרִין מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה' – לֹא אָמַר כְּלוּם. וְכוּפִין אֶת הַיּוֹרְשִׁין לְקִיָּם דְּבָרֵי הַמֵּת.

ד. 'זֶה גִּטָּךְ מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי מִחֲלִי זֶה' – יָמִים שְׁבַעִינָתִים, בְּעֵלָה זִכָּאִי בְּמִצִּיאָתָהּ, בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבִהֲפֹרֶת נְדָרֶיהָ, וְיוֹרֶשֶׁת וּמִטְמֵא לָהּ. כִּלְלוּ שֶׁל דְּבָר: הָרִי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר, אֲלֹא שְׂאִין צְרִיכָה הֵימָנוּ גִּט שֵׁנִי; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּעִילָתוֹ תְלוּיָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּעִילָתוֹ סִפֵּק, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מְגֵרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגֵרֶשֶׁת, וּבִלְבַד שְׂיָמוֹת. לֹא תִתְיַחַד עִמּוֹ, אֶפְלוּ בְנֵה הַקֶּטָן, לְפִי שְׂאֵינָהּ בּוֹשֵׁה לְשִׁמֵּשׁ כְּנֶגְדּוֹ. רְאוּהָ שְׁנֵיתִיחָדָה עִמּוֹ בְּאֶפְלָה, אוֹ שִׁישְׁנָה עִמּוֹ בְּמַרְגְּלוֹת הַמִּטָּה, אֶפְלוּ הוּא עַר וְהִיא יִשְׁנָה, הוּא יִשֵּׁן וְהִיא עָרָה – אֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא

נִתְעַסְקוּ בְּדָבָר אַחֵר, וְחוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם זְנוּת, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם קְדוּשִׁין. רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵף חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם קְדוּשִׁין. רְאוּ שְׁנַיִם שְׁנֵיתִיחָדָה עִמּוֹ – צְרִיכָה הֵימָנוּ גִּט שֵׁנִי. אַחַד – אֵינָהּ צְרִיכָה הֵימָנוּ גִּט שֵׁנִי. אַחַד בְּשִׁחְרִית וְאַחַד בֵּין הָעֲרֻבִים, זֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה, וְכֹא וְשֹׂאֵל רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן תַּדְאִי לְחֻכְמִים, וְאָמְרוּ: אַחַד הֵן, וְאֵין צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט שֵׁנִי.

ה. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי מֵאֵתִים זוּז', וְמָת, אִם נִתְנָה – אֵין זְקוּקָה לְיָכֶם. וְאִם לָאוּ – זְקוּקָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תַּתֵּן לְאֶבְיָו וְלְאֶחָיו אוֹ לְאַחַד מִן הַיּוֹרְשִׁים. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי מֵאֵתִים זוּז', וְנִתְקַרַע הַגִּט אוֹ שֶׁנֶּאֱכָר – מְגֵרֶשֶׁת, וְלֵאחֶר לֹא תִנְשֵׂא עַד שְׁתַּתֵּן. 'לְכַשְׁתַּתְּנִי לִי מֵאֵתִים זוּז', וְנִתְקַרַע גִּט אוֹ אֶבֶד, אִם נִתְנָה – הָרִי זֶה גִּט. אִם לָאוּ – אֵינוֹ גִּט. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מְנַת שְׁתַּתְּנִי לִי מֵאֵתִים זוּז', וְחִזַּר וְאָמַר לָהּ: 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ מֵעַכְשָׁיו' – לֹא אָמַר כְּלוּם. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? שְׁתַּלְּנוּ מִיָּדָה וְיִחְזַר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ.

ו. 'הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מְנַת שְׁתַּשְׁמִשִּׁי אֶת אַבָּא, וְעַל מְנַת שְׁתַּנִּיקִי אֶת בְּנִי', שְׁמִשְׁתּוֹ שַׁעָה אַחַת וְהֵנִיקְתּוֹ שַׁעָה אַחַת – הָרִי זֶה גִּט. 'עַל מְנַת שְׁתַּנִּיקִי אֶת בְּנִי' – עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה חֲדָשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר חֲדָשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מוֹנִין לְתֵינּוֹק מִשַּׁעַת לִידָתוֹ. 'עַל מְנַת שְׁתַּשְׁמִשִּׁי אֶת אַבָּא וְעַל מְנַת שְׁתַּנִּיקִי אֶת בְּנִי' – הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת מִיָּד, עַד שִׂיאָמַר: 'לֹא תִשְׁמִשִּׁי וְלֹא תִנִּיקִי'; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִם נִתְקַים הַתְּנָאִי – מְגֵרֶשֶׁת, וְאִם לָאוּ – אֵינָהּ מְגֵרֶשֶׁת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין תְּנָאִי בְּכַתּוּבִין שְׂאֵינוֹ כְּפוּל.

ז. 'עַל מְנַת שְׁתַּשְׁמִשִּׁי אֶת אַבָּא, וְעַל מְנַת שְׁתַּנִּיקִי אֶת בְּנִי', וְמָת הָאֵב אוֹ הַבֵּן, הוּאִיל וְלֹא נִתְקַים הַתְּנָאִי – אֵינוֹ גִּט; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵף עַל פִּי שְׁלֵא נִתְקַים הַתְּנָאִי, יְכוּלָהּ הִיא שְׁתֵּאמַר לוֹ: 'תֵּן לִי אֶבִיךָ וְאֶשְׁמִשְׁנּוּ, תֵּן לִי אֶת בְּנֶךָ וְאֶנִּיקְנֶנּוּ'.

'על מנת שתשמשי את אבא', ואמר האב: 'אי אפשי שתשמעוני, הואיל ולא נתקיים התנאי - אינו גט. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם בהקפדה אָמר - אינו גט, אם ברצון אָמר - הרי זה גט.

ח. 'הרי זה גט' על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים, ונתקדע הגט או אבד, אפלו בתוך שתי שנים - הרי זה גט, שהאומר 'על מנת' כאומר 'מעכשיו' דמי, 'לכשתשמשי את אבא שתי שנים, לכשתניקי את בני שתי שנים', ונתקדע הגט או שאבד בתוך שתי שנים - אינו גט. לאחר שתי שנים - הרי זה גט. 'על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים', ו'על מנת שתניקי את בני שתי שנים', ומת - יתקיים התנאי, אפלו לאחר מיתה.

ט. אנטופרס ביהודה, כפר עותנאי בגליל, בינתים - מטילין אותו לחומרא, מגרשת ואינו מגרשת. 'שאני הולך מיהודה לגליל', והגיע לאנטופרס, וחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך מגליל', והגיע לכפר עותנאי וחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך למדינת הים', והגיע לעכו וחזר - בטל התנאי. 'שאני מפרש לים הגדול', והגיע למקום שהספינות מפרשות, וחזר - בטל התנאי.

י. 'הרי זה גט' כל זמן שאעבר מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הולך ובא, הואיל ולא נתיחד עמה - הרי זה גט. ולא תנשא, עד שיעבר מכנגד פניה שלשים יום.

יא. 'הרי זה גט' אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש, ומת בתוך שנים עשר חדש - לא תנשא. ורבותינו התיירו לה לנשא. ואם נתקדע גט או אבד בתוך שנים עשר חדש - אינו גט. 'לאחר שנים עשר חדש' - הרי זה גט. 'הרי זה גט' על מנת שתתני לי מאתים זוז, וחזר ואמר לה: 'הרי הן מחולין לך' - לא אָמר כלום. כיצד יעשה? יטלם ממנה, ויחזר ויתנם לה, ויאמר: 'הרי הן מחולין לך'.

יב. 'הרי זה גט' על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, 'על מנת שלא תשתי יין לעולם' - אינו גט, שמא תלך, ושמא תשתה. 'על מנת שלא תלכי לבית אביך, מכאן ועד שלשים יום', 'על מנת שלא תשתי יין מכאן ועד שלשים יום' - הרי זה גט, ואינו חושש שמא תלך ושמא תשתה.

יג. 'הרי זה גט' על מנת שלא תעלי באילן זה, ו'על מנת שלא תעלי בכתל זה', נקצץ האילן נסתר הכתל - הרי זה גט. 'על מנת שתעלי באילן זה, ושתעלי בכתל זה', ונקצץ האילן ונפל הכתל - אינו גט. 'על מנת שלא תפריחי באויר', ו'על מנת שלא תעברי את הים הגדול ברגליך' - הרי זה גט. 'על מנת שתפריחי באויר', ו'על מנת שתעברי את הים הגדול ברגליך' - הרי זה גט. רבי יהודה בן תימא אומר: כזה גט! כלל אָמר רבי יהודה בן תימא: כל תנאי שאי אפשר לה לעשות, והתנה עמה, לא נתפזן זה, אלא להפליגה, בין שאמר בפה, ובין שאמר בשטר. כללו של דבר: כל תנאי המתקיים בפה - נתקיים בשטר, כל תנאי שאין מתקיים בפה - אין מתקיים בשטר.

מִסְכַּת גִּיטִין פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. רבי אליעזר אומר: אפלו קרוב לה מיל ובא כלב ונטלו - אינה מגרשת. ואם לאו - מגרשת. היה הוא מבפנים והיא מבחוץ, ורקו לה, פיון שיצאה מאסקופה ולחוץ - הרי זו מגרשת. היה הוא מבחוץ והיא מבפנים וזרקו לה, פיון שנכנס מאסקופה ולפנים - הרי זו מגרשת.

ב. אָמר לה: 'כנסי שטר חוב זה', או שמצאתו מאחוריה, קוראה והרי הוא גטה, ואחר כך אָמר לה: 'הא גטך'. רבי אומר: גט. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אינו גט, עד שיאמר לה בשעת מתנה - 'הא גטך'. נתנו בידיה והיא ישנה, נערה קוראה, ואחר כך אָמר לה: 'הא גטך'. רבי אומר: גט. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אינו גט, עד שיאמר לה בשעת מתנה: 'הא גטך'.

ג. הִיְתָה עוֹמְדָת עַל רֹאשׁ הַגֵּג וּזְרָקוּ לָהּ, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְאָוִיר הַגֵּג – הָרִי זֶה מְגַרְשֶׁת. הוּא מְלַמְעֵלָה וְהִיא מְלַמְטָה, וּזְרָקוּ לָהּ, כִּיּוֹן שֶׁיִּצְאָ מְרֻשּׁוֹת הַגֵּג, נִמְחַק אוֹ נִשְׂרָף – הָרִי זֶה מְגַרְשֶׁת.

ד. הָרִי זֶה גִטָּךְ, וְנִטְלָתוֹ מִיָּדוֹ, וְהִטִּילְתוֹ לִים אוֹ לְנֶהַר, חֲזֹר וְאָמַר לָהּ: 'שִׁטְר פְּסוּל הוּא!' 'נִיר חֶלֶק הוּא!' לֹא כֹל הֵימְנוֹ לְאֶסְרָה.

ה. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יִשָּׁן, שְׁלֵא יִהְיֶה גִטָּה גְדוּל מִבְּנָהּ.

ו. כָּתַב לְשֵׁם הַפְּרָכִין, לְשֵׁם הוֹרְכִינוּס, אוֹ שֶׁהָיָה שֵׁם שְׁנֵי מַלְכִים עוֹמְדִים, וְכָתַב לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כְּשֹׁר, לְשֵׁם אָבִי אָבִיו – כְּשֹׁר. לְשֵׁם אָבִי מִשְׁפָּחָה – פְּסוּל. אִם הָיוּ נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ – כְּשֹׁר. גֵּר שֶׁשָּׁנָה שְׁמוֹ כְּשֵׁם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים – כְּשֹׁר. וְכֵן אֶתְהָ אוֹמֵר בְּגִיּוּרְתָּ. גִטִּין הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם, אֶף עַל פִּי שְׁשִׁמּוֹתֵיהֶן כְּשִׁמּוֹת הַכּוֹתֵים – כְּשֹׁר, מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁבַמְדִינַת הַיָּם – שְׁמּוֹתֵיהֶן כְּשִׁמּוֹת הַכּוֹתֵים.

ז. הִיָּה לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים, אַחַת בְּגָלִיל וְאַחַת בִּיהוּדָה, וְלוֹ שְׁנֵי שְׁמּוֹת, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגָלִיל, גֵּרַשׁ אִשְׁתּוֹ שְׁבִיהוּדָה בְּשֵׁם שְׁבַגְלִיל, וְאִשְׁתּוֹ שְׁבַגְלִיל בְּשֵׁם שְׁבִיהוּדָה – פְּסוּל. וְאִם אָמַר: אֲנִי פְלוֹנִי שְׁבִיהוּדָה עִם הַשֵּׁם שִׁישׁ לִי בְּגָלִיל. וְנִשְׁוִי אֲנִי אִשָּׁה מְגָלִיל, אוֹ שֶׁהָיָה בְּמִקּוֹם אַחֵר. נִכְתַּב לְמִקּוֹם לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כְּשֹׁר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמֵר: אִפְלוּ כָּתַב שֵׁם דִּיהוּדָה בְּגָלִיל וְשֵׁם דְּגָלִיל בִּיהוּדָה – כְּשֹׁר.

ח. כָּל עֲרִיּוֹת שֶׁאִמְרוּ צְרוּתֵיהֶן מִתְרוֹת, הִלְכוּ צְרוֹת אֵלָיו וְנִשְׂאוּ וְנִמְצְאוּ אֵלָיו אֵילוֹנִית – תִּצָּא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה דְּבָרִים בָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאִמֵּר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִמְזוֹרִים בִּיבְמָה. הַכּוֹנֵס אֶת יְבַמְתּוֹ, וְהִלְכָה צָרְתָּהּ וְנִשְׂאָתָּ לְאַחֵר, וְנִמְצָאתָ זֶה אֵילוֹנִית, תִּצָּא הִיא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְשִׁלְשָׁה עֲשָׂר דְּבָרִים בָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאִמֵּר מִשֵּׁם רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִמְזוֹרִים בִּיבְמָה.

ט. הַנּוֹתֵן גִּט לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא סִיְהָדוּ; בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: פְּסוּלָה מִן הַכּוֹהֵנִים. הוֹלִיךְ אִשְׁתּוֹ אֶצֶל לְבָרָךְ, וְנִטְלָה גִטָּה וְנִתְּנוּ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: 'הֵא גִטָּךְ'. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִין – מְגַרְשֶׁת. וְאִם לֹאוּ – אֵין מְגַרְשֶׁת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל הַמְּגַרְשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְלָנָה עֲמוּ בַּפּוֹנְדָקִי, מִשׁוּם שֶׁאֵין צְרִיכָה הֵימְנוּ גִט שְׁנֵי, עַל מַה נִּחְלַקוּ? עַל שֶׁרְאוּהָ שֶׁנִּבְעָלָהּ.

י. גִּט פְּשׁוּט שְׁכָתוּב בּוֹ עַד אֶחָד, מְקֻשֵׁר שְׁכָתוּב בּוֹ שְׁנֵי עֲדִים, עֲדִיו מִתּוֹכוֹ – תִּצָּא הִיא וְשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה דְּבָרֵי בָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאִמֵּר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין הָעֲדִים חוֹתְמִין עַל הַגִּט אֲלָא מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם.

יא. אֵיזְהוּ גִט קֶרַח? כָּל שִׁישׁ בּוֹ שְׁבָעָה קְשָׁרִים וְשִׁשָּׁה עֲדִים, שִׁשָּׁה קְשָׁרִים וְחֲמִשָּׁה עֲדִים, חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים וְאַרְבָּעָה עֲדִים, אַרְבָּעָה קְשָׁרִים וְשִׁלְשָׁה עֲדִים, שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים וְשְׁנֵי עֲדִים, פְּחוֹת מִכָּאֵן – אֵין מְשַׁלְּמִין עָלָיו אֲלָא קְרוֹבִין הָרְאוּיִן לְהַעֲדִי בְּמִקּוֹם אַחֵר.

JUL 2019

Tamuz

תמוז

תשע"ט - 5779

14	ראשון Sunday	יא 11	<p>נץ החמה _____ 5:37 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:39 נ"ך: מלכים ב ג-ד תוספתא: כתובות יב</p>	<p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:43 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 8:26 בבלי: ערכין נח ירושלמי: חלה יב</p>
15	שני Monday	יב 12	<p>נץ החמה _____ 5:37 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:38 נ"ך: מלכים ב ה-ו תוספתא: גטין א</p>	<p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:43 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 8:26 בבלי: ערכין כט ירושלמי: חלה יג</p>
16	שלישי Tuesday	יג 13	<p>נץ החמה _____ 5:38 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:38 נ"ך: מלכים ב ז-ח תוספתא: גטין ב</p>	<p>עלות השחר _____ 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:43 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 8:25 בבלי: ערכין ל ירושלמי: חלה יד</p>
17	רביעי Wednesday	יד 14	<p>נץ החמה _____ 5:39 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:37 נ"ך: מלכים ב ט-י תוספתא: גטין ג</p>	<p>עלות השחר _____ 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:44 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 8:25 בבלי: ערכין לא ירושלמי: חלה טו</p>
18	חמישי Thursday	טו 15	<p>נץ החמה _____ 5:40 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:36 נ"ך: מלכים ב יא-יב תוספתא: גטין ד</p>	<p>עלות השחר _____ 4:28 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:44 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 8:24 בבלי: ערכין לב ירושלמי: חלה טז</p>
19	ששי Friday	טז 16	<p>נץ החמה _____ 5:41 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:36 נ"ך: מלכים ב יג-יד תוספתא: גטין ה</p>	<p>עלות השחר _____ 4:29 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:45 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 8:23 בבלי: ערכין לג ירושלמי: חלה יז</p>
20	שב"ק Shabbos	יז 17	<p>נץ החמה _____ 5:41 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:35 נ"ך: מלכים ב טז-טז תוספתא: גטין ו</p>	<p>בלק, ברוקו עלות השחר _____ 4:29 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:45 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 8:23 בבלי: ערכין לד ירושלמי: חלה יח</p>

הדלקת הנרות 8:06

זמן מוצש"ק 9:35

מָעַן דַּאָרְף מְקוּל זַיִן און גְּרִינְגֶער מאַכן פֿאַר זַינדיגע מַענטשן צו קענען
תְּשׁוּבָה טוּן.

(ספר המדות אות השו"ב סימן י"ט)